

UNIVERZITA KARLOVA
FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ

Roman Fař

**Obnova československého woodcrafterského
hnutí po roce 1989**

Diplomová práce

Praha 2018

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ

ORÁLNÍ HISTORIE – SOUDOBÉ DĚJINY

Roman Faŕ

**Obnova ŕeskoslovenského woodcrafterského
hnutí po roce 1989**

Diplomová práce

Vedoucí práce: **Mgr. et Mgr. Lenka Krátká, Ph.D.**

Praha 2018

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 15. 6. 2018

Roman Faŕ

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucí diplomové práce Mgr. et Mgr. Lence Krátké, Ph.D., za její vstřícný přístup, trpělivost, cenné rady a v neposlední řadě také čas, který mi během jejího vypracovávání věnovala. Stejně tak bych chtěl vřele poděkovat všem svým narátorům, kteří mi kromě svého času věnovali částí vlastních nenahraditelných vzpomínek, bez kterých by tato práce nemohla vzniknout. V neposlední řadě bych rád poděkoval Tomáši Studenovskému za jeho spolupráci při pátrání a třídění původních listinných materiálů vztahujících se k historii woodcrafterského hnutí.

Obsah

Abstrakt	3
1. Úvod	5
2. Metodologická část	8
2.1. Orální historie.....	11
2.2. Narátoři	14
2.2.1. Oslovení narátorů.....	19
2.3. Rozhovory.....	20
2.3.1. Životopisné vyprávění	21
2.3.2. Tematický rozhovor	22
2.3.3. Zpracování rozhovorů.....	24
2.4. Další prameny.....	26
2.4.1. Osobní listinné dokumenty	26
2.4.2. Dobová periodika	29
2.4.3. Sekundární literatura.....	31
3. Empirická část.....	36
3.1. Historie woodcraftu ve světě	36
3.2. Historie woodcraftu v Československu.....	39
3.3. „Normalizace“ – čas přežívání, čas vzkříšení	44
3.3.1. Midewiwin.....	46
3.3.2. Centra woodcraftu v období „normalizace“	49
3.4. Obnovení Ligy lesní moudrosti.....	57
3.5. Liga lesní moudrosti v první polovině 90. let.....	67
3.6. Vliv svobody na transformaci woodcrafterského hnutí po roce 1989	77
4. Závěr.....	84
Seznam pramenů a literatury.....	88
Protokoly rozhovorů a Karty narátorů.....	94
Martin Kupka.....	94
František Kožíšek	109
Petr Vilhelm.....	121
Aleš Kapica	132

Ivan Makásek.....	144
Jiří Červinka	151
Jiří Macek	162
Josef Bláha.....	173

Abstrakt

Tato diplomová práce mapuje události a procesy, které jsou spojeny s obnovou Ligy lesní moudrosti po pádu komunismu v Československu v roce 1989. Zabývá se společenstvími woodcrafterů a jim blízkými skupinami, které v posledních letech tzv. normalizace zintenzivnily své aktivity a vytvořily tak širokou platformu obdobně smýšlejících jednotlivců a uskupení, která se stala základnou pro znovuoobnovení woodcrafterské organizace po sametové revoluci.

Dále práce popisuje jednotlivé události bezprostředně spojené s touto obnovou, představuje přední aktéry tohoto procesu a pokouší se vysvětlit stěžejní kroky, které v těchto souvislostech činili. Nevyhýbá se kontroverzním událostem a ideovým rozepřím, které sebou tato obroda, více než čtyřicet let umlčované organizace, přinesla.

V neposlední řadě předkládaná práce akcentuje následný vývoj v prvním, novodobém období organizace a to, jak se toto hnutí dokázalo etablovat v rámci československé společnosti v kontextu znovuzískané svobody a s tím spojené nekritické euforie a následného vystřízlivění.

Práce jakožto základní pramenný zdroj využívá poznatků získaných metodou orální historie, konkrétně rozhovorů s klíčovými aktéry těchto událostí. Takto získané informace jsou dále komparovány s dalšími písemnými prameny a zasazovány do dobového sociologicko-historického kontextu.

Klíčová slova

E. T. Seton * Liga lesní moudrosti * Obnova * Pád komunismu * Skauting * Tramping * Volnočasové hnutí * Woodcraft

Abstract

This master thesis maps out events and processes which are connected with the resurgence of the Woodcraft league of Czechoslovakia after the fall of communism in Czechoslovakia in 1989. It deals with woodcraft community and affiliated groups that intensified their activities during the last years of the period of normalization in Czechoslovakia. After the Velvet revolution, these groups and individuals represented basis for the resurgence of the Woodcraft league.

Furthermore, this paper describes concrete steps connected with this resurgence, introduces prominent actors of this process and tries to explain their major steps. It does not omit controversial events, neither ideological cleavages linked to the resurgence of the organisation, which was gagged more than 40 years.

Finally, this final thesis puts the focus on the evolution of the organisation during its first modern period when it has succeeded in establishing itself within the Czechoslovakian society marked by a newly gathered freedom, an uncritical euphoria and by the subsequent return to reality.

The information for this study was collected using the method of oral history, more specifically through interviews with prominent actors of these events. Collected findings were subsequently compared with information from other written sources and put in their socio-historical context.

Keywords

E. T. Seton * Fall of communism * Free time initiative * Resurgence * Scouting * The Woodcraft league of Czechoslovakia * Tramping * Woodcraf

1. Úvod

Otevřený dopis českým woodcrafterům a Občanskému fóru!

Obracíme se na Vás jménem pražských woodcrafterů, kterým není lhostejný další osud našeho hnutí, natožpak osud našeho národa. Naše organizace byla rozpuštěna nechvalnými dekrety z padesátých let. Pokus o obnovu našeho hnutí proběhl na sklonku šedesátých let. Po invazi vojsk Varšavské smlouvy jsme registraci odvolali, protože jsme nechtěli dopadnout jako český Skaut – Junák.

Tím však neskončily naše naděje na obnovu našeho hnutí. Vyrostla nová generace následovníků amerického myslitele a spisovatele E. T. Setona, lidí zajímavících se o život v přírodě podle vzoru přírodních národů a o přírodu vůbec. Vždy jsme byli organizace či lépe hnutí veskrze apolitické, stáli jsme mimo strany a jejich zápasy. To, co se však odehrálo 17. 11. 1989 v pražských ulicích, s námi otrásl...¹

Tímto svoláním v listopadových dnech roku 1989, které bylo jedním z mnoha kroků vedoucích ke znovuzkříšení organizace Ligy lesní moudrosti, se českoslovenští woodcrafteri přihlásili oficiálně k dění v občanské společnosti. Po dlouhých desetiletích strávených na pomezí ilegality vnímali i představitelé zdejšího woodcraftu stejně jako desítky obdobně perzekuovaných hnutí, překotnost tehdejších událostí, vedoucích k tak dlouho očekávanému pádu komunistického režimu, který po několik generací dusil jejich činnost.

Osud woodcraftu, který se na počátku 20. století stal vzorem při vzniku skautingu, zůstal s tímto hnutím, i když po většinu doby spíše v jeho stínu, neodmyslitelně spojen. Stejně jakou skauting měl za sebou podobně pohnutou minulost. Násilně přerušovaná činnost nacisty a poté více než čtyřicetiletý zápas o přežití, rozdrobený do desítek nesourodých uskupení ve stínu komunistické nadvlády. Ale nyní, v období celospolečenské euforie, kterou s sebou přinášely události sametové revoluce, se i českoslovenští woodcrafteri zapojili do rekonstrukce svého hnutí a začali podnikat bezprostřední kroky směřující k jeho obnově.

¹ Úryvek z otevřeného dopisu Františka Kožíška a Daniela Hoffmanna adresovaného československé veřejnosti ze dne 23. 11. 1989. Soukromá sbírka Tomáše Studenovského.

V mnoha ohledech to byl proces komplikovanější, než se z počátku někteří aktéři domnívali. Nebyla to přímá a jednoduchá cesta k jejich vytčenému cíli. Byla sice naplněná spoustou radosti a pocitů zadostiučinění z vykonané práce, ale stejně byla plná zklamání, rozčarování a smutku ze vzájemného nepochopení. Nyní však s odstupem času je zřejmé a možná jediné důležité, že to byla cesta správná a úspěšná.

Výše lakonicky popsané nastartování procesu obnovy woodcrafterského hnutí po roce 1989 se stalo stěžejním tématem této práce. V ní se pokusím nejen detailně z historiografického pohledu zmapovat samotný akt obnovy Ligy lesní moudrosti, ke kterému došlo mezi podzimem 1989 a jarem 1990, ale také události a okolnosti, jež mu předcházely, a ty, které na něj navázaly v dalších letech.

Z tohoto pohledu budou představeny aktivity jednotlivých skupin a osob sympatizujících v různých rovinách s woodcrafterskými idejemi, jež v 80. letech vytvořily širokou platformu vzájemně kooperujícího společenství, ve kterém byly položeny základy pro následnou snahu o znovuoobnovení tohoto hnutí v Československu. Dále budu detailně popisovat uvedený proces, jednotlivé události a klíčové osobnosti, které za tímto bezprostředně stály, ti také tvoří velkou část narátorů, již se zúčastnili tohoto výzkumu. Dalším tématem bude reflexe prvních porevolučních let a etablování woodcrafterského hnutí v rámci svobodné společnosti, s tím také související komplikace, které překotnost oněch let přinášela.

V rámci zmíněných, zejména časově vymezených, bloků bude třeba se vyrovnat s řadou dílčích tematických okruhů. Jedná se například o zhodnocení vyváženosti těchto procesů v rámci Československa. Jaké tyto děje přinášely změny do každodenního fungování v rámci jednotlivých oddílů a kmenů, ale i do života jednotlivců. Co vyvolávalo zásadní ideové rozepře mezi jednotlivými názorovými proudy, na něž lze rozdělit tehdejší woodcraftery. V neposlední řadě se práce pokusí podat reflexi na následný vývoj a současný stav woodcrafterského hnutí pohledem zmíněných osobností s odstupem téměř tří dekad, to vše v kontextu jejich tehdejších představ a ideálů. Výše zmíněné analyzované okruhy jsou zasazeny do období zásadního sociologicko-politického předělu a tím je nabytí „svobody“, které se československým občanům na počátku 90. let dostalo. Právě prizmatem získaných svobod a s tím spojeného uvolnění, ke kterému docházelo ve všech sférách tehdejší společnosti, se pokusím na děje ve woodcrafterském hnutí

nahlédnout. Tento bezesporu pozitivní společenský trend s sebou přinesl také řadu nových nelehkých výzev, s nimiž se muselo toto společenství vyrovnat a pod jejichž tlakem se v mnoha ohledech modifikovaly. Prvek svobodného prostředí byl důležitý zejména ve vztahu k proměnám činnosti jednotlivých oddílů a při snahách o nalezení sjednocující platformy, která měla představovat oporu pro tehdy vznikající Ligu lesní moudrosti.

Abych mohl zodpovědně nalézt odpovědi na vytčené tematické okruhy, bude třeba v úvodu práce detailněji popsat celou přibližně stoletou historii tohoto hnutí, a to zejména v Československu. Tento krok nepovažuji za samoučelný, neboť nejde jen o zasazení problematiky do širšího historického rámce, ale také je to důležité pro pochopení některých narativů a myšlenkových schémat, které v rámci dané komunity panovaly. Právě v mnohdy pohnuté historii československého woodcraftu lze nalézt zdroje mezigeneračních sporů, které proces obnovy na počátku 90. let ovlivnily. Stejně tak bude důležité se pokusit definovat tuto specifickou volnočasovou subkulturu, která – přestože si vždy zakládala na široké platformě a k jejím ideálům se hlásí skauti, trampové a obecně lidé milující pobyt v přírodě v nejrůznějších podobách – se nikdy nestala masovou organizací a po celou její historii počet členů osciloval od několika stovek po necelé dva tisíce.

Práce bude odpovědi na tyto otázky hledat primárně orálněhistorickým výzkumem realizovaným mezi tehdejšími představiteli zmíněných procesů a komparací těchto informací s konvenčním pramenným materiálem, převážně s písemnostmi osobního charakteru. Pomocí zmíněných metod (orální historie a pramenný historiografický výzkum) si tato práce klade za cíl zmapovat nejnovější období tohoto hnutí na pozadí významného historického předělu, který byl spojen s pádem komunistického režimu. Vzhledem k tomu, že woodcrafterské společenství reprezentované zejména Ligou lesní moudrosti nepředstavovalo v našich zemích žádné masové hnutí, je toto téma tuzemskou historiografií prakticky nedotčeno. I z tohoto důvodu považuji za přínosné přispět k poznání tohoto volnočasového hnutí, které minimálně v ideové rovině ovlivnilo několik generací lidí vyznávajících návrat k harmonickému soužití s přírodou a preferující nekonzumní styl života.

2. Metodologická část

Úvodem bych rád podotkl, že jsem si toto téma nezvolil náhodně. Jednak je zde můj zájem o studium soudobých dějin, pro které je typický interdisciplinární přístup. Právě fenomény na pomezí historie, antropologie a například sociologie nabízí badateli širokou paletu možností, jak k dané problematice přistoupit a jakým způsobem své poznatky interpretovat. Tato záliba studia dějin se v předkládané práci spojuje s mým mnoholetým působením ve woodcrafterském kmeni,² kde jsem se setkával s ideály tohoto výchovného směru v období, kdy si mladý člověk formuje svůj hodnotový systém a utváří svou osobnost do dalších let života.

Jak bylo v úvodu práce popsáno, tuzemské woodcrafterské hnutí nepředstavuje rozhodně žádnou masovou organizaci, z toho vyplývá i logický fakt, že pro svou relativní marginalitu nikdy nestálo v centru zájmu historiografického bádání. Zejména pak jeho nejmladší období, jak to bývá u řady historických procesů, je dobou zcela akademicky nedotčenou. Na druhou stranu právě toto období je nejsilněji zachyceno ve vzpomínkách a v kolektivní paměti dotčené komunity, a je tedy potenciálně vhodné pro zpracování metodou orální historie (dále též OH). Zmíněný zájem o historické bádání, silný vztah k uvedené subkultuře³ a snaha přispět ke zmapování v mnoha ohledech specifického volnočasového hnutí představují základní tři pohnutky, které mne vedly ke zpracování tohoto tématu.

Předkládaná diplomová práce nahlíží na základní výzkumný cíl, tedy popsání procesu znovuoobnovení Ligy lesní moudrosti (dále též LLM), prizmatem několika rovin. Vzhledem k relativní absenci „konvenčních“ pramenů a sekundární literatury reflektující tento fenomén představuje OH stěžejní metodu v oblasti získání a analýzy poznatků

² V rámci woodcrafterské komunity se pro základní organizační jednotku používá označení „KMEN“. Jedná se o sdružení několika jednotlivců, kteří společně vyvíjejí woodcrafterskou činnost, paralelu například u skautů můžeme nalézt v podobě „ODDÍLU“.

³ Existuje několik definic „subkultury“, ve svém nejobecnějším pojetí se však shodují, že se jedná o skupinu se specifickými kulturními znaky, které ji odlišují od většinové kultury. Přestože subkultura nese odlišné znaky v rámci životního stylu, chování, hodnot a norem, je nedílnou součástí této většinové kultury. (JANDOUREK, Jan. *Sociologický slovník*. Praha: Portál, 2007.) V tomto případě tedy nepředstavují subkulturu pouze samotní woodcrafteri, ale též skauti, trampové a obecně lidé vyznávající podobné hodnoty a přístup k životu v přírodě. Dokladem takového širšího pojetí budiž fakt, že většina „skautů“, „trampů“ a „woodcrafterů“ se nikdy necítila být dogmaticky příslušníkem pouze jedné z uvedených skupin, ale volně se pohybovali v rámci nich.

využitelných pro tvorbu interpretační části textu. Díky OH je možné nejen se pokusit rekonstruovat faktografický a historiografický rámec předmětné události, ale na dané téma nahlédnout i z hlediska dějin každodennosti a mikrohistorie. Přestože tato práce není klasickou mikrohistorickou sondou, lze i zde nalézt jisté prvky typické pro tuto historiografickou subdisciplínu, mám na mysli především zkoumání úzce ohraničeného fenoménu. Z mého pohledu společenství osob hlásící se k woodcrafterskému hnutí na přelomu 80. a 90. let minulého století představuje právě takto definovaný ohraničený fenomén.

Půjdu-li však více do hloubky zkoumané problematiky, lze i tu ještě rozdělit na tzv. „velké a malé dějiny“ kdy Do těch „velkých“ jsou zahrnuty procesy týkající se obnovení Ligy lesní moudrosti a činnosti s tím spjaté, zatímco v těch „malých“ jsou reflektovány právě změny, které toto vystoupení z ilegality přeneslo do každodenního života jednotlivých oddílů, kmenů a jeho řadových členů. Z tohoto pohledu se však ve své práci budu věnovat spíše těm zásadním procesům woodcrafterské hnutí sám, to vyplývá zejména ze skladby narátorů, kteří byli jejich stěžejními hybateli. Dějiny proměn každodennosti v rámci jednotlivých kmenů jsou relativně zpracovány ve sbornících vznikajících většinou u příležitosti jejich různých výročí.⁴ Případně jsou poměrně detailně popsány na příkladech skautských oddílů, které v tomto ohledu vykazují řadu shodných prvků.

Kromě zmíněné OH byly neméně důležitým zdrojem informací, který po celou dobu práce obohacoval svědectví získaná pomocí jednotlivých rozhovorů, písemnosti vztahující se k předmětnému období. Jednalo se o kroniky, deníky, osobní dopisy nebo zápisníky naplněné pracovními poznámkami, jež představovaly vítanou sondu do zkoumaného období. Přínos těchto písemností byl o to cennější, že jejich obsah nepodléhá zapomínání, sebereflexi, vyzrávání, změně postojů nebo zkreslování faktů, tedy slabinám, které jsou mnohdy na vrub OH přičítány. Zmíněné dokumenty mi pomohly mnohem lépe se zorientovat v jednotlivých svědectvích, připravovat se na další rozhovory a korigovaly další směřování práce.

⁴ Např. *Půlstoletí Kruhu: mapování padesáti let oddílu Kruh*. Editor František ŠPINKA, editor Kateřina VELÍŠKOVÁ, editor Josef HOLEČEK, editor Sára ROESELVÁ. Praha, Liga lesní moudrosti 2017.

Zde si dovolím připojit ještě jednu, mnohdy neprávem opomíjenou sekundární přednost OH. Nebýt realizovaných setkání v rámci orálněhistorického výzkumu, jen stěží bych získal některé z těchto materiálů, na které si narátoři vzpomněli v průběhu rozhovoru a jali se je vyhledat v některé ze zaprášených beden uprostřed podkroví. To stejné platí i o kontaktech, případně odkazech na klíčové osoby, které jsem díky rozhovorům s narátory získal. V tomto ohledu si dovolím tvrdit, že OH může pomoci odhalit i písemné prameny, zejména ty osobního charakteru, které by byly pro historiky prakticky nedostupné a z velké části navždy ztracené.

Při zpracovávání tohoto tématu jsem tedy použil primárně metody OH, doplněnou o pramenný výzkum písemností převážně osobního charakteru. Za zvláštní zdroj informací, který je na pomezí orálněhistorického pramene, považuji soubor třinácti audionahrávek s již nežijícími představiteli woodcrafterského hnutí, obsažený v digitální sbírce LLM. Ten kladl zejména z pohledu etiky vysoké nároky na citlivé zpracování takto získaných poznatků. Nahrávky vznikly mezi lety 2001-2003, rolí tazatelů se ujali tehdejší členové vedení Ligy lesní moudrosti a narátoři byli z řad poválečné woodcrafterské generace. Jedná se o jakési varianty životního příběhu s akcentem na woodcrafterskou činnost dotčených, které jsou doplňovány otázkami ze strany tazatele.⁵ Přestože jsou po stránce metodologické vedeny laicky, zachycují vzácné a dnes již nedostupné vzpomínky osob, které byly u československého woodcraftu prakticky od jeho počátků. Přestože se tematicky věnují spíše období poválečnému a době komunistického režimu, v jistých fragmentech životního příběhu se dotýkají i mnou zkoumané problematiky. Vzhledem k faktu, že tyto nahrávky nejsou veřejně přístupné a chybí u nich jakákoliv autorizace ze strany narátora, nepřikládám je jako přílohu této práce, stejně tak z nich neuvádím přímé citace. Informace v nich obsažené jsem použil pouze pro dokreslení některých skutečností, popřípadě je volně parafrázuji v komparaci s dalšími zdroji.⁶

⁵ Pravděpodobně se nejedná o žádný připravený sled otázek, ale spíše o volnou diskuzi.

⁶ Nalezení těchto nahrávek mne přimělo k myšlence svou práci, respektive získanými rozhovory tuto sbírku doplnit a následně nadále rozšiřovat, díky čemuž má toto hnutí šanci získat zcela unikátní archiv vzpomínek na téměř celé (prozatím stoleté) období své existence. Tedy materiál zcela unikátní v kontextu skutečnosti, že se jedná o jedno z nejstarších volnočasových hnutí na světě, které i dnes, alespoň v našich podmínkách, působí v prakticky nemodifikované podobě.

Před samotným zahájením práce bylo potřeba vymežit časově a teritoriálně její rozsah. Přestože se již ze samotného názvu zdá být toto vymezení celkem zřejmé, již v prvotních fázích bádání se vynořily okolnosti, které toto vymezení znesnadňovaly. Předně kontext česko-slovenský se ukázal jako velmi nevyvážený. Aktivity a aktéři spojení s procesem obnovy LLM měli převážně český, či spíše pragocentristický charakter. Vědom si této skutečnosti hovořím ale ve své práci i nadále o československé Lize lesní moudrosti, neboť tak ji chápali i tehdejší woodcrafteri. Po 1. 1. 1993 se dále věnuji její již ryze české nástupnické organizaci. Časový rámec práce akcentuje zejména procesy, které mohly nastat po pádu komunistického režimu v roce 1989 až po první velkou personální výměnu ve vedení Ligy v letech 1994–1995. Pro důsledné uvedení kontextu a pochopení těchto dějů však v mnoha ohledech zasahuje i před toto období. To je dáno zejména tím, že období 80., ale v některých případech i 70. let bylo klíčové pro formování osobností narátorů, již v období pádu komunismu sehráli klíčovou roli při obnově LLM. Stejně tak se v těchto letech utvářely sítě kontaktů, osobních vazeb a přátelství, které těmto dějům poskytly nezbytné zázemí.

2.1. Orální historie

V této kapitole bych se rád krátce zastavil u metody orální historie, která mi posloužila jako základní pilíř při shromažďování, analýze a interpretaci dat. Prvotní volba této metody byla motivována zdánlivou absencí „konvenčních“ pramenů ve všech výzkumných otázkách, ke kterým tato práce směřovala. Přestože se v průběhu bádání v některých ohledech podařilo získat přece jen dostačující množství písemných zdrojů, zejména osobní korespondence, posloužil orálněhistorický výzkum pro ověření některých tezí, jež uvedené zdroje nabízely. Takto realizovaný výzkum případně pomohl zprostředkovat náhled na dané události širšího okruhu osob, které stály mimo uvedenou korespondenci.

V průběhu práce jsem se mohl osobně přesvědčit, jak cenným doplňkem, ale i nosnými tématy mohou být vzpomínky jednotlivých narátorů, pokud se komparují s ostatními prameny. Při práci s touto kvalitativní metodou jsem volil postupy detailně rozvedené v publikacích předních českých orálních historiků.⁷ Zejména těmito tituly jsem

⁷ Např. VANĚK, Miroslav a Pavel MÜCKE. *Třetí strana trojúhelníku: teorie a praxe orální historie*. Praha, Karolinum 2015. Případně VANĚK, Miroslav, Pavel MÜCKE a Hana PELIKÁNOVÁ. *Naslouchat hlasům paměti: teoretické a praktické aspekty orální historie*. Praha, Ústav pro soudobé dějiny AV ČR 2007.

se nechal inspirovat při tvorbě základní osy mého orálněhistorického výzkumu. posloužily mi v praktické rovině nejen při přípravě a realizaci samotných rozhovorů, ale rovněž mne metodologicky vedly při následném zpracování, třídění, analýze a interpretaci získaných dat.

Písemné zdroje, které měla metoda orální historie původně nahradit, se týkaly především období, které předcházelo oficiálním aktivitám po listopadu 1989. Pro toto období bylo typické, že jednotlivá a často nesourodá společenství vyznavačů woodcraftu se sdružovala na velmi volné bázi, neměla žádnou pevnou organizační strukturu a pokusy o jejich zmapování si lze jen velmi těžko představit jinou formou než právě rozhovory s pamětníky. Později se však ukázalo, že i pozdější porevoluční období, kdy zmíněná organizace již byla formálně institucionalizována, je poměrně skoupé na formální dokumenty, které by mohly vysvětlit jednotlivé děje v rámci novodobé LLM. Svůj význam však orální historie sehrála i při sběru názorů a postojů zúčastněných woodcrafterů, díky čemuž se podařilo autentičtěji oprášit tehdejší nadšení a zápal pro společnou věc, ale mnohdy i deziluzi a rozčarování ze vzájemného nepochopení. Přínosem této metody tedy bylo nejen substituovat písemné zdroje, ale také v dílčích aspektech zachytit emoční rovinu popisovaných událostí.

Již ve fázi teoretické přípravy na terénní výzkum bylo zřejmé, že některé aspekty zkoumané problematiky bude možné rozkrýt zřejmě pouze využitím této metody. Vedle rozhovoru může mít orální historie i formu sepsaného zážitku, která se však od formy ústní odlišuje především možností autocenzury vypravěče, který se snaží korigovat svůj písemný projev tak, aby vypadal kultivovaně. Jeho vyjádření proto ztrácí spontánní formu, neboť narátor volí projevy tak, že přemýšlí nad zvolenými slovy a výrazy. Naopak mluvený projev je častěji daleko spontánnější, vitálnější a konkrétnější, což vyplývá především z odlišného způsobu myšlení a prožívání vzpomínek narátora. Ústní forma, která je vedena formou dialogu, je rovněž podobná běžné řeči, čímž lépe zachycuje popisovanou atmosféru. Rozdíly mluveného a psaného projevu se proto uplatňují jak po stránce obsahové, formální, ale také po stránce syntaxe.⁸ Právě z těchto důvodů byly jako zdroje informací preferovány osobně pořízené orálněhistorické rozhovory, a to i přestože se práce

⁸ VANĚK, Miroslav a Pavel MŮCKE. *Třetí strana trojúhelníku: teorie a praxe orální historie*. Praha, Karolinum 2015.

v mnoha ohledech opírá o různé deníky, případně autobiografické práce,⁹ jejichž části mají formu podobnou orálněhistorickému životopisnému vyprávění.

Před započítím samotného terénního bádání jsem se jakožto výzkumník/tazatel musel vyrovnat s fenoménem „insiderství“, tedy osoby, která z daného prostředí vzešla, do dnešních dob má k němu silný emoční vztah a řadu stále v něm aktivně působících přátel. Tento zvláštní, avšak ne zcela ojedinělý vztah badatele a prostředí přináší své výhody i stinné stránky. Mezi pozitiva bezesporu patří dobrá obeznámenost tazatele s prostředím, danou subkulturou, nepsanými pravidly, historií společenství, tedy vědomosti, které nezainteresovaný badatel musí složitě získávat při přípravě na daný projekt. Další výhodou pro orálněhistorický výzkum je v takovémto případě snadnější proniknutí ke klíčovým narátorům, jejich oslovení, přímá znalost kontaktů a osob, které mohou být při těchto osloveních nápomocné. Stejně tak lze v mnoha ohledech předpokládat větší otevřenost narátorů a jednodušší budování pocitu vzájemné důvěry.¹⁰ Tato zmíněná pozitiva se mi v průběhu terénního výzkumu potvrdila a v mnoha ohledech jeho realizaci prokazatelně usnadnila. Když pomínu zmíněné rychlé zorientování se v problematice, stěžejní bylo zejména získávání kontaktů a oslovování narátorů. Pokud jsem neznal daného narátora osobně, vždy se v rámci komunity našel někdo, kdo mi okamžitě přispěchal na pomoc a kontakt zprostředkoval. Stejně tak krátký rozhovor o „společných“ známých, prožitých akcích nebo navštívených místech vždy spolehlivě navozoval pocit důvěry a jakési sounáležitosti mezi mnou a narátory a to i v případech, kdy nás od sebe dělilo několik generací. Mezi problematické aspekty takového vtažení do zkoumaného společenství může patřit zejména zaujatost a neobjektivita tazatele.¹¹ Tohoto limitu jsem se snažil si být v průběhu celého zpracování práce vědom a ke svému výzkumu jsem se snažil přistupovat maximálně objektivně. Tuto snahu dle mého názoru značně ulehčovaly dvě zásadní okolnosti. Předně od mého aktivního zapojení do woodcrafterské komunity již

⁹ Např. vzpomínková trilogie: MAKÁSEK, Ivan, *Kluci z Dakoty: příběhy z období ilegálního skautingu*. Praha, NIKA 2003, *Kluci z Neskenonu: cesta ekumenického skautingu*. Praha, NIKA 2004, *Kluci z Neskenonu a lidé z Midé*. Praha, NIKA 2006.

¹⁰ Více o důležitosti navázané důvěry mezi tazatelem a narátorem VANĚK, Miroslav, MÜCKE, Pavel. **Třetí strana trojúhelníku: Teorie a praxe orální historie**. s. 135.

¹¹ Problematice insiderství se věnoval Miroslav Vaněk ve svém příspěvku s názvem *Teorie a praxe OH: malé ohlédnutí za padesáti lety organizované orální historie ve světě a dvaceti lety její existence v ČR*. Brno 2017.

uplynulo téměř patnáct let a tento časový odstup a řada dalších životních zkušeností, které jsem získal v období dospívání a dospělosti, mne připravily o kritický náhled na předmětné události. Za druhé zkoumaná problematika není společensky nijak kontroverzním, nebo dokonce traumatizujícím tématem, proto zde nejsou na tazatele – insidera kladeny takové nároky jako při výzkumech v sociálně mnohem exponovanějších komunitách.¹²

2.2. Narátoři

Vzhledem k základnímu výzkumnému cíli práce, tedy zmapování obnovy Ligy lesní moudrosti v letech 1989–1990, jsem se při výběru narátorů zaměřil na klíčové osobnosti tohoto procesu. Jednalo se zejména o členy přípravného výboru pro obnovu LLM, kteří poté logicky stanuli ve vedení této organizace na počátku 90. let. V opozici k nim se nacházeli pamětníci z tzv. „poválečné generace woodcrafterů“,¹³ kteří se sice většinou neangažovali přímo ve vedení nově obnovené LLM,¹⁴ avšak dění uvnitř ní jim nezůstalo lhostejné a aktivně se k němu vyjadřovali. Třetí významnou skupinu pro plánovaný výzkum tvořily osobnosti woodcrafterského (skautského, trampského) „disentu“, kteří se zasloužili o přežití woodcrafterských myšlenek v období tzv. normalizace, přestože poté z nejrůznějších pohnutek dění v porevoluční LLM sledovali spíše zpozzdálí. Nutno podotknout, že se zástupci výše zmíněných skupin mnohdy mezi sebou prolínali, a nelze tak striktně jejich zařazení kategorizovat.

Pokud se jedná o woodcraftery spadající do prvního definovaného okruhu, tedy o ty, kdo bezprostředně stáli u obnovy LLM, případně se nacházeli v širším vedení této organizace, mohu konstatovat, že se podařilo kontaktovat a zapojit do výzkumu všechny doposud žijící aktéry z oněch dob. Zde musím zmínit, že jsem byl nepříjemně konfrontován s nejsmutnějším z limitů orální historie – tedy s neustále se zmenšujícím okruhem žijících pamětníků. Přestože se zkoumané události odehrály „teprve“ před 30 lety,

¹² Tak, jak to popisuje například JESSEE, Erin. *The Limits of Oral History: Ethics and Methodology amid highly politicized research settings*. dostupné <http://ohr.oxfordjournals.org> cit. 25. 5. 2018

¹³ Vzhledem k tomu, že se jednalo o osoby narozené převážně mezi lety 1910-1940, bylo nereálné od nich získat přímá svědectví, nicméně jejich názory jsou zachyceny v audio-sbírce, která se nachází ve sbírce LLM. Dále jsou jejich postoje patrné z intenzivní korespondence, která proběhla mezi nimi a tehdejším vedením LLM v letech 1990-1994.

¹⁴ Výjimku z tohoto tvořili J. Novák - Hukvin, K. Doleček - Sýc, M. Stárek - Mahykan, kteří se po roce 1990 aktivně zapojili do činnosti náčelnictva LLM.

velmi často jsem narážel na nemožnost promluvit si s přímými pamětníky, jelikož si už v tomto ohledu čas vybral svou daň. I přes výše zmíněné si dovoluji tvrdit, že oslovení narátoři představují elitní společenství osobností, které byly zcela klíčové pro woodcrafterské hnutí 80. a 90. let. Z tohoto pohledu lze objektivně konstatovat, že narátoři, s nimiž pracuje tento výzkum, představují zcela relevantní a v rámci zmíněných možností téměř úplný výčet klíčových představitelů tohoto procesu. Cílem této práce nebylo opomenout, či snad snížit význam „řadového woodcraftera“, vždyť právě stovky příznivců tohoto hnutí a jejich každodenní činnosti mají hlavní zásluhu na přežití těchto myšlenek v nejtěžších obdobích našich soudobých dějin. Přesto se s ohledem na zaměření výzkumné otázky obracím primárně na osoby, které ve své době stály v popředí této komunity.

I přes původní záměr o jakousi genderovou vyváženost jsem v průběhu bádání nedokázal do výzkumu zařadit některou z pamětnic (která by splňovala výše uvedené požadavky) těchto procesů. Je to dáno zřejmě tím, že v tomto období (na rozdíl od pozdějších let) nevykryštovala ve woodcrafterské komunitě silná ženská osobnost angažující se na nejvyšší úrovni při její obnově. Existovaly sice i ryze dívčí oddíly a kmeny hlásící se k idejím woodcraftu,¹⁵ ale v rámci této historické sondy nepředstavují zásadní subjekty. Při rozhovorech s narátory jsem mnohdy narazil na pozitivní vliv manželky či přítelkyně, zejména v podobě skvělého zázemí, tolerance a ve chvílích těžkostí i mentální opory, ale ty se držely striktně stranou a nějakou zásadní úlohu si nepřipouštěly. Tato skutečnost je zřejmě historicky předurčena, celé generace prvorepublikových, poválečných a normalizačních woodcrafterů (stejně jako třeba skautů) byly převážně doménou chlapeckých oddílů, proto je logické, že ještě v 80. letech se v této subkultuře nenacházela dívka / žena, která by disponovala charismatem, díky němuž by se mohla prosadit mezi svými vrstevníky při těchto procesech. Teprve až 90. léta a začátek století nového, kdy celá naše posttotalitní společnost prožívala vlnu uvolnění a emancipace, přinesla i do woodcrafterského hnutí mnohem větší angažovanost žen při správě této organizace.¹⁶

¹⁵ Např. Dívky táborového ohně nebo Tussilago.

¹⁶ Výše uvedené teze ohledně role žen ve woodcrafterském hnutí jsou však spíše jen mými pocity a zmíněný fenomén by si jistě zasloužil studii sociologickou. V rámci mého historiografického bádání nad tématem woodcraftu 80. a 90. let nemám ambice v tomto ohledu dojít k nějakým uceleným a vědecky podloženým závěrům.

Poté, co jsem si po prostudování dostupné literatury oživil a v mnoha ohledech doplnil své vědomosti o československém woodcrafterském hnutí, definoval základní výzkumné otázky a cíle připravované práce, mohl jsem přistoupit k oslovování a shromažďování skupiny narátorů, kteří byli pokud možno přímými aktéry dotčených událostí. Vzhledem k požadavku na aktivní účast ve woodcrafterském hnutí sahajícím minimálně do 80. let byl předem víceméně definován i přibližný věk narátorů, který se v době výzkumu pohyboval mezi 50–60 lety. Komunistickým režimem vytvořené vakuum¹⁷ způsobilo skutečnost, že tehdejší woodcrafterská komunita prakticky postrádala generaci ve středním věku. Prvorepublikovní a pováleční woodcrafteri byli již v pokročilém věku¹⁸ na straně jedné a nová dorůstající generace mladých lidí hlásících se k odkazu E. T. Setona, jež si i přes těžkosti normalizačního období dokázala najít cestu k těmto hodnotám, na straně druhé.

Co se týká počtu narátorů, měl jsem vytipováno přibližně 20 osob tvořících širší okruh osob zapojených do těchto událostí, jenž jsem v průběhu výzkumu částečně doplňoval a modifikoval. Při realizaci rozhovorů jsem primárně oslovoval narátory dle jejich významu pro zkoumanou látku a další rozhovory jsem přestal realizovat ve chvíli, kdy došlo k tzv. „nasyčení vzorku“ a v rámci terénního výzkumu již nebyla získávána žádná další nová fakta.

V rámci terénního výzkumu (únor – květen 2018) byly nakonec realizovány rozhovory s jedenácti narátory,¹⁹ přičemž osm pro mou práci stěžejních následně krátce představím.²⁰

Ing. Martin Kupka (*1958) - Logan²¹ – Od mládí členem a později vedoucím několika ochránářsko / woodcrafterských oddílů. V druhé polovině 80. let se narátor sblížil

¹⁷ Zejména 50. léta minulého století představovala pro československé obyvatelstvo natolik traumatizující období, že jen stěží mohlo mít chuť se nějak masověji zapojit do ilegálního volnočasového hnutí.

¹⁸ Zástupci ze zmíněné generace již v době tvorby této práce pochopitelně nebyli k dispozici a jejich svědectví tak čerpám pouze z dochovaných pramenů osobního charakteru, vzpomínek narátorů, případně z výše zmíněných audionahrávek s některými z nich.

¹⁹ Přestože pouze osm z nich souhlasilo s pořizováním nahrávky - viz níže.

²⁰ Jejich obšírnější biogramy lze nalézt v kartách narátorů v přílohové části této práce.

²¹ V rámci této práce budu mnohé klíčové aktéry uvádět i s jejich přezdívkou. To vychází ryze z praktického důvodu, neboť v rámci rozhovorů, stejně jako ve zkoumané komunitě, nebo v pramenném materiálu se

s Františkem Kožíškem – Biminijim a Danielem Hoffmannem – Wanblitankou, se kterými od roku 1989 připravoval ilegální obnovu LLM. Díky událostem listopadové revoluce tento svůj počín již mohli dokončit oficiální cestou a jejich přičiněním byla na jaře roku 1990 znovuobnovena Liga lesní moudrosti. Zmiňovaná trojice i v dalších letech stála ve vedení této organizace, Martin Kupka zastával post prvního porevolučního náčelníka LLM.

Původem zootechnik po roce 1989 začal pracovat jako učitel na základní škole na Zbraslavi, později zastával několik let post ředitele ZŠ. Poté ze školství odešel a do dnešních dnů pracuje jako soukromý lektor anglického jazyka. Kromě toho se dlouhodobě angažoval v České ornitologické společnosti a ve zdejší pobočce organizace Greenpeace. Martin Kupka je rovněž autorem řady přírodovědných článků a překladů několika knih.

MUDr. František Kožíšek, CSc. (*1963) – Biminiji – Občanským povoláním vědecký pracovník v oblasti hygieny vody, v tomto oboru je celosvětově uznávanou kapacitou (výrazná publikační a přednášková činnost).

Výrazně se angažoval při obnovení Ligy lesní moudrosti a byl jejím jednatelem. V tomto období sehrál zcela stěžejní úlohu při obnově a chodu celé organizace. Na podzim roku 1991 po osobních sporech s ostatními členy náčelnictva z Ligy vystoupil.

Petr Vilhelm (*1958) – Willy – Byl součástí širšího okruhu osob bezprostředně zapojených do obnovy LLM. Po jejím znovuobnovení se aktivně podílel na její činnosti zejména jako propagátor tábornických a zálesáckých dovedností. Je spoluautorem metodické publikace, o níž se programově opírá činnost soudobých woodcrafterských kmenů – *Svitku březové kůry*. Stejně tak je autorem řady článků o táboření, přírodě a expedicích do nedotčených koutů světa, které pravidelně podniká.

Ing. Jiří Macek (*1955) – Čiksika – Narátor je spojován zejména s legendárním pražským oddílem Neskenon. Velmi intenzivně se angažoval ve skautském a woodcrafterském hnutí. Stál u zrodu několika oddílů a woodcrafterských kmenů,

většinou vyskytují spíše tyto přezdívky a mnoho z woodcrafterů se navzájem civilním jménem ani nezná. Tato skutečnost je běžná i v dalších obdobných volnočasových společenstvích, avšak s rozdílem, že u woodcrafterů se jedná o tzv. „lesní jména“, která nejen že charakterizují svého nositele, ale jsou udělovány až po sérii nejrůznějších zkoušek, ke kterým je adept přizván po uvážení společenstvím nositelů těchto lesních jmen. Tento proces je opět inspirován obdobnou zvyklostí příjímání indiánů a tvoří jedno ze specifíků woodcrafterského hnutí. (více například práce Hany Konečné - *Tvoření přezdívek a hypokoristik ve woodcraftu*, dostupné online na www.is.muni.cz).

v 90. letech se podílel na vedení Ligy lesní moudrosti a je autorem několika publikací s tábornickou tematikou (nejznámější *Táboříme v týpi*). Při této činnosti dbal zejména na výchovu nejmladších generací potenciálních oddílových vedoucích a systematické vzdělávání mládeže v dovednostech spojenými s těmito aktivitami.

RNDr. Ivan Makásek (*1944) – Hiawatha – Vystudoval Přírodovědeckou fakultu Univerzity Karlovy a profesně pracoval v oblasti ochrany přírody (v letech 2003–2005 jako poradce premiéra ČR). Založil a řídil ochranářský časopis *Nika* (a stejnojmennou nadaci) a také časopis pro skauty a woodcraftery – *Wampum Neskenonu*. Byl celoživotním propagátorem tzv. *skautského ekumenismu* – tedy sblížení skautů a woodcrafterů a vzájemného obohacování se svými programy.

Na jaře 1968 se zapojil do obnovy skautské organizace. Bezesporu patřil mezi nejvýznačnější postavy skautsko/woodcrafterského hnutí v období tzv. normalizace. Po revoluci pracoval jako profesionální ochránce přírody a ekologický novinář. Je autorem řady knih pro mládež a populárně naučných knih o kultuře severoamerických indiánů.

Ing. Jiří Červinka (*1950) – Brko – Proslul zejména v 80. letech, kdy spolu s manželkou Helenou a Ladislavem Tintěrou – Hombrem založil oddíl experimentální archeologie *Mamuti* (roku 1980 byli první, kdo v naší zemi zvolil experimentální archeologii jako hlavní náplň činnosti dětského oddílu). V tomto oboru se stali světovou špičkou a inspirovali řadu volnočasových a akademických projektů z této oblasti. Rovněž byl členem redakcí časopisů *Wampumu Neskenonu* a *Nika*.

Je spoluautorem knih *Výpravy do pravěku*, *Velká pravěká past* a dalších návodů z oblasti přírodních technik a pravěku, je autorem knihy *Výpravy do přírody* aj. Napsal také několik povídek s náměty z dávné historie. Dlouhodobě se také zabývá turistickou výstrojí a výzbrojí, roky působil jako redaktor internetového portálu s touto tematikou www.svetoutdooru.cz.

Aleš Kapica (*1969) – Keny – Na přelomu let 1989–1990 zakládal E. T. Seton klub a s ním vstoupil do nově vzniklé Moravskoslezské ligy woodcraftu, je tedy pamětníkem počátků této svébytné odnože, která vznikla paralelně s LLM v Moravskoslezském kraji. Odtud však v roce 1992 odešel a byl nadále činný ve woodcrafterském hnutí, dále již pod hlavičkou LLM. Spolupracoval například na vydání

jedné z nejobsáhlejších knih o woodcrafterské minulosti – *Knihy o woodcraftu*. Narátor se profesně věnuje informatice s důrazem na síťové programování a je akademickým pracovníkem na Fakultě elektrotechniky ČVÚT.

Josef Bláha (*1952) – Řešetlák – Narátor celoživotně působil v nejrůznějších skautských a turistických oddílech, je autorem několika knižně vydaných táborových her a publikací s tematikou volnočasové výchovy mládeže. Do povědomí v této komunitě vstoupil zejména jakožto blízký spolupracovník a přítel Jaroslava Foglara, když v 80. letech stál v čele jedné z družin jeho legendárního oddílu „Hoši od bobří řeky“. V období 80. a 90. let se aktivně pohyboval mezi woodcraftem a skautingem.

2.2.1. Oslovení narátorů

Kontakt na většinu narátorů byl veřejně dostupný na nejrůznějších internetových stránkách²² věnujících se problematice woodcraftu, táboření, ochraně přírody a dalším podobným volnočasovým aktivitám. Řada z narátorů má za sebou také intenzivní publikační činnost, proto získání kontaktů nebyl v tomto projektu žádný problém.

Prvotní kontakt jsem navázal vždy prostřednictvím e-mailu, kde jsem své představení modifikoval s ohledem na skutečnost, zda jsem se v minulosti s narátorem poznal osobně, případně jsem odkazoval na společné známé nebo na způsob, jak jsem na dotyčného získal kontakt. Dále jsem vysvětlil poměrně obsírně výzkumný záměr a důvody, proč oslovuji právě jeho. Stejně tak jsem se krátce zmínil o metodě OH a zdůvodnil, proč byla zvolena. Závěrem jsem uvedl další varianty kontaktů, možnosti osobních setkání a samozřejmě avizoval ochotu jakékoliv nejasnosti vysvětlit.

Původně jsem (v duchu metodologických doporučení) plánoval uskutečnit přípravné setkání za účelem precizace témat a následného plynulejšího nahrávání samotného rozhovoru. Nicméně celou tuto fázi nakonec v praxi nahradila intenzivnější e-mailová, případně telefonická komunikace.

Poté, co byly splněny podmínky seznámení se s tématy, stanovení okruhů otázek a získání narátorů, mohl jsem přistoupit k logisticky nejnáročnější části, a sice samotnému sběru informací v terénu.

²² např. www.woodcraft.cz, www.bushcraft.cz, www.indiancorral.cz, www.oldcso.birdlife.cz, www.csop.cz atd.

2.3. Rozhovory

K nahrávání rozhovorů jsem přistoupil s ideou, že se pokusím s každým z narátorů realizovat jak „životopisná vyprávění“, tak následně tematicky laděný strukturovaný rozhovor. Tento formát se nakonec podařilo v plné míře realizovat u sedmi narátorů. Jeden narátor²³ žádal rovnou přistoupit k interview vzhledem k jeho všeobecné publicitě a řadě knižních titulů, ve kterých je jeho životní příběh dostatečně reflektován. Další specifickou skupinou „narátorů“ byly osoby, které sice ochotně souhlasily s rozhovorem na dané téma, ale z různých pohnutek si nepřály toto setkání nahrát a dále archivovat, preferovaly, abych si výstup z něj odnesl pouze ve formě písemných poznámek.²⁴

Při komunikaci ohledně místa a data setkání jsem se vždy snažil vyjít narátorům vstříc, aby bylo možné nahrávání uskutečnit pokud možno v jejich domácím prostředí a aby měli v tomto ohledu maximální komfort. Preference domovů mých narátorů se mi osvědčila i s ohledem na dohledávání nejrůznějších materiálů, na které si v průběhu rozhovoru vzpomněli. I přes tuto mou snahu jsme museli několikrát uskutečnit rozhovor na pracovišti narátora, ale třeba také v kavárně nebo čínském bistru. Dalším specifikem některých rozhovorů byla přítomnost manželky nebo známého,²⁵ kteří o probírané téma projeví taktéž zájem, neboť toto období prožívali společně s narátorem. Nutno dodat, že tato skutečnost nikdy nenarušila samotný rozhovor a tyto třetí osoby se vždy držely důsledně stranou, maximálně pomohly narátorovi připomenout nějakou skutečnost, pokud se na ně obrátil s tím, že si nevybavuje konkrétní detail. Nicméně připouštím, že například při přítomnosti manželky nemusel být narátor v některých aspektech životního příběhu zcela otevřený.

²³ Ivan Makásek

²⁴ Jednalo se o Evu Weislovou, dceru Karla Dolečka, která argumentovala, že předmětem našeho rozhovoru je její otec a jeho aktivity, tudíž není potřeba audio-vizuálně zaznamenat její vzpomínky. Dále se jednalo o Ivu Hoffmannovou, druhou manželku zesnulého Daniela Hoffmanna a jednoho z jeho nejbližších přátel Juliuse Moravce, kteří vědomi si kontroverznosti osoby, ke které se vyjadřovali a citlivosti některých okolností, taktéž si nepřáli zaznamenat svá svědectví. Mimo tyto tři narátory, s nimiž rozhovory probíhaly takřka plnohodnotně s výjimkou pořízení nahrávky, jsem absolvoval přibližně další desítku setkání s pamětníky dotčených událostí, jednalo se však spíše o schůzky informativního charakteru, přesto byly důležité pro vysvětlení některých událostí a získání řady materiálů.

²⁵ I přes mé taktické naznačení, že by byl vhodnější formát rozhovoru pouze mezi čtyřma očima. Více viz jednotlivé „Protokoly o rozhovoru“.

Jak jsem uvedl výše, při realizaci rozhovorů byl zvolen nejtýpčtější formát pro orálněhistorický výzkum, a to formát dvou rozhovorů, tedy životního příběhu a následného doplňujícího rozhovoru. Pro potřeby této práce by pravděpodobně stačila varianta detailně strukturovaného rozhovoru s akcentem na klíčové otázky. Přesto jsem se rozhodl terénní část pojmout komplexně pro případ následných analýz a dalšího využití takto získaného materiálu. Z velké části se jedná o osobnosti, které mají širokou škálu aktivit a nebyly aktivní pouze ve woodcrafterském hnutí, ale mají co říci i k fenoménům skautingu, trampingu, ochrany přírody, různých vědních oborů atd. Právě z těchto důvodů si umím představit, že mnou získaný materiál může být částečně využitelný i při výzkumu těchto nebo obdobných témat.

2.3.1. Životopisné vyprávění

V rámci prvního setkání byl narátor vyzván k líčení svého životního příběhu s odkazem, že je vhodné toto vyprávění pojmout komplexně, tedy nejen optikou aktivit spojených s woodcrafterským hnutím. I přesto prakticky všichni narátoři velmi silně akcentují svůj vztah k woodcrafterským ideálům a to, jak silně to ovlivnilo jejich životy.

Ze svého dětství vypichují momenty, které byly u zrodu jejich silného vztahu k přírodě a s ní spojený styl života. Velký důraz kladou na čas strávený v nejrůznějších oddílech, přírodovědných nebo ochránářských sdruženích a podobně. Dále odkazují kromě na rodiče na jejich oddílové vedoucí, případně další silné osobnosti, které se pro ně staly morálním a intelektuálním vzorem a zásadně tak ovlivnily jejich další vývoj. Všichni narátoři se sami později aktivně angažovali ve vedení různých oddílů, woodcrafterských kmenů a trampských skupin, což dramaticky ovlivnilo i jejich osobní životy nejen po stránce rodinné, ale i profesní. Jejich vášni pro tento způsob života²⁶ se samozřejmě musely přizpůsobit jejich partnerky, výchova dětí, ekonomický chod domácnosti, kariéerní kroky v rámci jejich profesí a podobně.

Vzhledem k faktu, že oslovení narátoři patřili v těchto ohledech mezi nejaktivnější z tehdejšího skautsko/woodcraftersko/trampského společenství již od dob svého mládí a na

²⁶ Téměř každovíkendový pobyt v přírodě, vedení dětského oddílu/kmene, práce na ekologických/ochránářských projektech, intenzivní publikační činnost na zmíněná témata - to vše pod dohledem k těmto aktivitám nepřátelsky naladěného režimu.

prahu dospělosti věnovali maximum své energie a času renesanci a obnově těchto hnutí, je pochopitelné, že to zásadně ovlivnilo jejich osobní životy. Toto silné sepětí a provázání osoby narátora a zmíněné intenzivní a široké pole jeho aktivit je třeba mít na paměti při následné práci s realizovaným rozhovorem ohledně jeho životního příběhu.

Tato silná jednostrannost a fixace na dané téma nebyla samozřejmě pro mnou realizovaný výzkum překážkou, spíše naopak, řada otázek byla většinou zodpovězena již v rámci prvního setkání a velká část těchto rozhovorů byly pro mne přínosné a využitelné. Problém by samozřejmě mohl nastat, pokud tyto životní příběhy bude chtít využít další badatel pro poněkud odlišné téma. Ten si mezi záplavou informací z woodcraftersko /trampského prostředí bude muset hledat střípky každodennosti civilního života.

2.3.2. Tematický rozhovor

V závěru prvního setkání jsem se vždy z praktických důvodů snažil sjednat termín druhého rozhovoru tak, aby se uskutečnil v horizontu 3–5 týdnů. Šlo tedy o dostatečně dlouhý odstup na zpracování a analýzu životopisného vyprávění a konkretizaci témat pro následné interview, ale současně abychom náš předchozí rozhovor měli oba dva alespoň částečně v živé paměti. K druhému rozhovoru jsem vždy přistupoval se sérií široce otevřených témat, ke kterým se jednotliví nárátoři vyjadřovali. Tato témata vycházela primárně z cíle práce, tedy historiografického zmapování procesu obnovy LLM, a byla pro většinu narátorů společná pouze s jistými modifikacemi vycházejícími z konkrétního backgroundu dotyčného, případně se odvíjela od informací získaných v rámci životopisného vyprávění.

Během zmíněného následného rozhovoru jsem se snažil zjistit náhled a postoj narátorů zejména na tato témata:

Komunity osob, v jejichž rámci přežívaly woodcrafterské ideály v období tzv. normalizace – Snaha o popsání společenství a jednotlivců, kteří zejména v 80. letech zintenzivňovali svou činnost a vytvořili platformu, na jejímž základě byla LLM v roce 1990 obnovena. Definovat různorodost jednotlivých skupin, identifikovat stěžejní osobnosti této doby, vysledovat začátky budoucích ideologických a mezigeneračních rozporů. Zaznamenání skutečnosti, jak ilegální woodcrafterská činnost ovlivňovala běžný chod života.

Aktivity a kroky spojené bezprostředně s aktem obnovy LLM – Jak na bázi ilegální organizace (jaro–podzim 1989), tak následně po sametové revoluci, když musely být řešeny praktické otázky formálního charakteru. Přípravný výbor, programové prohlášení, seminář o E. T. Setonovi, první číslo ligového časopisu, stanovy organizace, ustavují sněm atd.

Rozběhnutí běžné agendy a institucionalizace hnutí – Formování náčelnictva,²⁷ první velké akce, nastavování mantinelů a pravidel, v jejichž rámci měla organizace fungovat. Ideologické spory, které toto období přineslo a gradovalo odchodem řady členů a bylo jednou z příčin rozpadu původního vedení a kompletní personální obměny v čele LLM.

Nejvýznačnější osobnosti zkoumaného procesu – Názor jednotlivých narátorů na osoby, které stály přímo u obnovy LLM v letech 1989–1990. Martin Kupka – Logan, František Kožíšek – Biminiji, Daniel Hoffmann – Wanblitanka, Petr Vilhelm – Willy. Dle konkrétního historického kontextu narátora případně i další osobnosti.

Československý a mezinárodní kontext – Vnímání nerovnoměrného počtu příznivců v rámci Československé federace, „pragocentrické“ složení vedení LLM, centrální versus regionální správa organizace. Dále popis prvních kroků při navazování kontaktů se zahraničními woodcrafterskými organizacemi, reflexe jejich tehdejšího stavu woodcraftu ve světě a z toho plynoucí rozčarování.

Fenomén nabyté svobody – Zachycení pocitů jednotlivých narátorů z celospolečenského uvolnění, které přinesla svoboda po pádu komunistického režimu, definování hlavních přínosů v rámci woodcrafterského hnutí a popis proměny, které tento jev vyvolal, stejně tak akcentování i případných úskalí, která bylo nutno překonat.

²⁷ V prostředí woodcrafterské organizace je „NÁČELNICTVEM“ myšleno vedení Ligy lesní moudrosti nebo případně vedení kmene, tato terminologie odkazuje na kmenové zřízení severoamerických indiánů, jehož prvky jsou implementovány do chodu tohoto hnutí. Náčelnictvo zpravidla tvoří: **Náčelník** - osoba nejvýše postavená v hierarchii Ligy/kmene, zodpovědná za chod a fungování (disponuje právní subjektivitou pro jednání jménem organizace). **Ohnivec** - člověk, který má na starosti duchovní a filozofickou stránku směřování hnutí/kmene, řídí slavnostní setkání, je neformálním zástupcem náčelníka apod. **Písmák** - neboli jednatel, vede agendu, jedná s úřady, řeší každodenní praktický chod zejména po administrativní stránce. **Strážce wampumu** - hospodář. V podmínkách budoucí LLM se tento orgán časem rozrostl o další činovníky především administrativního rázu, nicméně nastíněné pozice odpovídají původnímu historickému pojetí, které bylo v rámci woodcrafterských organizací tradiční.

Porovnání tehdejší nekritické euforie v kontextu zkušeností získaných po několika desetiletích odstupu.

Reflexe po 30 letech – Téma navazující na předchozí otázku, tedy zhodnocení tehdejších představ a ideálů o dalším směřování a fungování organizace, jak jej vnímali narátoři v období předmětných událostí a porovnání s reálným vývojem (případně současným stavem, jsou-li s ním obeznámeni), který přinesla další léta.

Samozřejmě toto není úplný výčet témat, která se v jednotlivých rozhovorech objevovala, nicméně je to jakési nastínění tematických mantinelů, ve kterých se jednotlivé rozhovory odehrávaly. Konkrétní okruhy debat se přizpůsobovaly individuálně osobě každého narátora a jsou patrné z „Protokolů rozhovorů“ a „Karet narátorů“.²⁹

2.3.3. Zpracování rozhovorů

Po absolvování každého z rozhovorů jsem v horizontu několika málo dnů zpracoval tzv. „Protokol o rozhovoru“ a „Kartu narátora“.

Ve zmíněném protokolu jsem se snažil krátce shrnout, jak proběhlo kontaktování narátora, jaký byl jeho přístup k projektu, průběh samotného rozhovoru – zejména nestandardní okolnosti, které se vyskytly, zhodnotit přínos získaných informací a zmínit dohodnutou další komunikaci, případně konkrétní kroky, které budeme dále podnikat (dodání dalších materiálů, doplňující setkání, zprostředkování kontaktu apod.).

Karta narátora obsahuje zejména jeho biogram a poté tzv. „kondenzovaný rozhovor“. Zde jsem popsal tematicky všechny oblasti, kterých se rozhovor týkal s akcentem na má zájmová témata. Většinu rozhovoru jsem volně parafrázoval a vybrané úryvky z rozhovoru jsem zaznamenával doslovně pro jejich pozdější použití. Jednotlivé tematické oddíly nebo citace jsem doplňoval časovým údajem, aby byla následně usnadněna práce s pořízenými nahrávkami pro případné další zájemce.³⁰

²⁹ Viz jednotlivé přílohy.

³⁰ Ke klasickým kompletním přepisům jednotlivých rozhovorů jsem nepřistoupil z důvodů zejména praktických a časových, přestože pro následnou analýzu a interpretaci dalšími zájemci by byly bezesporu komfortnější. Pro účely této práce však mnou zvolený formát byl dostačující, proto jsem ho pro jeho časovou efektivnost využil.

V případě prvního rozhovoru jsem se po takto vytvořeném shrnutí pokusil stanovit okruhy otázek pro následné setkání, tyto poznámky jsem si znovu prošel bezprostředně před interview a případně jsem do nich implementoval poznatky, které byly získány v uvedeném mezidobí. Stejně tak jsem si průběžně vedl pracovní seznam tezí a poznatků, které byly v rámci jednotlivých rozhovorů zmíněny, a ty jsem se snažil při dalších rozhovorech ověřovat, případně zaznamenat názor ostatních narátorů na daný fakt.

Následně při tvorbě empirické části jsem již pracoval pouze s takto vytvořenými podklady a k nahrávkám samotným jsem se vracel již jen minimálně. Primárně jsem pořízené rozhovory analyzoval pouze po stránce obsahové. Snažil jsem se extrahovat maximum informací ke zpracovávané problematice a ty následně komparovat jak mezi jednotlivými narátory, což mělo za cíl získat plastický obraz vnímání těchto událostí jednotlivými protagonisty, tak s ostatními zdroji. Nicméně v této části si dovoluji stručný postřeh, který náleží spíše „analýze jazykové“, respektive „analýze prostředí“.

Pokud si zrekapituluji ty desítky hodin nahrávek, případně rozhovory při jejich příležitosti vedené nebo e-mailovou komunikaci, musím vyzdvihnout neobvyklou uhlazenost mluvy většiny narátorů. Přestože mnohdy přirozeně sklouzávali do hovorové češtiny, vždy se striktně vyhýbali jakýmkoliv vulgarismům nebo hrubým výrazům, a to i tehdy, když bylo cítit, že se k někomu nebo něčemu staví vyloženě negativně. Díky tomu byly realizované rozhovory vždy nanejvýš příjemné nejen po stránce obsahové, ale i kultivovaností, s jakou probíhaly.

Druhým jednotícím prvkem, který jsem zaznamenal v soukromí narátorů, bylo zařazení jejich obydlí, což může o dotyčném rovněž mnohé prozradit. Všechny byty, které jsem v rámci terénního sběru informací navštívil, působily na první pohled velmi stroze, byly prostě zařízeny. To přičítám faktu, že narátoři celý život preferovali pobyt v přírodě a žili maximálně činorodý život, vzhledem k tomu byly pro ně jejich městské byty pouze nezbytnou „noclehárnou“ po dobu pracovního týdne. Dalším vysvětlením může být jejich preference nekonzumního stylu života, která se samozřejmě odráží i na „standardech“ bytové kultury, ty jsou poněkud odlišné od požadavků většinové populace. Nejvíce jsem však v těchto bytech byl fascinován jejich „jedinou“ dominantou, a tou byla obrovská knihovna (mnohdy ve formě stohů knih roztroušených v různých částech bytu) plná titulů napříč nejrozmanitějšími obory lidského vědění. To mi vrchovatě potvrzovalo mou

představu o renesančním založení osobností, s nimiž jsem měl možnost dlouhé hodiny hovořit. Nepřeberné množství titulů zde bylo většinou doplněno desítkami deníků, kronik, dopisů a jiných tiskovin vztahujících se k jejich celoživotní vášni, tedy woodcrafterské činnosti.

Zohledním-li tyto dva postřehy, mohu zasvěceně konstatovat, a to bez ohledu na životní osudy a čínorodě strávené životy, se kterými jsem se seznámil v rámci tohoto projektu, že si získali všichni mí narátoři hlubokou úctu a sympatie již v rámci společenské konverzace před započítím samotného nahrávání, což se doufám pozitivně odrazilo jak na rozhovorech samotných, tak i na mém přístupu k celé práci.

2.4. Další prameny

Jak bylo uvedeno výše, tato práce se kromě poznatků získaných v rámci orálněhistorických rozhovorů též opírá i o další zdroje informací. Jedná se zejména o listinné dokumenty osobního charakteru a částečně také o sekundární literaturu věnující se woodcrafterskému hnutí, jemu podobným uskupením a tituly popisující dobový společenský kontext. Dále při tvorbě této práce byla využita tehdejší dobová periodika spojená se zkoumanou problematikou.

2.4.1. Osobní listinné dokumenty

Do první skupiny zdrojů patří zejména osobní korespondence, která v druhé polovině 80. let představovala primární komunikační kanál mezi skupinami a jednotlivci sympatizujícími s idejemi woodcraftu. Již v těchto dopisech, které mnohdy měly formu otevřených listů a cíleně byly v dané komunitě volně šířeny za účelem zprostředkování komunikace co největšího počtu jedinců, lze nalézt první pokusy o znovusjednocení woodcrafterského hnutí do jakési polooficiální organizace. Stejně tak lze vystopovat i první ideové rozpory a náznaky budoucích sporů mezi jednotlivými názorovými frakcemi.

Listinná korespondence samozřejmě nezaniká obnovením Ligy lesní moudrosti a i pro pochopení prvních let fungování této organizace představuje nenahraditelný zdroj. Pro tuto dobu je stěžejní zejména komunikace nejrůznějších opozičně laděných jednotlivců s náčelnictvem LLM, jimi vedené debaty ohledně dalšího směřování a s tím spojená kritika oficiálního vedení. Stejně tak institucionalizace woodcrafterské organizace a s ní spojená

běžná agenda s sebou přináší oficiální korespondenci s nejrůznějšími úřady, zápisy z jednání, smlouvy apod., tedy dokumenty, které pochopitelně v období tzv. normalizace byly nemyslitelné.

Tato korespondence byla získána především z oficiálních sbírek, kterými disponuje ústředí LLM.³¹ Šlo zejména o osobní korespondenci z pera poválečné generace woodcrafterů, tedy dnes již nedostupných pamětníků, jež poskytla cenný náhled na jejich tehdejší postoje a objasnila některé jimi konané kroky v inkriminovaném období. Stejně tak doplnila události popisované narátory, avšak většinou z opozičního, tedy poněkud odlišného pohledu.³² Nicméně i písemnosti vztahující se ke společenství narátorů, případně k nim samotným poskytly sondu do jejich tehdejších myslí a pomohly mi pochopit jejich o tři desetiletí mladší osobnosti. Díky tomu jsem se mohl efektivněji vyrovnat se selektivitou jejich paměti, korekcí názorů, proměnami životních postojů a dalších faktorů, které mohly, ať již záměrně, nebo nevědomky, implementovat do svých tvrzení v rámci orálněhistorických rozhovorů. V tomto ohledu uvedená korespondence posloužila kromě doplnění některých detailních faktů zejména jako korekce potenciálních slabých stránek OH.³³

³¹ Nejedná se o klasický archiválně tříděný materiál, ale spíše o mnoho krabic a několik skříní obsahující dokumenty nejrůznějšího charakteru, které jsou nějakým způsobem spojeny s československým woodcrafterským hnutím v horizontu několika předchozích dekád. V rámci rešerše pramenů bylo nutné tyto dokumenty projít, což přerostlo ve snahu o jejich komplexní uspořádání po stránce tematické a současně pokus o jejich chronologickou dataci, a tím vytvořit jakýsi provizorní archiv této organizace. Tyto snahy nebyly vždy jednoduché vzhledem k tomu, že mnohé dokumenty se dochovaly jen z části nebo poškozeny. Přestože z uvedených dokumentů pro potřeby této práce byla využita jen jejich část, podařilo se tak vytvořit přehledný soubor materiálů pokrývající posledních přibližně 40 let woodcrafterského hnutí. Tato sbírka chronologicky navazuje na archiválie vztahující se k československé Lize lesní moudrosti v období 1. republiky, nacistické okupace a nástupu komunismu, které celoživotně kompletoval Miloslav Vavřda a jež jsou od roku 1992 uloženy v Národním pedagogickém muzeu J. A. Komenského v Praze, čímž kompletuje téměř stoletou historii tohoto hnutí na našem území z pohledu původních písemných pramenů.

³² Zprostředkování částí této korespondence po realizovaných rozhovorech poskytlo mnohým narátorům vysvětlení nepříjemných konfliktů, případně nedorozumění, které si ve svém nitru po dlouhá desetiletí nesli.

³³ Komparace tehdejších a současných postojů jednotlivých narátorů (tedy nadšených „mladíků“ versus zralých mužů) by rovněž stála za samostatnou analýzu.

Dále do této kategorie pramenů můžeme zařadit nejrůznější oddílové a kmenové kroniky,³⁴ se kterými jsem se v rámci bádání setkal. Nejkomplexněji byla využita zejména „**Kronika Ligy lesní moudrosti**“³⁵ – tedy chronologické mapování chodu organizace zaznamenávané jejím oficiálním vedením. Tyto materiály však přes svou obsahovou poutavost a nádherné grafické zpracování mohly poskytnout pouze jisté zpřesnění datace některých událostí, případně spojit takové události s určitými osobami, nicméně žádná nová zásadní zjištění a informace jsem z těchto kronik získat nedokázal. Je to zřejmě dáno tím, že jsou psány relativně povrchně a zakládají si spíše na malebném zaznamenání jednotlivých událostí více než na striktní objektivitě a úplném zachycení konkrétních dějů. To je však pochopitelné, jelikož v případě oddílů, kmenů a stejně tak kroniky LLM se jedná svým způsobem více o literární (a grafické) dílo než o oficiální dokument přesně monitorující daný subjekt.³⁶ V tomto ohledu bych si dovilil tvrdit, že tyto kroniky (tedy v historiografickém bádání jeden ze zcela běžně uznávaných pramenů) podléhají mnohem více jakémusi zkreslení a stylizaci než jiné, mnohdy více kritizované a zpochybňované zdroje historických informací.

Do podobné kategorie bych mohl zařadit také osobní deníky jednotlivých narátorů, do nichž mi bylo v rámci setkání umožněno nahlédnout a případně si jejich části ofotit. Ty však pro mne měly větší přidanou hodnotu, jelikož jejich tvůrci zde mnohdy nešetřili osobními názory a k tehdejším tématům se vyjadřovali kriticky a objektivněji. To pramenilo z toho, že tyto jejich poznámky většinou měly zůstat soukromou záležitostí a na rozdíl od zmíněných kronik nebyly určeny širšímu publiku. Po letech pro mne znamenaly možnost stejných komparací mezi tehdejšími a současnými názory jednotlivých narátorů jako výše zmíněná korespondence. Toto srovnání bylo většinou o to intenzivnější, že jednotlivé zápisy v denících jsem procházel osobně s jejich tvůrci, a tak jsem tyto proměny (případně utvrzení) jejich životních postojů měl zprostředkované i s jejich komentáři.

³⁴ Jednalo se zejména o kroniky kmenů a oddílů, které byly spjaty s osobami mých narátorů, např. Bílý Wampum, Neskenon, Tecumta, Bílý Orel, E. T. Seton klub, Čej - ka - Leška apod.

³⁵ Díl I. (což není úplně nejpřesnější označení vzhledem ke skutečnosti, že kroniky Ligy lesní moudrosti byly psány po celou dobu její oficiální existence, tedy po celá 20., 30. a 40. léta), která vznikla mezi lety 1990-1996, zejména za přispění Radky Skoupilové - Waštewin.

³⁶ Opět by se zde nabízela analýza, nakolik jsou tyto kroniky spíše uměleckým dílem a z jaké části mohou posloužit jakožto objektivní historický pramen.

2.4.2. Dobová periodika

Jakýsi kompromis mezi osobní korespondencí, v níž mnohdy byly uveřejňovány sáhodlouhé obhajoby, nebo naopak oponentury s určitými názory, které hýbaly tehdejší woodcrafterskou komunitou, a mezi glorifikovaným popisem ligových akcí na stránkách kronik, představuje obsah dobových časopisů z tohoto prostředí vzešlých. Periodik zabývajících se volnočasovými hnutími, skautingem, trampingem a pobytem v přírodě existovala celá řada, pro potřeby této práce však byly využity zejména dva tituly bezprostředně navázané na společenství woodcrafterů, které v inkriminované období představovaly stěžejní komunikační médium a částečně navzájem opoziční platformy pro vyjadřování názorů.

První z těchto periodik představoval oficiální časopis LLM - „**Bizoní vítr**“,³⁷ který vychází jako čtvrtletník od jara 1990 do dnešních dnů. Tento časopis je tvořen redakční radou přímo navázanou na náčelnictvo LLM a je distribuován v rámci organizace s minimálním přesahem do širší veřejnosti. Zejména v mnou popisovaném období tvořil klíčový komunikační nástroj³⁸ v rámci woodcrafterského hnutí a pomáhal tehdejšímu vedení Ligy organizovat činnost na celorepublikové úrovni a současně prezentovat a prosazovat jejich ideové představy o směřování organizace.

Právě nespokojenost s některými kroky náčelnictva a s vývojem woodcrafterského hnutí dala vzniknout opozičně laděnému titulu – „**Wampum Neskenon**“, jehož příspívatelé se rekrutovali převážně ze starší generace woodcrafterů, která měla poněkud odlišné představy o směřování obnovené LLM. Tento časopis kontinuálně vycházel již od roku 1974, avšak pouze jako periodikum oddílu Neskenon. Teprve od roku 1991³⁹ byl distribuován jak v rámci woodcrafterské komunity, tak byl i volně prodejný na novinových stáncích. Vydávání tohoto časopisu zaštitil Ivan Makásek,⁴⁰ tedy jeden z výrazných kritiků

³⁷ Historicky tento časopis navázal na oficiální tiskoviny československé woodcrafterské organizace - „Vatra“ (1922-1934) a „Hlasatel“ (1934-1948), V roce 2008 byl „Bizoní vítr“ přejmenován na „Woodcraft“.

³⁸ Jehož role byla později oslabena příchodem internetu a část agendy tohoto časopisu se přesunula na oficiální ligové stránky.

³⁹ Časopis vycházel do roku 2006.

⁴⁰ Byl vydáván pod jím vedený ekologickým sdružením NIKA.

tehdejšího vedení LLM, který na jeho stránkách poskytoval prostor osobnostem laděným podobně, jako byl on sám.

Zejména v první polovině 90. let se oba časopisy vůči sobě ideologicky vymezovaly a v tehdejších číslech můžeme nalézt vzájemné „filipiky“ a navzájem si odporující pojednání „o smyslu woodcraftu“. Mimo tato konfrontační témata⁴¹ byl obsah samozřejmě primárně naplněn inspirací pro oddílovou činnost, reportážemi z uskutečněných akcí, ať již domácích, nebo exotických expedic, přírodovědnými články, návody na výrobu tábornických předmětů, recenzemi knih a řadou dalších rozmanitých témat vztahujících se k zaměření organizace. Oba tyto časopisy představovaly i přes vzájemné vyhranění po dlouhá léta obrovský zdroj inspirace pro řadové členy a obohacovaly program jednotlivých kmenů a oddílů.

V rámci této práce jsem však uvedená periodika posuzoval spíše jako jednu z několika třecích ploch mezi různými názorovými proudy v tomto hnutí. Z tohoto pohledu vyplývá i zaměření článků, které z jejich obsahu byly pro mne relevantní, jednalo se převážně o texty, které reagovaly na ideové směřování woodcrafterské organizace.⁴²

Poslední „periodikum“, které bylo pro potřeby této práce systematičtěji využito, představuje „**Totemová deska**“. Jedná se o tzv. „Metodický zpravodaj Ligy lesní moudrosti“, který byl vydáván nezávisle na zmíněném Bizoním větru dle potřeby 4–6krát ročně. V této tiskovině je většinou k nalezení vyjádření náčelnictva k aktuálnímu dění, kalendář plánovaných akcí na nejbližší období a organizační pokyny k nim. Přestože se jedná o ryze praktický dokument, pomohl mi v rámci práce přesněji zmapovat časovou souslednost jednotlivých událostí a také proměnu organizačních postupů a schopností vedení LLM v prvních letech jeho působení.

Dále byl pochopitelně využíván tehdejší tisk, kde sporadicky vycházely články a reportáže odkazující na dění v LLM. Tento jev byl však spíše ojedinělý a nahodilý. Jednotlivé tituly, ke kterým se ve své práci několikrát odkazuji, proto uvádím pouze v poznámkovém aparátu a v seznamu použité literatury.

⁴¹ Která byla zastoupena v menšinovém poměru.

⁴² Více o těchto časopisech a jejich úloze při etablování woodcrafterského hnutí v první polovině 90. let přímo v empirické části textu.

2.4.3. Sekundární literatura

Fenomén woodcraftu se v akademické tvorbě vyskytuje sice relativně často, většinou však pouze jakožto doplňující jev okrajově související s dominantním zkoumaným tématem. Narazit na něj můžeme například u prací věnujících se ekologickému hnutí v Československu,⁴³ hojně se objevuje v titulech zabývajících se pedagogikou a volnočasovými výchovnými směry,⁴⁴ nejčastěji odkazy na woodcrafterské hnutí můžeme zaznamenat u knih, které pojednávají o jemu blízkém trampingu a skautingu v našich zemích.⁴⁵ Naopak téměř vůbec není toto hnutí reflektováno v dílech, která zkoumají sociální a politické procesy v československé společnosti.⁴⁶ Co se týká historiografického zpracování tohoto tématu, na rozdíl například od zmíněného trampingu a skautingu, je badatelskou činností dlouhodobě opomíjeno, výjimku tvoří několik titulů vzešlých pouze ze samotné woodcrafterské komunity, o kterých se zmíním dále. Zejména pak jeho nejnovější období není literárně dotčeno prakticky vůbec.⁴⁷

Z tohoto pravidla nijak zásadně nevybočují ani nejrůznější bakalářské, diplomové, rigorózní a disertační práce, a to i v případě, že je z jejich textu zřejmé, že jsou mnohdy psány aktivními členy tohoto hnutí. Myšlenek woodcraftu využívají zejména na podporu

⁴³ Např. FAGAN, Adam. *Environment and democracy in the Czech Republic: the environmental movement in the transition process*. Cheltenham: Edward Elgar, 2004. MOLDAN, Bedřich. *Podmaněná planeta*. Praha, Karolinum, 2015. MOLDAN, Bedřich. *(Ne)udržitelný rozvoj ekologie: hrozba i naděje*. Praha, Karolinum, 2001. JEHLIČKA, Petr. *Ve stopách severoamerických indiánů: Kořeny českého environmentalismu ve woodcraftu*, In sborník k 150. výročí narození E. T. Setona, 2010. HRUBEŠ, Jan. *Ekologické proudy v Československu*, Disertační práce, FF UK, 2016. A řada dalších.

⁴⁴ Např. KRAUS, Blahoslav a Věra POLÁČKOVÁ. *Člověk - prostředí - výchova: k otázkám sociální pedagogiky*. Brno 2001. GABRIEL, Ladislav. *Analýza činnosti organizací zabývajících se pobytem v přírodě*. 2006. KAPLÁNEK, Michal. *Volný čas a jeho význam ve výchově*. Praha, Portál 2017. ŠTĚPNIČKOVÁ, Kateřina a Kristýna TILLOVÁ. *Globální rozvojové vzdělávání trochu jinak: outdoorové a zážitkové hry: příručka pro pedagogy středních škol*. Olomouc 2011. V neposlední řadě také série článků v periodiku *Gymnasion - časopis pro zážitkovou pedagogiku*.

⁴⁵ Např. ŠANTORA, Roman. *Skautské století: dobrodružný příběh 100 let českého skautingu*. Praha, Junák 2012. KOURA, David a Zdeněk FAIRAIŠL. *Století skautingu na Plzeňsku*. Plzeň 2013. BREČKA, Bruno. *Skautské hnutí ve světě: předchůdci a zakladatelé, organizace historie skautingu a woodcraftu, aktuality, zajímavosti*. Praha 2012. Hurikán, Bob. *Dějiny trampingu*. Praha, Novinář 1990. JANKA, Otto. *Čas skautů*. Pelhřimov 2009. A řada dalších.

⁴⁶ Výjimku jsem našel v práci: JEHLIČKA, Petr a Matthew KURTZ. *Everyday Resistance in the Czech Landscape: The Woodcraft Culture from the Hapsburg Empire to the Communist Regime*. Berlin 2013.

⁴⁷ A do doby této práce ani nebylo zmapováno na poli primárních pramenů a dalších zdrojů.

svých tezí, případně je používají jako jakýsi širší rámec, do kterého zasazují jimi zkoumaný fenomén. Opět se v těchto studiích nejčastěji setkáváme s tématy volnočasových hnutí, výchovných směrů, všeobecného rozvoje člověka, ochranou přírody, outdoorovými aktivitami a specifickými subkulturami dnešní společnosti, tedy jevy, pro které může být woodcrafterské hnutí jedním ze jmenovatelů.

Co se týká sekundární literatury s woodcrafterskými tématy, můžeme ji rozdělit na dva základní okruhy. Zprvce se jedná o tituly věnující se zejména praktickým činnostem a inspirací pro každodenní woodcrafterskou činnost,⁴⁸ jejich obsah však nemá pro tuto práci přílišné využití, i když konsekvence jejich vzniku se v některých aspektech dotýkají procesů, o kterých budu pojednávat v dalších částech.

Dále se jedná o literaturu, jež také vzešla ze soudobého woodcrafterského prostředí a pokouší se reflektovat historiografické a filozofické otázky s ním spojené. Zde bych uvedl zejména práce Františka Kožíška,⁴⁹ jednoho z nejuznávanějších znalců E. T. Setona a historie woodcrafterského hnutí. Dále se komplexním přístupem a seriózní prací s pramennými zdroji vyznačuje obsáhlá monografie Tomáše Studenovského pojednávající o průkopníkovi československého woodcraftu – Miloši Seifertovi.⁵⁰ V současné době jmenovaný pracuje na publikaci, která by se měla zabývat navazujícím obdobím 1945–1989, což nás svedlo ke společné práci při odhalování archivních materiálů, jelikož se naše badatelské okruhy částečně překrývají v období 80. let, stejně tak pan Studenovský plánuje využít fragmenty mnou pořizovaných rozhovorů. Dále bych rád uvedl dílo Libora Pechy,⁵¹ který reprezentuje generaci prvorepublikových woodcrafterů a ve své obsáhlé publikaci prezentuje kromě historiografického popisu vývoje československého woodcraftu zejména jeho filozofické aspekty a polemizuje s jeho současným stavem. Tato kniha pro mne představovala další náhled do mentality prvorepublikové a poválečné

⁴⁸ Např. PORSCH, Josef a kol. *Kmenové zřízení*. Praha, Liga lesní moudrosti 2011. MACEK, Jiří a VILHELM, Petr. *Svítek březové kůry a Kniha orlích per*. Praha, Liga lesní moudrosti 2003. MACEK, Jiří. *Táboříme v týpi*. Praha, Les 2002.

⁴⁹ KOŽÍŠEK, František, *Česká knižní bibliografie Ernesta Thompsona Setona*. Praha 2013. KOŽÍŠEK, František, *Seton v Praze*. Praha 2013. KOŽÍŠEK, František, *Kniha o Woodcraftu*. Katowice 1995.

⁵⁰ STUDENOVSKÝ, Tomáš. *Rebel s hlavou v oblacích: Miloš Seifert (1887-1941): život a dílo*. Praha, Liga lesní moudrosti 2017.

⁵¹ PECHA, Libor. *Woodcraft: lesní moudrost a lesní bratrstvo*. Olomouc 1999.

generace se všemi jejími traumaty, které se odrazily na nepochopení s tehdejšími osobnostmi ve vedení obnovené LLM. Zmíněné tituly se ale stejně jako řada dalších obrací k období, které je již mimo časový horizont této práce. Jejich těžištěm jsou osobnosti, které stály u zrodu woodcraftu, případně se podílely na jeho etablování v Československu, stejně tak historické události v nich popisované jsou limitovány komunisty násilným přerušением fungování woodcrafterské organizace na počátku 50. let minulého století. Tyto publikace sice nebylo možné bezprostředně využít při tvorbě textu této práce, nicméně mi poskytly detailnější náhled na historii tohoto hnutí, díky čemuž jsem mohl lépe pochopit některé procesy odehrávající se na počátku jeho znovuoobnovení. Stejně tak mi informace obsažené v těchto publikacích umožnily fundovanější rozhovory s některými z narátorů, jelikož ti se samozřejmě mnohdy odchýlili mimo časové vymezení tématu hluboko do woodcrafterské minulosti.⁵²

Za zmínku stojí rovněž kniha, která vznikla u příležitosti 50. výročí pražského skautsko-woodcrafterského oddílu Kruh.⁵³ Ta je z velké části založena na rozhovorech se členy oddílu napříč několika generacemi a mapuje vývoj tohoto společenství od období tzv. normalizace do současnosti. I přestože je tato studie realizována na poměrně úzkém společenství, byla pro mě přínosná zejména v poznání proměn každodennosti v rámci činnosti takového kolektivu v inkriminovaném období, tedy procesů, které jsem ve své práci nemohl uchopit, jelikož jsem s woodcrafterským hnutím pracoval jakožto s celkem.

Podobně důkladnou sondu ze života jednoho oddílu/kmene nabízí ve své trilogii Ivan Makásek.⁵⁴ Ten v ní představuje dějiny legendárního předrevolučního skautského oddílu Neskenon, který se však svou činností a programem hlásil spíše k woodcrafterskému hnutí. V třetím díle se věnuje i společenství dalších oddílů a kmenů,

⁵² Odkazy na tato témata můžeme nalézt i v několika sbornících, které vznikly u příležitosti různých seminářů s woodcrafterskou tematikou, např. ANTONY, M. **Vliv Setona na hnutí českého woodcraftu**. KOŽÍŠEK, F. **Smysl woodcraftu – osobní reflexe po 20 letech**. KUPKA, M. **Setonovi nejbližší přátelé a jejich vliv na jeho život**. KUPKA, M., **Vliv osobnosti E. T. Setona na vznik a vývoj hnutí woodcraftu**, Vše uvedené ve sborníku k semináři k 150. výročí narození E. T. Setona, Praha 2010

⁵³ **Půlstoletí Kruhu: mapování padesáti let oddílu Kruh**. Editor František ŠPINKA, editor Kateřina VELÍŠKOVÁ, editor Josef HOLEČEK, editor Sára ROESELLOVÁ. 2017.

⁵⁴ MAKÁSEK, Ivan. **Kluci z Dakoty: příběhy z období ilegálního skautingu 1957-1968**, 2003. MAKÁSEK, Ivan. **Kluci z Neskenonu: cesta ekumenického skautingu: [1968-1983. 1. díl]**. 2004., MAKÁSEK, Ivan. **Kluci z Neskenonu a lidé z Mide: cesta ekumenického skautingu (1984-1990. 2. díl)**. 2006.

které se v okolí Neskenonu sdružily do společenství Midewiwin.⁵⁵ Přestože je tato trilogie silně poplatná osobě autora a v mnoha ohledech nekritická a glorifikující některé skutečnosti, představuje pravděpodobně nejkompexnější sondu do dějin jednoho z oddílů, který byl výkladní skříní skautské a woodcrafterské činnosti od 60. do 90. let minulého století.

V předkládané práci jsem mimo jiné pracoval s konceptem nuceně uzavřeného společenství v rámci normalizační společnosti, jak jej ve své knize nastínil Miroslav Vaněk⁵⁶, a následnou proměnou, jakou umožnilo a vyvolalo nabytí svobody po revoluci v listopadu 1989.

Vzhledem k faktu, že woodcrafterské společenství bylo po celou svou historii uskupením relativně nekonfrontačním, apolitickým a v podstatě rozřazeným mezi příznivce dalších podobných hnutí, navíc bylo díky své marginální členské základně hnutím společensky nevýrazným, je pochopitelné, že nemělo zásadní přesah do klíčových společenských a politických procesů v naší zemi. Proto o něm nenajdeme zmínky v literatuře zabývající se v obecnější rovině normalizací, přestavbou, listopadovou revolucí a následnou tranzicí společnosti. Proto zde není tato literatura uváděna, i když v dílčích aspektech pro zasazení do dobového kontextu byla použita.

Poté, co byly shromážděny a zanalyzovány zdroje informací, ať již původní pramenné povahy, nebo v podobě rozhovorů s pamětníky dotčených událostí, bylo možné přistoupit k práci na empirické části textu. V té bych rád přehledně zmapoval nejen samotný průběh obnovy LLM na přelomu let 1989/1990, ale též období tomu předcházející, a to zejména s ohledem na definování společenství, v jejichž rámci si dokázala woodcrafterská komunita alespoň částečně udržet svou identitu. Další část práce bude popisovat následný vývoj v počátcích novodobé historie této organizace, a to opět s důrazem na historiografický popis jejího vývoje, ale současně se také pokusí reflektovat, jakou proměnu toto hnutí prodělalo při transformaci z roztroušeného poloilegálního společenství do fungující volnočasové organizace. Sametová revoluce sice tuzemské

⁵⁵ O tomto společenství bude pojednáno v další části textu, neboť se jednalo o jedno z nejvýraznějších woodcrafterských uskupení v období normalizace, které si svou výjimečnost udrželo i v porevolučním období, přestože postupně ztrácelo svůj vliv.

⁵⁶ VANĚK, Miroslav. *Ostrůvky svobody: kulturní a občanské aktivity mladé generace v 80. letech v Československu*. Praha, Votobia 2002.

woodcrafterské komunitě přinesla tolik vytouženou svobodu, ale současně ji postavila na začátek zdlouhavého a bolestného procesu zmíněné transformace. Zachytit nejpodstatnější události tohoto procesu bude rovněž úkolem následujících kapitol.

3. Empirická část

Dříve než přistoupím k samotnému tématu této práce, považuji za vhodné nastínit historii woodcrafterského hnutí. To činím ze dvou důvodů. Jednak tento popis vývoje a představení nejvýznačnějších osobností vytváří ucelený tematický rámeček, do něhož je mnou popisovaná část československých woodcrafterských dějin zasazena. Dále pak některé z událostí woodcrafterské minulosti rezonovaly ještě i v období, které je těžištěm této práce.⁵⁷

3.1. Historie woodcraftu ve světě

Woodcrafterské ideje, které byly formulovány na počátku 20. století, jistě nebyly něčím zcela novým a objevným. V novověkých dějinách můžeme nalézt řadu příkladů a filozofických či etických výchovných proudů, které preferovaly podobné hodnoty a principy jako později woodcraft. Zejména romantismus, který se odrážel ve filozofii, sociologii a pedagogice, nasměroval požadavky na morální vlastnosti, osobní rozvoj a harmonickou výchovu jedince podobným směrem jako propagátoři woodcraftu či případně skautingu. Za jisté průkopníky woodcraftu, byť nevědomé, můžeme v některých ohledech označit osobnosti jako J. A. Komenského, Jean-Jacques Rousseau, John Ruskin, Henry David Thoreau⁵⁸ a další myslitelé, kteří volali po návratu k přírodě a výchově v přirozenosti.

Vznik, vývoj a ve své době rozmach hnutí woodcraftu – Lesní moudrosti úzce souvisí s osobností **Ernesta Thompsona Setona**.⁵⁹ Ernest Thompson Seton se narodil 14. srpna 1860 ve skotském městečku South Shildes do rodiny lodního obchodníka. Ten byl vůči své rodině velmi přísný a necitelný. Opakem byla jeho matka, na kterou byl po dobu svého dětství silně fixován. Ernest vyrůstal ve velmi rigidním prostředí prosyceném věroukou presbyteriánské církve. Odpor ke kruté výchově ze strany otce a katechismu

⁵⁷ Samotní nářečníci k těmto událostem ve svých rozhovorech odkazují, proto je dle mého názoru důležité v rámci komplexnosti práce, alespoň stručnou historii hnutí představit.

⁵⁸ Jeho dílo *Walden - život v lesích* silně rezonuje v symbolické rovině i v československém woodcrafterském hnutí (Walden = např. název jednoho z předních pražských kmenů, místo jednoho z ligových tábořišť u Skleného nad Oslavou, název nakladatelství se zálesáckou literaturou).

⁵⁹ Biogram Setonovy osobnosti, jeho literární, ale i malířské, přírodovědné a pedagogické dílo by vydalo na několik takovýchto prací, čehož důkazem je řada knih zabývajících se touto osobností. Proto v rámci této studie jej pouze krátce představím.

církevní školy se u něj zhmotnil v přilnutí k přírodě a v mnohdy s tím spojených útěcích z domova.⁶⁰

V letech 1879–1881 studoval malířství v Londýně na Královské akademii. Poté následuje období, které zásadně ovlivnilo jeho další životní směřování. Byla jím jeho cesta po pláních Severní Ameriky, kterou uskutečnil z důvodu svého studia zoologie a ornitologie. Zde se však setkal s původními obyvateli těchto préríjních oblastí a byl fascinován jejich stylem života. V tomto období se zrodily první myšlenky na založení výchovného hnutí, jež do svého programu absorbuje to nejlepší z praktického, ale i duchovního života préríjních indiánů. Několik dalších let se Seton živil jako přírodovědec, malíř, ale třeba i nájemný honák nebo lovec vlků. V této době začal psát sérii povídek o zvířatech a životě v divočině, které byly inspirovány převážně jeho vlastními zážitky. Tyto povídky zaznamenaly v USA obrovský úspěch a předurčily tak další Setonovu profesní dráhu jakožto spisovatele a bojovníka za zachování mizejícího amerického pokladu – neporušené divočiny.⁶¹

Právě vědomí zkázy původního přírodního dědictví a mizející kultura amerických indiánů zapříčiněná rozmachem moderní civilizace stále více zhmotňuje Setonovy myšlenky na založení woodcraftu, tedy myšlenkového výchovného směru, kterým chtěl oslovit nejen Ameriku, ale celou civilizaci „Bílého muže“ a zmírnit tak neblahé důsledky jejího překotného a bezohledného industriálního rozvoje.⁶²

V roce 1901 začal Seton své teze ohledně nového výchovného směru publikovat v časopise *Ladies Home Journal*, zejména jeho na etapy vydávaný román *Dva divoši*, který se později ve Spojených státech stal bestsellerem. V podtextu beletristicky poutavého díla byl přímý návod, jak vést mládež k praktickému woodcraftu. Na základě úspěchu tohoto

⁶⁰ Toto období je beletristicky popsáno v jednom z jeho nejznámějších románů - *Dva divoši*.

⁶¹ O životě E. T. S. více například ANDERSON, H. Allen. *Náčelník: Ernest Thompson Seton a mizející Západ*. Praha 2012. Nebo též na stránkách LLM (https://www.woodcraft.cz/index.php?right=seton_seton&lan=cs) cit. 10. 5. 2018.

⁶² Takto ambiciózní a v podstatě nereálný cíl vznikl kombinací dvou faktorů. Jednak zde byl jeho abnormálně silný vztah k přírodě a její ochraně. Zadruhé byl Seton povzbuzen narůstajícím ohlasem a publicitou jeho literárních děl, a proto se zřejmě domníval, že dokáže svými myšlenkami oslovit a nadchnout širokou veřejnost.

díla a Setonova apelu byly po celých Spojených státech zakládány „kmeny woodcrafterských indiánů“.⁶³

V roce 1906 se Seton setkal s britským armádním důstojníkem Robertem Badenem-Powellem, se kterým se rozhodl woodcrafterský výchovný model přenést a rozšířit do britského impéria. Zde však pod Baden-Powellovým vedením dostal podstatně odlišné, militantně laděné prvky. Kromě výchovy mládeže v prostém duchu uprostřed přírody tak nabral tento britský model zcela jiný směr a vznikl – skauting,⁶⁴ který se v dlouhodobém horizontu stal mnohem masovější organizací a woodcraft již navždy zůstal v jeho stínu. Přestože zpočátku Seton doufal v soužití obou směrů pod hlavičkou společné organizace, během několika málo let však převládly neshody, které v roce 1916 vyvrcholily založením americké Ligy lesní moudrosti.

Na počátku 20. let minulého století díky Setonovu osobnímu nasazení (přednášky, publikační činnost, boj za práva indiánů atd.) zažilo woodcrafterské hnutí svůj největší rozkvet, a to nejen v USA, ale sesterské woodcrafterské organizace vznikají i v Evropě. V tuto dobu však celý civilizovaný svět zažíval nezastavitelný technologický boom a s tím související posun v myšlení lidí, který se již neslučoval se Setonovým programem uvědomělého primitivismu při pobytu v přírodě, s napodobováním života rasy, která byla nenávratně zatlačena do špíny několika rezervací, s programem osobního růstu každého jednotlivce cestou sebezapření a vlastního přičinění. Tyto programy, tak výrazné a přitažlivé v době, kdy vrcholil kult pionýrské minulosti Ameriky, nyní již postrádaly své kouzlo.

I přes tento nerovný boj s dramatickou proměnou společnosti nepřestával Seton neúnavně propagovat woodcrafterské ideje a pracoval ve prospěch této organizace. Kromě toho se po celý zbytek života intenzivně věnoval literární a přírodovědné činnosti, díky

⁶³ Během prvního roku (1902-1903) jich vzniká více než 60. (https://www.woodcraft.cz/index.php?right=seton_seton&lan=cs) cit 10. 5. 2018.

⁶⁴ Plukovník R. Baden-Powell v Anglii zakládá organizaci Boy Scouts Association of Great Britain (1908). Ačkoliv Baden-Powell využíval prvků ze Setonova způsobu výchovy, dal svým skautům uniformu a snažil se z nich vychovat nejen dobré občany, ale i připravit zdatné a schopné vojáky a budoucí důstojníky koloniálního vojska britského impéria.

čemuž zanechal mnoho desítek knih a stovky drobnějších článků.⁶⁵ Svou literární kariéru, ale také svůj celoživotní boj proti úpadku, který světu přináší rozmach euroatlantické civilizace, zhmotňuje v roce 1936 ve svém vrcholném filozoficky laděném díle *Poselství rudého muže*.⁶⁶

Přestože na sklonku Setonova života měla americká Liga lesní moudrosti 80 000 členů a další tisíce přívrženců na evropském kontinentě,⁶⁷ po jeho smrti 23. října 1946 jako by woodcraft v Americe ztrácela pevnou půdu pod nohama. V 50. a 60. letech jeho myšlenky na americkém kontinentě přežívají již jen díky sesterskému hnutí Boys Scout of America. V dalších letech přestává americká Liga lesní moudrosti prakticky existovat, ač formálně nebyla nikdy zrušena. Stejný osud v průběhu 20. století potkal téměř všechny woodcrafterské organizace, které díky Setonově entuziasmu vznikly ve své době prakticky po celém světě.⁶⁸ Z tohoto pohledu je tak v podstatě poslední výspou původního ortodoxního woodcraftu na světě právě naše země. To, proč tomu tak je a jak tento stav ovlivnilo téměř pět dekad totalitních režimů, kdy woodcraft v Československu musel bojovat o své přežití, je zamyšlením do další části textu.

3.2. Historie woodcraftu v Československu

V českých zemích, respektive tou dobou ještě v rakousko-uherském mocnářství, byl bezprostředním předchůdcem woodcraftu a skautingu spolek *Wandervogel*, který zde působil již od 19. století.⁶⁹ Myšlenky skautingu a woodcraftu se zde objevují kolem roku 1911 a v tuto dobu stejně jako za oceánem nejsou od sebe oddělovány a existují spolu

⁶⁵ Detailní přehled nabízí například KUPKA, Martin. *Ernest Thompson Seton, bibliografie, životopis, překlady*. Vyškov 2012

⁶⁶ SETON, Ernest Thompson. *Poselství rudého muže*. Praha, Chvojko nakladatelství 1997.

⁶⁷ KUPKA, Martin. *Vliv osobnosti E. T. Setona na vznik a vývoj hnutí woodcraft*. In sborník semináře k 150. výročí narození E. T. Setona, Praha 17. 11. 2010, s. 5

⁶⁸ Pokud některé z nich přece jen přežily do dnešních dnů, jejich zaměření se od původních myšlenek dramaticky odklonilo a činnost z původního návratu k přírodě se smršlo na „pouhé“ rodinné sešlosti, auto-kempování a podobné, od kořenů woodcraftu odlišné, aktivity. Takovým příkladem může být osud a současná činnost organizace anglického Řádu woodcrafterského rytířstva (Order of Woodcraft Chivalery).

⁶⁹ Více o tomto hnutí viz např. BŘEČKA, Bruno. *Kronika čs. skautského hnutí do roku 1990*. Brno, Junák 1999.

v symbióze. V českých zemích se pro tento nový výchovný proud vžilo společné označení *Junák*, které později zůstalo doménou československých skautů.

Mezi propagátory tohoto hnutí u nás můžeme obecně označit řadu tehdejších středoškolských profesorů, kteří v prvcích skautingu a woodcraftu spatřovali vítaný doplněk své pedagogické činnosti. Mezi nejvýznačnější potom patřil A. B. Svojsík - průkopník československého skautingu a **Miloš Seifert**⁷¹ – zakladatel tuzemského woodcrafterského hnutí. Ten v roce 1913 založil první woodcrafterský kmen na našem území – *Děti Živěny*. S ním se připojil k nově vzniklé *junácké skupině Obci Psohlavců*. Psohlavci pracovali na základě metod Baden-Powella i E. T. Setona, ale přizpůsobeným domácím poměrům. Činnost byla motivována staroslovanskou mytologií a tradicí stejně jako indiánským primitivismem, důraz se kladl na pobyt v přírodě a lásku k ní, spolu s tím však i na vlastenecké cítění a službu českému národu, v té době ještě pod rakouskou nadvládou.⁷²

Woodcrafterská a výchovná činnost se naplno rozproudila po konci 1. světové války se vznikem samostatného Československa. Nejen se zlepšilo materiální zabezpečení obyvatel, jehož tristní stav dříve komplikoval jakékoliv volnočasové aktivity, ale také mohly být intenzivně oprášeny slovanské a národní hodnoty, které byly stěžejními vzory tehdejších woodcrafterů, a to na rozdíl od Setonem nabízených původních obyvatel amerického kontinentu. I přes tento poněkud modifikovaný systém činnosti vstoupili Psohlavci na počátku 20. let do jednání s Woodcraft League of America a 12. 2. 1922 založili její sesterskou organizaci **Ligu lesní moudrosti – The Woodcraft League of Czechoslovakia**.⁷³ Krátce nato však v LLM vznikl první závažný konflikt, když zde

⁷¹ Miloš Seifert (1887-1941) - Woowotanna, byl středoškolský pedagog, spisovatel, přírodovědec, překladatel, filozof, vyznačovač zdravého životního stylu, pacifista a ekolog - v jeho případě se tyto hodnoty realizovaly v podobě woodcraftu. Miloš Seifert po celý svůj dospělý život neúnavně propagoval toto hnutí, stál za založením prvních kmenů v Československu a taktéž je duchovním otcem československé Ligy lesní moudrosti, kde se stal jejím prvním náčelníkem. Komplexní zpracování života této klíčové osobnosti československého woodcrafterského hnutí přináší monografie STUDENOVSKÝ, Tomáš. *Rebel s hlavou v oblacích: Miloš Seifert (1887-1941): život a dílo*. Praha, Liga lesní moudrosti 2017.

⁷² Více o počátcích československého woodcraftu např. KOŽÍŠEK, František. *Kniha o woodcraftu: [sborník článků a úvah kolektivu autorů o vzniku, významu a perspektivách woodcraftu - lesní moudrosti]*. Katowice, Biblioteczka Walden 1995.

⁷³ Původní název zněl Zálesácká Liga Československá, nicméně o rok později byl změněn, aby korespondoval s ostatními woodcrafterskými organizacemi v dalších zemích. V tuto dobu čítala LLM

došlo k rozštěpení na „apolitické“ křídlo (reprezentované právě M. Seifertem) a levicově orientovanou skupinu woodcrafterů.⁷⁴ Levicový proud postupně nabyl v LLM převahu a M. Seifert byl zbaven funkce náčelníka. V reakci na to vystoupil spolu s dalšími členy z LLM a distancoval se od dalšího dění v ní. Poté inicioval vznik nové woodcrafterské organizace (*Klub přátel woodcraftu*, později *Liga pro výchovu přírodou „Moudrost Lesa“*).

Následovalo zřejmě nejhektičtější období v dějinách československého woodcraftu, toto hnutí bylo zmítáno různými spory a ideovým hledáním sama sebe. Kromě zastánců „amerického“ Setonova pojetí zde byl silný akcent na slovanskou tradici, ale objevily se i názory, že romantický woodcraft a svět indiánů jsou minulostí a nastupuje svět strojů a dělníků. Oproti přírodnímu woodcraftu tak byl postaven průmyslový futuristický „machinecraft“. Ani woodcrafterské hnutí nebylo ušetřeno tehdejších silně politicky polarizovaných tendencí ve společnosti.⁷⁵ Přes tyto divoké názorové turbulence však ve vedení LLM nakonec převládly apoliticky naladěné osobnosti, které opět navázaly kontakt se Seifertem a spolu s jeho organizací založily *Ligu čs. woodcrafterů* (LČSW), která již organizačně vydržela po dalších 20 let až do přerušení své existence na počátku komunistické nadvlády.

I přes toto zdánlivé sjednocení stále existovaly v LČSW dva ideové proudy.⁷⁶ První byl zastoupený tzv. „waldenskou školou“, jejímiž propagátory byli slovenští a brněnští vysokoškolští studenti v čele s místonáčelníkem Viliamem Valovičem – Manokim a jež se snažila o důsledné následování amerického Setonova vzoru, které později přerostlo až

necelých 600 členů. (https://www.woodcraft.cz/index.php?right=historie_cswoodcraft&lan=cs) cit. 11. 5. 2018.

⁷⁴ Kteří byli ovlivněni myšlenkami **Johna G. Hargreavea**, anglického spisovatele a zakladatele organizace *Kibbo Kift Kindred*, který zdůrazňoval potřebu radikální změny celé společnosti s odkazem na sociální problémy.

⁷⁵ Více opět KOŽÍŠEK, František. *Kniha o woodcraftu: [sborník článků a úvah kolektivu autorů o vzniku, významu a perspektivách woodcraftu - lesní moudrosti]*. Katowice, Biblioteczka Walden 1995. nebo též PECHA, Libor. *Woodcraft: lesní moudrost a lesní bratrstvo*. Praha 2007.

⁷⁶ Toto ideové rozdělení ze 30. let je důležité i pro vývoj při porevoluční obnově LLM, jelikož poválečná generace woodcrafterů (tedy té, o níž pojednává tato kapitola) v mnoha ohledech zažívala děj v sporech ohledně dalšího směřování nově obnovené LLM.

v „indiancraft“. Druhý ideový směr vytvořilo sdružení samechovských táborníků,⁷⁷ které propagovalo umírněný woodcraft se zaměřením na slovanské vzory. V čele stála starší generace woodcrafterů sdružených okolo kmene *Bílý Slunovrat* Míly Vavrady – Minehahy a manželů Bukovanských.⁷⁸ Seifert nedokázal tuto situaci zklidnit, a proto se opět stáhl do ústraní, což otevřelo pole pro radikálně založenou skupinu okolo V. Valoviče. Kvůli tomu celý spor gradoval a ještě více rozdělil tehdejší woodcraftery na příznivce „indiancraftu“ a na propagátory „slovanských tradic implementovaných do tuzemské woodcrafterské činnosti“.⁷⁹

Výraznou vzpruhu dostalo československé woodcrafterské hnutí v podobě několikadenní návštěvy E. T. Setona v roce 1936. Ten s tuzemskými woodcraftery uspořádal řadu setkání, ale stejně tak se těšil i zájmu širší veřejnosti, pro kterou uspořádal několik přednášek.⁸⁰

V roce 1939 československé woodcraftery stejně jako celý náš národ dramaticky zasáhla nacistická okupace a vzápětí 2. světová válka. Ani v tomto temném období však jejich činnost neustala. Organizace oficiálně fungovala pod hlavičkou „sportovního klubu“ a po jejím zákazu v roce 1944 přešla do plné ilegality. Řady woodcrafterů samozřejmě prořídly jejich angažováním se v odboji, nasazením na nucené práce v Říši nebo uvězněním v koncentračních táborech. V roce 1941 také po těžké nemoci zemřel v Bechyni M. Seifert.

Po osvobození Československa LČSW opět zahájila plně svou činnost a chod se pomalu navracel do předválečných kolejí. Rozvoj organizace byl však záhy znovu zasažen po uchopení moci komunisty v únoru 1948 a ti postupně začínali likvidovat všechny organizace, které nebyly plně loajální vládní politice. V roce 1949 byl založen

⁷⁷ Tábořiště na Samechově (louka poblíž řeky Sázavy přibližně 40 km jihovýchodně od Prahy) se stalo v průběhu let kultovním woodcrafterským místem a zejména v 80. letech jedním z center, kde se propojovala poválečná generace woodcrafterů s těmito idejemi okouzlenou mládeží, jež se poté chopila obnovy LLM.

⁷⁸ (https://www.woodcraft.cz/index.php?right=historie_cswoodcraft&lan=cs) cit. 11. 5. 2018.

⁷⁹ Toto rozdělení zůstává v myslích tehdejší generace po celý jejich život a je jednou z třech ploch, která se objevuje na počátku 90. let, když je opět ideová orientace Ligy na pořadu dne.

⁸⁰ Jeho pobyt v Československu je detailně zmapován v monografii KOŽÍŠEK, František. *Seton v Praze*. Praha, Liga lesní moudrosti 2006.

Československý svaz mládeže (ČSM), který měl sloučit veškeré dosavadní mládežnické organizace a pracovat pod přímým dohledem KSČ. V letech 1950–1951 proběhlo ještě několik táborů v původním woodcrafterském duchu, avšak v roce 1951 byla LČSW „dobrovolně“ rozpuštěna,⁸¹ její majetek byl zabaven ve prospěch ČSM a pro československý woodcraft v podobě oficiální organizace nastal bezmála 40letý půst.⁸²

Po tomto zániku zastřešující organizace woodcrafterská činnost přežívá v nejrůznějších nesourodých uskupeních a pamětníci prvorepublikové woodcrafterské školy působí v řadě oddílů působících pod hlavičkou ČSM. S přicházejícím uvolněním poměrů v druhé polovině 60. let se jejich aktivity začínají opět konsolidovat a v období pražského jara je připravovaná plnohodnotná obnova LLM.⁸³ Většina kmenů a oddílů praktikujících woodcrafterskou činnost se poté přesouvá pod záštitu *České táborské unie*, kde fungují až do počátku 70. let, než je i tato organizace režimem zakázána.

V období tzv. normalizace byly myšlenky woodcraftu nesený jednotlivci, úzkými kroužky přátel, rodinami a tam, kde zůstaly jakožto nosná součást oddílového programu, musely být pečlivě tajeny pod rouškou činnosti v povolených organizacích.⁸⁴ V tuto dobu se pro myšlenky woodcraftu podařilo neočekávaně nadchnout nové zájemce z řad mládeže, kteří neměli žádné vazby na původní woodcraftery, když na počátku 70. let nakladatelství Olympia vydává sérii Setonových povídek a jeho praktickou příručku pro kmenovou woodcrafterskou činnost – *Knihu lesní moudrosti*.⁸⁵ To znovu oživilo woodcrafterské ideje

⁸¹ Tento okamžik je doposud nevyjasněným mementem tuzemských woodcrafterských dějin. Není spolehlivě popsána úloha některých tehdejších woodcrafterů na tomto oficiálním ukončení činnosti organizace. Je zřejmé, že mnozí z nich byli levicového smýšlení nebo přímo členy KSČ a zůstává tedy otázkou, jak dalece se v tomto kroku aktivně angažovali. Toto dobrovolné rozpuštění organizace bylo později při znovuoobnově LLM příčinou vzájemných invektiv mezi některými woodcraftery, zvláště z řad pamětníků.

⁸² Tuto část historie (1911-1948) československého woodcrafterského hnutí podrobně mapují zejména výše uvedené tituly: **Knih o woodcraftu, Rebel s hlavou v oblacích, Woodcraft, Seton v Praze** a také řada textů na oficiálních stránkách LLL (https://www.woodcraft.cz/index.php?right=historie_cswoodcraft&lan=cs) cit. 7. 5. 2018. Pro potřeby této práce byl učiněn pouze stručný výtah za účelem uvedení kontextu pro následující kapitoly.

⁸³ V červenci 1968 je Mílou Vavrdou podán návrh na registraci na Ministerstvu vnitra, po srpnové invazi vojsk Varšavské smlouvy je však opět stažen, a proto na rozdíl od skautské organizace (které se to podařilo alespoň na krátký časový úsek) k obnově fakticky v tomto období nedošlo.

⁸⁴ např. *Československý svaz tělovýchovy, Československý svaz ochránců přírody, Svazarm, Dům dětí a mládeže* a mnohdy i samotný *Pionýr*.

⁸⁵ SETON, Ernest Thompson. *Knih lesní moudrosti*. Přeložil Miloš ZAPLETAL. Praha, Olympia 1970.

u tehdy nejmladší generace a vyústilo formováním řady skupin hlásících se k těmto ideálům. V 80. letech se tyto jednotlivé skupiny začínají propojovat, zprvu náhodně při realizaci společných akcí, dochází ke kontaktům na prvorepublikové woodcraftery a s částečným uvolňováním poměrů jsou opět oživeny myšlenky na obnovu společné organizace. Přípravy na ilegální ustanovení LLM předbíhají události sametové revoluce v listopadu 1989. Liga je poté administrativně obnovena 10. května 1990 a formálně je toto obnovení potvrzeno na ustavujícím sněmu 2. června téhož roku. Poté následuje již téměř 30leté (tedy v její historii nejdelší) fungování československé a po rozdělení republiky české LLM.

3.3. „Normalizace“ – čas přežívání, čas vzkříšení

Dříve než přistoupím k samotnému procesu obnovy LLM, pokusím se detailněji nastínit situaci 70. a 80. let, tedy tzv. normalizace, z pohledu tuzemského woodcrafterského hnutí. Popsat tento stav je zcela zásadní, jelikož to byl jeden z klíčových faktorů, který ještě v období komunistické nadvlády motivoval některé jedince k práci na obnově této organizace. Cílem této kapitoly je tedy identifikovat společenství, jež umožnila v tomto období přežití myšlenek woodcraftu a vytvořila tak podmínky pro jejich následnou transformaci do podoby oficiální organizace.

S příchodem tzv. normalizace společně s pohřbením nadějí, které do československé společnosti přinesl proces pražského jara, vyhasly i touhy zdejších woodcrafterů znovu se otevřeně přihlásit k myšlenkám E. T. Setona. Woodcrafterská činnost byla nadále nucena zůstat skryta pod rouškou některé z organizací tolerovaných a kontrolovaných komunisty.⁸⁶ Zde byla nevědomky položena jedna z příčin stavu, že nejsilněji se woodcrafterská komunita začala aktivizovat v oblasti Prahy⁸⁷ a v době obnovy organizace hrála tato lokalita zcela dominantní roli. Byla zde totiž největší koncentrace takovýchto organizací, v jejichž rámci bylo možné relativně anonymně praktikovat woodcrafterský program.

⁸⁶ Viz závěr předchozí kapitoly.

⁸⁷ V případě Slovenska v oblasti Bratislavy

„Doména Prahy to asi musela být, protože na tý vesnici na tebe bylo brzy vidět, když jsi dělal něco mimořádného.“⁸⁹

„Já jsem tu partu zakládal s tím, že ty děti budu učit přírodu, ale když jsem se prokecl o indiánech a o týpí, tak to bylo jasné... Takže z původně zamýšleného přírodovědeckého kroužku se stal woodcrafterský kmen, to prostě jinak nešlo.“⁹⁰

„Mě si takhle jednou zavolal vedoucí toho Domu pionýrů a mládeže, kde jsme měli ten ochránářský oddíl, a povídá, že bychom měli zajít na pivo, tak jsme si jedno, dvě dali a on: „Hele kluci, já přesně vím, co vy tady děláte, to není žádný poznávání kytiček, to je normální woodcraft, ale nebojte, dokud to půjde tak vás přikryju...“⁹¹

V této době, jak bylo uvedeno v předchozí kapitole, patrně unikl režimní cenzuře počín nakladatelství Olympia, kterému se podařilo vydat soubor Setonových povídek a v překladu Miloše Zapletala jeho obsáhlou publikaci návodů na praktickou kmenovou činnost – *Knihu lesní moudrosti*. Téměř třicet tisíc výtisků⁹² se dostalo do rukou tehdejší mládeže a nadchlo ji pro myšlenky pobytu v přírodě v duchu lesní moudrosti zcela novou generaci, která by dost možná k woodcraftu nikdy cestu nenašla a spokojila by se s trávením volného času v rámci trampské komunity.⁹³ Z řad této dorůstající mládeže se začalo rodit specifické společenství woodcrafterských kmenů,⁹⁴ které zpočátku neměly mezi sebou žádnou vazbu ani povědomí o generaci svých předchůdců. Kromě toho samozřejmě dílčí prvky woodcraftu, mnohdy nevědomky, byly využívány pro obohacení činnosti trampů, skautů a nejrůznějších dětských oddílů.

⁸⁹ Petr Vilhelm, rozhovor v rámci projektu *Obnova československého woodcrafterského hnutí po roce 1989*, 14. 3. 2018

⁹⁰ Martin Kupka, rozhovor v rámci projektu *Obnova československého woodcrafterského hnutí po roce 1989*, 2. 3. 2018

⁹¹ Tamtéž.

⁹² KOŽÍŠEK, František. *Z naší historie*. In *Woodcraft: časopis Ligy lesní moudrosti*. Praha, Liga lesní moudrosti 1/2015.

⁹³ Zcela zásadní význam této knihy pro jejich další směřování a příklon k idejím woodcraftu spontánně zmínila při rozhovorech většina narátorů.

⁹⁴ Např. *Tuscarora* *1972, *Netnokwa* *1974, *Mawaden* *1974, *Huron* *1978, *Hledači - Konestoga* *1980, *Tussilago* *1984, *Bílý Wampum* *1980 atd.

Dříve než se budu podrobněji věnovat této mladé „nástupnické“ generaci, je třeba zmínit aktivity původních woodcrafterů a také představit jedno zcela svébytné společenství, které tvořilo významné ohnisko woodcraftu v období tzv. normalizace, i když jej v podmínkách nesvobody modifikovalo do poněkud specifické podoby.

3.3.1. Midewiwin

V následující kapitole se pokusím stručně představit společenství (Midewiwin⁹⁵), které během téměř 40leté existence ovlivnilo desítky oddílů prostřednictvím svých specifických rituálů a tradic. Jeho činnost nesla po celou dobu pečeť určitých tabu, která přitahovala nezasvěcené. Odkrýt je znamenalo těžké provinění a jedinci, kteří chtěli Midewiwinskou myšlenku zavést v jiném oddíle, neměli právě jednoduchou situaci. Přesto odlesky mateřského kmene Neskenon, odkud vše vzešlo, postupně dopadaly na další kmeny, které původní myšlenku dále rozvíjely, až nabyla podoby silného hnutí. Téměř dvě desítky kmenů se časem sdružily do společenství Midewiwinu a další se nechaly inspirovat jeho programem.⁹⁶ Toto společenství v období tzv. normalizace představovalo nejmasovější koncentraci woodcrafterské činnosti v Československu.

Počátky tohoto společenství jsou spjaty se vznikem 3. oddílu ilegálního skautského střediska Psohlavci Neskenom v polovině 60. let. V jeho čele stanul Ivan Makásek – Hiawatha, který vtiskl tomuto skautskému oddílu zcela originální ráz, jenž v průběhu dalších let oslovil řadu podobných oddílů. Činnost Neskenonu byla silně ovlivněna Makáskovým hlubokým zájmem o kulturu severoamerických indiánů, na rozdíl však od Setona a obecné woodcrafterské preference préríjních indiánů to byli indiáni „lesní“.⁹⁷ Kultura tohoto etnika posloužila jako základ pro oddílový život, který byl prodchnut nejrůznějšími specifickými zvyky, obřady a v mnoha ohledech i tajemnem, což se ukázalo jako výborný motivační faktor pro tehdejší dospívající chlapce, kteří tvořili osazenstvo oddílu.⁹⁸ V tomto (stále skautském) oddíle se tak mísila kombinace Setonova woodcraftu,

⁹⁵ Inspirováno tajným léčitelstvem - šamanským spolkem kmene Odžibvejů.

⁹⁶ STUDENOVSKÝ, Tomáš. *Odlesky Midewiwinu*, Soukromý sborník autora, 2015.

⁹⁷ Např. Irokézové, Huroni, Mohavkové, Senekové atd. Měli poněkud odlišné kmenové uspořádání, ale i způsob života na rozdíl od indiánů žijících na prérii.

⁹⁸ Detailně o tomto fenoménu pojednává Jiří Macek ve své závěrečné práci u příležitosti skautských vůdcovských zkoušek. MACEK, Jiří. *Náhradní motivace v činnosti skautských oddílů v minulých letech*, kapitola 6. Soukromý archiv autora, 1990.

převzaté, ale i smyšlené prvky ze života lesních indiánů a částečně také tradiční skautská činnost, čímž vznikl poněkud specificky modifikovaný woodcrafterský proud. Ten zejména v období tzv. normalizace obohatil zdejší výchovnou práci s mládeží o řadu dnes již tradičních prvků. Kromě zmíněného systému nejrůznějších rituálů a obřadů⁹⁹ přinesl Neskekon do české kotliny i ryze praktické dovednosti. Jako nejvýznamnější bych uvedl dnes již tradiční „woodcrafterskou“ hru lacrosse.¹⁰⁰

V průběhu let spolu s tím, jak odrůstali jeho členové, se z Neskenonu oddělilo několik skupin a jednotlivců, kteří stáli za založením vlastních oddílů, v jejich podání již spíše woodcrafterských kmenů.¹⁰¹ Přestože byla činnost těchto kmenů stále předmětem jistého tajemství, v dalším období se díky nejrůznějším vazbám, přátelstvím a společným akcím stala inspirací pro další oddíly, které se tak vydaly na woodcraftersko-neskenonskou stezku.¹⁰²

Tyto oddíly a kmeny se později sdružily ve volné společenství Midewiwin, které kromě jednotící ohnivecké tradice pořádalo několikrát do roka společná setkání, jejichž vyvrcholením byly tzv. „Velké hry“.

Přestože zejména v 80. letech zažilo společenství Midewiwinu obrovský rozmach, jeho příznivci se dají počítat na stovky a představuje v podstatě jakousi stínovou Ligu lesní moudrosti, v době její obnovy nesehrálo stěžejní úlohu. Důvodů k tomu je hned několik. Řada uskupení vstoupila ještě na konci roku 1989 do obnovené skautské organizace.

„Byla velká potřeba se spojit s ostatními... patřit do nějakého většího celku, protože to nám vadila ta roztržitost, když jsme před tím dva, tři oddíly udělaly nějakou společnou akci, tak už jsme se bály, aby to neprasklo. Chyběla nám taková nějaká ta sounáležitost, a to hned v těch prvních listopadových dnech bylo jasné, že se někam přidáme... Pak teda

⁹⁹ Zákklady tohoto systému „ohnivecké“ tradice, která v některých woodcrafterských kmenech přetrvala dodnes, byly nastíněny v díle MAKÁSEK, Ivan. **Kult ohně: obřady Neskenonu a R. K. Shawnee**. Praha 1969.

¹⁰⁰ Později právě lacrosové turnaje pořádané v rámci „Brdské lacrosové ligy“ se staly jedním z míst setkávání a seznamování sympatizantů woodcraftu.

¹⁰¹ Zejména Šavani a Tuscarora

¹⁰² Např. Devadesátka, Huroni, Alcatraz, Meherin, Cherokee, Ishi, Konestoga, Tussilago, Oswego, Sihasapa, Shawondasee, Šavani ze Zábřeha, Mazaskazi wanča, Sacagawea, Motolové a další. Jejich podrobnou historii nabízí zmíněné *Odlesky Neskenonu*.

Liga pomalu obnovovala svoji činnost a rychle obnovovali svoji činnost skauti, tak jsme se dali ke skautům. ¹⁰³

Některé stěžejní osobnosti tohoto spolku viděly v nastalé společenské změně možnost opustit jeho „provizorium“, které vzniklo v podstatě normalizačním okleštěním možnosti práce s mládeží.

„Čiksika, který byl bezesporu v té době jednou z hlavních osobností Midewiwinu, tak ten nám řekl, že ta indiánská činnost byla zástěrka skautingu a že teď se může dělat ten opravdovej skauting, čímž nás vlastně všechny naštvál, protože my jsme necejtili, že jsme dělali jenom nějakou náhražkovou činnost, neměli jsme názor, že to bylo něco, co jenom suplovalo skauting. ¹⁰⁴

A konečně stěžejní osobnosti, které se v klíčový okamžik sdružily za účelem obnovy LLM, nepocházely z tohoto společenství a všichni byli zastánci spíše tradičního woodcrafterského pojetí.

„Wanblitanka ten se s nima rovnou odmítal bavit, podle něj ten woodcraft strašně patlali...“ ¹⁰⁵

V porevolučním období se tedy část midewiwinského společenství navrátila do skautské organizace,¹⁰⁶ část kmenů byla absorbována LLM a některé další zůstaly nezávislé nebo případně preferovaly jinou volnočasovou organizaci. Přestože po pádu komunismu ztratilo již společenství svou výjimečnost a punc exkluzivity, stále si do dnešních dnů část oddílů a kmenů udržela tradice, jež v období tzv. normalizace dokázaly sjednotit a vdechnout programovou náplň na bázi woodcrafterské činnosti širokému spektru skupin pracujících s mládeží.

¹⁰³ Jiří Macek, rozhovor v rámci projektu *Obnova československého woodcrafterského hnutí po roce 1989*, 5. 2. 2018

¹⁰⁴ Josef Bláha, rozhovor v rámci projektu *Obnova československého woodcrafterského hnutí po roce 1989*, 29. 3. 2018

¹⁰⁵ František Kožíšek, rozhovor v rámci projektu *Obnova československého woodcrafterského hnutí po roce 1989*, 24. 4. 2018

¹⁰⁶ Někteří jen dočasně a poté přešli do později vzniklé LLM.

Neskenon, který stál u zrodu této specifické modifikace woodcraftu, skončil svou existenci po 40 letech činnosti v roce 2003. Celou jeho historii a částečně i počátky midewiinského společenství popisuje duchovní otec toho všeho – Ivan Makásek ve své trilogii věnované Neskenonu a Midewiwinu.¹⁰⁷

3.3.2. Centra woodcraftu v období „normalizace“

V tehdejším Československu lze identifikovat několik proudů a uskupení na sobě nezávislých vyznavačů woodcraftu, kteří umožnili jeho „přežití“ do doby, než byla možná oficiální restaurace hnutí do podoby obnovené LLM. Kromě v předchozí kapitole zmíněného společenství Midewiwinu bych pro tyto účely definoval další čtyři směry. Nutno podotknout, že v rámci nich se rozhodně nenacházeli pouze woodcrafteri, ale spíše to byla široce otevřená společenství osob milujících pobyt v přírodě. Stejně tak se jednotliví woodcrafteri mnohdy volně pohybovali napříč těmito skupinami.

V nejobecnější rovině myšlenky woodcraftu přežívaly povětšinou nevědomky v komunitě **československých trampů**. Tramping, sám o sobě v mnoha ohledech výjimečný fenomén „úniků do přírody“, poskytl azyl odrostlým skautům, volnomyšlenkářům, environmentálně založeným jedincům, woodcrafterům a dalším. Tato široce definovaná komunita zahrnovala skupinky „mániček“ jedoucích do první hospody za město i nejryzejší milovníky přírody, pro které únik do lesů bylo jediné smysluplné trávení volného času v období komunistické nsvobody. Woodcrafterské ideje a fragmenty tohoto hnutí lze v tramské komunitě spatřit v mnoha aspektech.¹⁰⁸ Stejně tak se řada woodcrafterů ke svému silnému sepětí s přírodou dostala v mládí právě skrze tramping a většina z nich si náklonnost k tomuto hnutí zachovala po celý život.

¹⁰⁷ MAKÁSEK, Ivan. *Kluci z Dakoty: příběhy z období ilegálního skautingu 1957-1968*, 2003. MAKÁSEK, Ivan. *Kluci z Neskenonu: cesta ekumenického skautingu: [1968-1983. 1. díl]*. 2004., MAKÁSEK, Ivan. *Kluci z Neskenonu a lidé z Mide: cesta ekumenického skautingu (1984-1990. 2. díl)*. 2006.

¹⁰⁸ Například symbol woodcrafterského hnutí - bílý kulatý štít s modrými rohy se stal neoficiálním znakem československých trampů a v mnoha různých modifikacích byl znakem řady osad a tramských uskupení. Stejně prvky woodcrafterského zákona a zásad přijaly do svých „kodexů“ morálky nejrůznější tramské skupiny.

Zejména v některých regionech bylo trampské hnutí prakticky jedinou komunitou, v níž odkaz prvorepublikového woodcraftu přežil období nacistické a komunistické diktatury.¹⁰⁹ To byl případ zejména Slovenska a některých lokalit na Moravě.

„Idea woodcraftu přežívala pouze mezi trampama v té oblasti, což ale pramenilo z toho, že základ trampského hnutí na Ostravsku byly poválečný woodcrafterský kmeny... Ale žádné materiály moc nebyly, takže to přežívalo spíše v té ideové rovině, ale předáváno to bylo spíše tou orální tradicí.“¹¹⁰

„Přijelo tam pár těch slovenských woodcrafterů, v podstatě to byly trampský osady, který se rozhodly, že budou dělat ten woodcraft. Ten tramping tam byl takovej opravdovější než ten český.“¹¹¹

To, že tramping mohl poskytnout zázemí (mimo jiné) woodcrafterským myšlenkám, spočívalo v jeho několika přednostech, které byly zejména v období komunistických represí vůči režimu neloajálním sdružením zcela klíčové. Přestože se jednalo o celospolečensky masové hnutí, nebylo nikde centralizováno ani organizováno, což prakticky neumožňovalo orgánům komunistického aparátu jeho účinnou eliminaci a kontrolu. Režim sice nárazově přistupoval k drobným represím,¹¹² nicméně jako celek musel trampské hnutí tolerovat. Díky své otevřenosti a široce pojaté platformě tak tramping v tomto inkriminovaném období poskytl zázemí vyznavačům woodcraftu a umožnil, aby v rámci jednotlivých aktivit mohli své ideje šířit napříč touto komunitou. Zřejmě nejintenzivněji se tato symbióza mezi woodcraftem a trampem rozvíjela v brdském pohoří v 70. a 80. letech. Zde našly své zázemí desítky trampských osad a tyto lesy byly protkány nespočtem kempů, stejně tak se zde pohybovaly nově vznikající woodcrafterské kmeny, ochránářské skupiny a ilegální skautské oddíly.¹¹³ Výraznou úlohu

¹⁰⁹ Způsobeno to bylo zejména tím, že mnoho trampů se rekrutovalo z rozpadlých nebo zakázaných woodcrafterských kmenů.

¹¹⁰ Aleš Kapica, rozhovor v rámci projektu *Obnova československého woodcrafterského hnutí po roce 1989*, 7. 3. 2018

¹¹¹ Petr Vilhelm, rozhovor v rámci projektu *Obnova československého woodcrafterského hnutí po roce 1989*, 14. 3. 2018

¹¹² Obtěžující opakované kontroly příslušníky SNB, krátkodobé zadržování osob, likvidace kempů a osad atd.

¹¹³ Intenzita těchto aktivit byla umocněna bezprostřední blízkostí hlavního města, tedy počtem takto se angažujících osob.

zde opět sehrál Ivan Makásek, který byl kromě zmíněného Neskenonu hybatelem řady (zejména ekologických a ochránářských) akcí právě v lokalitě Brd.¹¹⁴ Co se týče význačných akcí pořádaných zde primárně woodcrafterskou komunitou, stojí za zmínku např. *Bílá noc*,¹¹⁵ *Kiwendota*,¹¹⁶ *Lacrosová liga*, *Atletické hry* atd.

„Co bylo důležité, co bylo zázračný, že Brdy fungovaly jako místo, kde se ty lidi potkávali, kde se to všechno protínalo, spojovalo, že jsme o sobě věděli... bylo zajímavý, že se tehdy nekonaly žádné tajný srazy, my jsme nedělali nějaký ilegální ohně woodcrafterů, my jsme se prostě znali... bylo úžasný, jak si lidi předávali informace, znalosti, jak se to všechno propojovalo a všechno to směřovalo k těm 80. letům, ve kterých už to víc gradovalo. Jako nedá se říct, že bychom něco cejtili, že se něco stane, se asi všichni shodneme, že jsme si mysleli, že ten blbej režim už je tady navždy, ale ty myšlenky se nějak koncentrovaly a víc se jako zaměřovaly k nějakému cíli, takže v porovnání s těma 70. letama to všechno nabíralo na rychlosti a na hloubce. „¹¹⁷

Význam aktivit navázaný na tramping v oblasti Brd pro budoucí obnovení LLM spatřuji zejména ve vytvoření širokého společenství přátel a komunikačních kanálů, ve kterém bylo umožněno sdružování se podobně zaměřených jednotlivců a skupin. Následný vývoj při samotné obnově LLM a to, že klíčové postavy tohoto procesu vzešly právě z uvedeného společenství, to jen dokazuje.

Další významnou subkulturou, která na našem území byla s woodcraftem vždy bytostně spojena, jsou tzv. „euroindiáni“, případně „Indiancraft“ nebo „Indian hobby“. Jedná se o společenství osob, které svůj volný čas, ale mnohdy i způsob každodenního života přibližují stylu, jakým žili původní obyvatelé Ameriky. Účastní se stylových táboření, ideálně pouze s vybavením odpovídajícím vybranému kmeni. Vyrábějí předměty

¹¹⁴ Nejrozsáhlejší byla pravděpodobně akce „Aqua“, kdy se několik stovek dobrovolníků zapojilo do dlouhodobého mapování brdských studánek, pramenů a vodních toků.

¹¹⁵ Každoroční únorový noční pochod přes Brdy z Jinců na Zbraslav.

¹¹⁶ Tradiční velká hra pro woodcrafterské, skautské a trampské skupiny, kdy byly sérií úkolů prověřovány jejich fyzické, tábornické, ale i vědomostní dovednosti.

¹¹⁷ Martin Logan, rozhovor v rámci projektu *Obnova československého woodcrafterského hnutí po roce 1989*, 2. 3. 2018

dle původních indiánských vzorů, což je pro mnohé z nich i výnosný způsob podnikání,¹¹⁸ a obecně se zajímají o kulturu, obřady a život¹¹⁹ severoamerických indiánů.¹²⁰

Cílem této práce však není tato subkultura, přestože spolu s woodcraftem má mnoho společného. Pokud bych se měl pokusit definovat základní rozdíl mezi oběma společenstvími, pak by to bylo zřejmě tvrzením, že woodcrafteri využívají „indiánské motivace a stylové táboření“ jako *cestu* k osobnímu rozvoji a podpoření malebnosti při pobytu v přírodě. Naopak pro euroindiány je dogmatické a co nejvěrnější napodobování *cílem a vrcholem* jejich činnosti.¹²¹ Vzhledem k faktu, že vzor severoamerického indiána byl s woodcraftem spojen od jeho počátku a dodnes je v LLM velké procento kmenů preferujících „umírněné euroindiánství“, je zřejmé, proč k sobě obě hnutí měla vždy blízko a řada jedinců byla a je příznivcem obou z nich.

Z těchto důvodů se i komunita československých euroindiánů v období komunismu stala přirozeně útočištěm některých woodcrafterů a současně se díky tomu někteří z euroindiánů stali woodcraftery. Svou roli zde sehrál i fakt, že toto společenství represivní složky komunistického aparátu neuměly uchopit, a proto zůstávalo částečně mimo jejich pozornost.

„Tady měli trochu obezličku v těch indiánech, to bylo v Americe utlačovaný etnikum a ten režim nevěděl, jak se k tomu postavit.“¹²²

¹¹⁸ V tomto ohledu dosáhla česká euroindiánská škola absolutní světové špičky a v mnohých světových muzeích jsou k nalezení repliky a restaurované věci z dílen tuzemských euroindiánů.

¹¹⁹ Například významný český lingvista Jan Ulrich dokázal zrekonstruovat a následně oživit původní lakotský jazyk v rámci dnešní lakotské komunity, to vše díky své zálibě v euroindiánství.

¹²⁰ Více informací o této subkultuře je k nalezení na jejích oficiálních stránkách <http://www.indiancorral.cz>, případně v poslední době se jí zabývala poměrně komplexně ve své diplomové práci TELENSKÁ, Jana. *Euroindiáni: modely způsobů života*. FHS UK, Praha 2012. Nebo BRIDGES, Eliška. *Indiánská subkultura v České republice* FHS UK, Praha 2017.

¹²¹ Woodcraft je tedy spíše filozofický a výchovný směr, kdežto indiancraft má blíže k fenoménu „Living history“, „Reenactingu“ apod.

¹²² Josef Bláha, rozhovor v rámci projektu *Obnova československého woodcrafterského hnutí po roce 1989*, 29. 3. 2018

Fascinace severoamerickými indiány na našem území sice sahá daleko před zrod woodcraftu,¹²³ přesto teprve ve 20. století zažívá po jeho boku skutečný rozmach. A naopak, stejně jako zmíněný tramping znamenalo euroindiánství v mládí pro řadu woodcrafterů odrazový můstek či nastínění cesty jejich dalšího směřování.¹²⁴ V období tzv. normalizace tak toto společenství absorbovalo do svého středu část roztroušené woodcrafterské komunity. Rovněž však vygenerovalo několik osobností zcela nových, které později sehrály klíčovou roli při obnově LLM, ale také stály u následných sporů ohledně jejího dalšího směřování.

V 70. letech začaly pracovat první skupinky mladých lidí, které se programově zajímaly o severoamerické indiány. Ty tak můžeme označit za první české „hobbysty“ v dnešním slova smyslu, např. Severní Šajeni z Liberecka (1974), M. Ekstein a pražští Oglalové (1979). V této době shánění informací publikovaných především na západě bylo kvůli železné oponě velmi problematické, a proto každý nový střípek byl ceněnou relikvií, některé knihy kolovaly v cyklostylovaných i ručně opisovaných kopiích. V roce 1980 zorganizovali J. Šimberský (Pes) a J. Sokolíček (Vlk) „Setkání na Severu“ jako první z později tradičních sešlostí takovýchto skupinek, které umožňovalo výměnu informací, zprostředkování kontaktů i možnost společně tábořit ve stylu prérijních indiánů z druhé poloviny 18. století.¹²⁵

V rámci této komunity vznikl v roce 1980 kmen Bílý Wampum v čele s Danielem Hoffmannem – Wanblitankou. Společenství a zejména jeho lídr byli natolik výjimeční, kontroverzní, charismatičtí i rozporuplní, že pojednání o nich by vydalo na mnoho stran.¹²⁶ Z pohledu euroindiánské komunity začal během několika málo let Bílý Wampum nekompromisně udávat směr tuzemskému hobbyismu a zejména díky jeho ortodoxii

¹²³ Romantismus změnil obraz barbarského polozvířete v ušlechtilého divocha. Longfellowovy básně, Cooperovy a Mayovy knihy pak inspirovaly české skladatele, malíře a spisovatele, jako např. A. Dvořáka, M. Alše či J. V. Sládka. Nelze pominout ani vliv „bufalobílek“ a jiných šestákových románů.

¹²⁴ Podrobně o této symbióze woodcraftu a euroindiánství pojednává JEHLIČKA, Petr. *Indians of Bohemia: The Spell of Woodcraft on Czech Society 1912-2006*. Oxford 2008.

¹²⁵ Více o historii indian hobby na našem území k nalezení na (https://www.woodcraft.cz/index.php?right=historie_indianiVcs&lan=) cit 7. 5. 2018.

¹²⁶ Úlohou Bílého Wampumu v období obnovy LLM se budu zabývat v následujícím textu.

a nasazení patřili čeští euroindiáni na počátku 90. let ke světové špičce v tomto oboru.¹²⁷ Po revoluci v 90. letech Bílý Wampum suverénně ovládl evropský a později i americký trh s indiánskými výrobky, což mu spolu s ekonomickým ziskem přineslo i hluboké rozpory a narušení dlouholetých přátelských vazeb.

„Nastal zásadní zlom ve vývoji BW. Indiánský kolorit, který byl do této doby pouhou formou, se stal cílem a hlavním smyslem činnosti. Indiánská malebnost a životní styl hnány do absurdnosti, hra na rezervační indiány, odklon od woodcraftu...“¹²⁸

Kromě toho hned po pádu komunismu stál tento kmen u zrodu tuzemské hobbytické organizace „Indian Corral“. I přes svůj nečekaný rozpad v roce 1995 a s tím spojené pohnuté osudy řady jeho členů zanechal Bílý Wampum nesmazatelnou stopu uvnitř tuzemského euroindiánského hnutí, která je patrná dodnes.

Kromě zmíněné dominance na poli euroindiánství byli však členové Bílého Wampumu a především jeho klíčová osobnost Daniel Hoffman přesvědčenými woodcraftery. Stejně intenzivně jako ve své době dokázali strhnout a motivovat většinu euroindiánské komunity, působili na přelomu 80. a 90. let uvnitř woodcrafterského hnutí, byli jedním ze zásadních hybatelů dění a obnova LLM v podobě, v jaké se tehdy uskutečnila, by bez tohoto kmene nebyla myslitelná.

„... je třeba objektivně říct, že ta Liga na tom Bílým Wampumu stála, to byla jediná akceschopná jednotka, která byla schopná zorganizovat tehdy jakoukoliv akci, to bylo všechno v jejich režii. Těm Liga rozhodně vděčí za rozjezd...“¹²⁹

Jejich silnou fixaci a euroindiánství zde rozvádím z toho důvodu, že sehrály zásadní roli při ideových sporech, jež štěpily woodcrafterské společenství a byly tak odvrácenou stranou mince k obrovskému přínosu a entuziasmu, kterým Bílý Wampum přispěl v počátcích fungování obnovené LLM.

¹²⁷ Toto tvrzení platí do dnešních dnů a mnozí potomci původních obyvatel Ameriky se jezdí fascinovaně dívat na původní život svého národa do českých lesů.

¹²⁸ Úryvek z deníku Františka Kožíška, srpen 1987.

¹²⁹ Jiří Červinka, rozhovor v rámci projektu *Obnova československého woodcrafterského hnutí po roce 1989*, 21. 3. 2018

„Byla to prostě masírka, indiánská masírka. Lidé, kteří prostě nebyli tímhle směrem zaměřeni, tak prostě odešli. Tam se to vyvinulo tak, že ti, co byli víc na ty indiány, tak těm zanedlouho se ta Liga začala jevit jako málo indiánská. Zás na druhou stranu tam byli druzí, těm se zdála moc indiánská, ti všichni odcházeli a do toho ještě vstoupily osobní spory.“¹³⁰

Relativně uzavřenou skupinou nositelů ideálů Lesní moudrosti z období prvorepublikových a poválečných československých organizací byli **původní woodcrafteri** z tohoto období,¹³¹ kteří tvořili relativně malé, ale o to intenzivnější ohnisko woodcraftu v období tzv. normalizace. Tito pamětníci byli zpočátku pro své okolí značně nepřístupnou komunitou a vzhledem ke svému již pokročilému věku praktikovali woodcraft spíše ve filozofické než v praktické rovině.

„Staří woodcrafteri se scházeli několikrát do roka na tradičních místech, ať už to byl Samechov, Walden na Novém Hrozenkově, chaty v Jizerských horách apod. To bylo od počátku 70. let až do toho 89. To propojení, z jejich pohledu s mládeží, bylo složitější. Je nutný si uvědomit, že to byli lidé, co měli za sebou 1. světovou válku, 2. světovou válku, stalinismus, normalizaci, prostě byli opatrný.“¹³²

K oživení jejich činnosti přispěl na počátku 70. let Miloslav Vavrda, který po neúspěšných přípravách na obnovení LLM v roce 1968 inicioval znovupropojení bývalých členů. Ti se začali občas scházet na tradičních místech prvorepublikového woodcraftu a také pořádat rodinné tábory na Šumavě. Mimo to pořádali tzv. „bytové přednášky“ a v malé míře mezi sebou šířili nejružnější tiskoviny mající vztah k původnímu woodcrafterskému hnutí. Přestože v době obnovy samotné LLM většina této generace nesehrála významnější úlohu a postavila se spíše do opoziční a kritické role,¹³³ právě v období tzv. normalizace představovala důležitou nositelku původních československých

¹³⁰ Aleš Kapica, rozhovor v rámci projektu *Obnova československého woodcrafterského hnutí po roce 1989*, 9. 2. 2018

¹³¹ Viz kapitola 3.2.

¹³² Josef Bláha, rozhovor v rámci projektu *Obnova československého woodcrafterského hnutí po roce 1989*, 29. 3. 2018

¹³³ Důvody a příčiny tohoto stavu budou dále v práci popsány.

woodcrafterských tradic.¹³⁴ Díky tomu mohli tito pamětníci po navázání kontaktu s představiteli **nastupující nové generace vyznavačů woodcraftu** posloužit jako zdroj inspirace a vědomostí o československém woodcraftu a sehráli tak důležitou úlohu při hledání jejich identity a identifikace s tímto hnutím.

„Začali jsme chápat, že to, co děláme, má svoji minulost někde hluboko v historii a díky nim jsme se dozvěděli obrovskou spoustu věcí a začalo nám to dávat ještě větší smysl. Kdo tam sehrál obrovskou roli, byl Ivan Makásek Hiawatha, on v té době dával program a inspiraci obrovskému množství lidí. My jsme byli mladý kluci, kteří to ještě neměli úplně srovnaný v hlavě a Ivan díky tomu, co psal a vydával a lidi samozřejmě kolem něj, tak nás jako dotvořil v tomhle smyslu.“¹³⁵

„To bylo krásný období, kdy já jsem čerpal z těchto starých woodcrafterů a jsem rád, že jsem to mohl zažít, tam vládlo úžasný nadšení, kdy všichni měli pocit, že budeme mít stejný cíl.“¹³⁶

Právě kontakty mezi generací původních woodcrafterů a mladých nadšenců pro myšlenky woodcraftu, kteří se rekrutovali z pomezí trampingu, euroindiánů a midewiwinských kmenů, považují za stěžejní akcelerační procesy, které na konci 80. let směřovaly přímo k obnově Ligy lesní moudrosti. Tyto kontakty nevznikaly lehce, nejprve se jednalo o opatrné setkávání jednotlivců, poté celých skupin, až vznikla tradice společných sněmů.

Stěžejní úlohu v tomto provázání generací sehrál Vladimír Oborský – Wabimato,¹³⁷ který vypátral kontakty na některé z představitelů těchto starších woodcrafterů a získal si jejich důvěru svou samizdatovou publikační činností vztahující se právě k historii předválečného woodcraftu. Díky němu se do tohoto společenství dostal i jeho dlouholetý

¹³⁴ Mnohé z těchto osobností byly přímými pamětníky Miloše Seiferta. Např. Miloslav Vavrda - Minehava, Zdeněk Teichman - Atahualpa, Jiří Novák - Hukwin, Zdeněk Laita - Hudžin, Karel Langer - Juraj, Ladislav Rusek - Šaman a další.

¹³⁵ Martin Kupka, rozhovor v rámci projektu *Obnova československého woodcrafterského hnutí po roce 1989*, 2. 3. 2018

¹³⁶ Jiří Červinka, rozhovor v rámci projektu *Obnova československého woodcrafterského hnutí po roce 1989*, 21. 3. 2018

¹³⁷ V 70. letech významná osobnost nastupující generace československého woodcraftu, později se však angažoval spíše v disidentském prostředí a byl jedním ze signatářů Charty 77.

přítel Martin Kupka – Logan, který později s Petrem Vilhelmem – Willym, začal s těmito starými woodcraftery udržovat intenzivní kontakty a postupně je seznamoval se stále širším okruhem svých, pro woodcraft nadšených vrstevníků.¹³⁸

„Oni koukali na ty mladý vděčně, že tam někdo tu pochodeň nese dál a my jim zase projevovali náležitou úctu.“¹³⁹

„Oni nás vnímali jako nadšence, celkem radostně v nás viděli nějakou další nastupující generaci, ochotně nám předávali své vědomosti o historii woodcraftu a spíš to byli jakoby mentoři... ty spory se objevily až po založení Ligy, když viděli, že ta Liga spěje do ortodoxního setonovského woodcraftu.“¹⁴⁰

Na toto prostředí nezávisle na výše uvedených navázal přes svůj zájem o woodcrafterskou historii prostřednictvím Zdeňka Teichmana – Atahualpy František Kožíšek – Biminiji. Ten byl v tomto období v intenzivním kontaktu s Bílým Wampumem a celé společenství stojící za budoucím obnovením LLM tak začalo dostávat konkrétní obrysy.

3.4. Obnovení Ligy lesní moudrosti

V předchozí kapitole jsem se snažil nastínit, jak široké spektrum aktivit, skupin a jedinců stálo za uchováním woodcrafterských myšlenek v období komunistické nadvlády. V další části, aniž bych snad chtěl snižovat něčí význam, se již budu věnovat relativně úzké skupince osob, které bezprostředně stály za samotnou obnovou LLM na přelomu 80. a 90. let.¹⁴¹

Během překrývajících se aktivit zmíněného široce otevřeného společenství woodcrafterů, trampů, skautů, ochránců přírody, euroindiánů a dalších dochází

¹³⁸ Probíhají společná setkání a táboření (Samechov, „Bobří hrad“ u Skleného nad Oslavou, Kepelský potok atd.)

¹³⁹ František Kožíšek, rozhovor v rámci projektu *Obnova československého woodcrafterského hnutí po roce 1989*, 24. 4. 2018

¹⁴⁰ Martin Kupka, rozhovor v rámci projektu *Obnova československého woodcrafterského hnutí po roce 1989*, 10. 4. 2018

¹⁴¹ V této části práce již budu nucen více se odvolávat na informace získané orálněhistorickým výzkumem, jelikož tato fáze woodcrafterské historie není prakticky nikde zachycena. (Výjimku tvoří několik málo útržkovitých článků v časopisech Bizoní Vít, Woodcraft a Wampum Neskenonu.)

k seznámení se klíčové čtveřice osobností, které sjednotila idea obnovy woodcrafterské organizace a které tento svůj cíl v následném období rovněž realizovaly. Na jedné straně stojí **Martin Kupka – Logan** a jeho dlouholetý přítel **Petr Vilhelm – Willy**. Ti mimo jiné pořádali každoroční woodcrafterskou (nicméně spřátelené veřejnosti otevřenou) akci Kiwendota – Memoriál E. T. Setona. Jejího 7. ročníku se na podzim roku 1985 účastnil **František Kožíšek – Biminiji** a na něj navázané společenství Bílého Wampumu¹⁴² v čele s **Danielem Hoffmannem – Wanblitankou**. Spojení této čtveřice se pro další vývoj ukázalo jako klíčové.

„Ti starší nebyli tím hybatelem, tam bych si opravdu troufl říci, že tím hlavním hybatelem jsme byli ta čtverka, Wanblitanka, Logan, Willy a já a plus každej měl kolem sebe nějaký kamarády, kteří občas přiložili ruku k dílu... já vím, že tady běžela paralelně další řada činností, třeba Neskenon, který byl tradiční, ale když vypichuji ty aktivity, který přímo vedly k obnově Ligy, tak ti ostatní v podstatě roli nehráli... na tom taky se podepsal Wanblitanka, který selektoval, kdo je a není pravý woodcrafter a kdo se mu nelíbil, tak do vybraného kruhu neměl přístup.“¹⁴³

„Ta stará poválečná generace woodcrafterů, ty jenom přihlíželi, protože ty už neměli ani fyzicky na něco podobného, a v tu dobu se prostě k nám nepřimotal nikdo další.“¹⁴⁴

Jednotnost tato čtveřice nacházela zejména ve svém ortodoxním přístupu k chápání woodcraftu. Zde se obracela ke kořenům hnutí, jak je nastínil zakladatel E. T. Seton, a naopak zavrhovala prvorepublikovou československou modifikaci, kdy byl woodcraft

¹⁴² František Kožíšek byl krátce členem kmene Bílý Wampum, nicméně po vzájemných neshodách ohledně jeho dogmatického vedení řady BW opouští. I přesto zůstává s nimi v intenzivním kontaktu a spolupracuje s Danielem Hoffmanem na řadě tehdejších akcí.

¹⁴³ František Kožíšek, rozhovor v rámci projektu *Obnova československého woodcrafterského hnutí po roce 1989*, 9. 4. 2018

¹⁴⁴ Martin Kupka, rozhovor v rámci projektu *Obnova československého woodcrafterského hnutí po roce 1989*, 2. 3. 2018

založený spíše na národních a slovanských vzorech.¹⁴⁵ Tento postoj je předzvěstí budoucích sporů, které následně v obnovené LLM vypuknou.

„Ten konflikt byl vlastně mezigenerační, jak to bylo všechno nový, tak to byl hroznej fojr, jim podle mě vůbec nedošlo, že ta generace, na kterou chtějí navazovat, že by si nejdřív o ní měli něco zjistit. Oni měli pocit, že to mají naštudovaný líp z těch knih, protože oni četli, ta parta kolem Bílého Wampumu a další, v angličtině, měli informace de facto rovnou od zdroje. Kdežto ta před a poválečná generace se od toho Setona přece jenom šoupla spíš k těm Slovanům, a tak prostě vznikly ty konflikty.“¹⁴⁶

Nicméně v tomto období jejich postoj sloužil spíše ke sjednocení oné mladší generace a původní woodcraftery prozatím jejich „radikalnost“ nechává klidnými a mnohdy jim i imponuje.

„Přiznávám se, že se mi postoj mladých vyznavačů lesní moudrosti líbí - je vidět, jak jsou nadšení, jak tím doslova žijí. Přestože v jejich slovech cítím až přílišnou ortodoxii se sklonem k sektářství. Je v tom i kus apoštolského ducha, chtěli by poznané světlo roznášet dalším lidem, zdá se jim, že ti staří jsou již unavení, laxní, spíše jen vzpomínají, než skutečně žijí.“¹⁴⁷

Díky tomu i přes tyto názorové diference zůstávala v tomto období woodcrafterská komunita jednotná. Tomu přispíval i fakt, že uvedené společenství hodlalo z důvodu tradice navázat na kontinuitu poválečné ČSLW, o čemž padly první zmínky na velkém výročním sněmu Bílého Wampumu, jehož se zúčastnilo mimo Bílý Wampum a Loganův kmen Lenapa asi na 60 pozvaných hostů z řad woodcrafterského společenství.¹⁴⁸

¹⁴⁵ V tomto ohledu na sebe poprvé upozorňují otevřeným dopisem woodcrafterské komunitě ze dne 25. 5. 1988, ve kterém varují před ztrátou identity společenství, návratu k původním tradičním prvkům hnutí a kritizují jeho nejrůznější modifikace (např. Midewiwinské hnutí). Sbíрка LLM.

¹⁴⁶ Jiří Červinka, rozhovor v rámci projektu *Obnova československého woodcrafterského hnutí po roce 1989*, 27. 2. 2018

¹⁴⁷ Úryvek z dopisu Miloše Zapletala 13. 6. 1988 (mimo jiné autora překladu zmiňované *Knihy lesní moudrosti*). Soukromá sbírka Petra Vilhelma.

¹⁴⁸ Setkání se uskutečnilo 22. 4. 1989 na Brdech. Kronika Bílého Wampumu 1987-1990, soukromá sbírka Ivy Hoffmannové.

V následných letních a podzimních měsících roku 1989 začíná uvedená čtveřice uskutečňovat první kroky, které měly směřovat po takřka čtyřech dekadách k obnovení československé woodcrafterské organizace, v tehdejších podmínkách samozřejmě na neoficiální bázi.

„Všechno to tak nějak plynulo do toho momentu, kdy jsme si řekli, možná neuvědoměle, že to prostě budeme my, kdo do toho půjde na ostro... Pamatuju, že někdy v září 89, tedy dva měsíce před listopadem, jsme se Já, Wanblitanka, Biminiji a Willy sešli na Karláku v hospodě a tam jsme natvrdo mluvili o tom, že ilegálně obnovíme Ligu, netušili jsme, že za dva měsíce to rupne, že to bude možný, a tam jsme si řekli na závěr toho povídání, že si dáváme navzájem 24 hodin na rozhodnutí, protože jsme to vnímali jako riziko.“¹⁴⁹

„Pro některý lidi je k nepochopení, když slyší, že ještě měsíc před sametovou revolucí lidi nevěřili, že by mohl režim padnout a my jsme tomu taky nevěřili, takže ten nápad obnovit Ligu byl čistě nadšeneckej, s tím, že jsme neměli moc plán, jak to řídit.“¹⁵⁰

„Chtěli jsme založit podzemní hnutí v podstatě, který by spolu nějak volně spolupracovalo, ale ta doba už byla uvolněná, proto jsme se taky k tomu rozhodli, protože jsme podvědomě cítili, že to jde.“¹⁵¹

Prvním a jakýmsi průzkumným počinem v tomto ohledu mělo být uspořádání literárního semináře o díle a životě E. T. Setona v následujícím roce, na který připadalo 130. výročí jeho narození. Předpokládali, že uspořádání takovéto akce nevzbudí přílišnou pozornost úřadů a současně se na ní shromáždí dostatečný okruh příznivců E. T. Setona, kteří doposud stáli mimo jim známé společenství, případně byli z různých koutů Československa, takže kontakt s nimi byl při tehdejších možnostech komplikovaný. Ironií

¹⁴⁹ Martin Kupka, rozhovor v rámci projektu *Obnova československého woodcrafterského hnutí po roce 1989*, 2. 3. 2018

¹⁵⁰ Martin Kupka, rozhovor v rámci projektu *Obnova československého woodcrafterského hnutí po roce 1989*, 10. 4. 2018

¹⁵¹ Tamtéž

osudu byla skutečnost, že zprávy o plánování této poloilegální akce rozesílal Martin Kupka širšímu okruhu pražských woodcrafterů 17. 11. 1989.¹⁵²

Následné události společenského převratu, pád komunismu a nabytá svoboda však všechny předchozí úvahy postavily do zcela nového světla a položily před dotčené aktéry nové výzvy. Byl sestaven „Přípravný výbor pro obnovu LLM“,¹⁵³ pokračovaly přípravy zmíněného semináře (které však byly urychleny) a byla řešena agenda nutná pro spuštění oficiálního chodu organizace. Tyto přípravy se zpočátku nesly ve znamení mladického nadšení a zápalu pro myšlenky woodcraftu, což mnohdy působilo komplikace, a nebýt pomoci některých woodcrafterů z původní generace, jistě by během několika měsíců LLM vzniknout nemohla.

„To byla šťastná kombinace, Wanbli dokázal lidi zblbnout, zapálit a zdvihnout z těch židlí, Logan byl takový garant vědomostí, zdroj solidnosti a Biminiji byl neuvěřitelně praktický. Pak tam byli kluci z Bílého Wampumu a já, který pomáhal, kde mohli, a ještě se zapojil Hudžin s Lídou, který pomáhal s úřednicinou, později to pak dělal Hukwim.“¹⁵⁴

„To období obnovování Ligy bylo něco neuvěřitelného, protože to bylo něco, na co jsme léta čekali, a možná díky tomu, že tam bylo tolik energie a nadšení, tak to vedlo k tomu, že Já, Biminiji a Wanbli jsme se sešli jenom z pragmatických důvodů... Ten étos toho obnovování Ligy byl tak silný, že my tři jsme si mohli rozumět jenom dočasně, že to jako vyvážilo, to mě na tom přijde nejúžasnější.“¹⁵⁵

Původní uskupení zformované kolem zmíněné čtveřice mladých woodcrafterů se muselo kromě ryze pragmatických záležitostí vypořádat i se způsobem, jakým se chtějí prezentovat vůči ostatním woodcrafterům, ale i směrem k zájemcům o hnutí z řad širší veřejnosti. V tomto ohledu působila kontroverzně zejména osobnost Daniela Hoffmanna,

¹⁵² Dopis ohledně příprav na uspořádání semináře o životě a díle E. T. Setonova. Kupka, 17. 11. 1989. Soukromá sbírka Jiřího Macka.

¹⁵³ Vzniká na začátku prosince 1989 ve složení Kožíšek, Hoffmann, Kupka a v lednu 1990 je rozšířen o dva bývalé členy ČSLW Zdeňka Laitu - Hudžina a jeho ženu Lídu. Své útočiště našel díky Ivanu Makáskovi v klubovně oddílu ČSOP Taraxacum ve Spálené ul. v Praze.

¹⁵⁴ Petr Vilhelm, rozhovor v rámci projektu *Obnova československého woodcrafterského hnutí po roce 1989*, 14. 3. 2018

¹⁵⁵ Martin Kupka, rozhovor v rámci projektu *Obnova československého woodcrafterského hnutí po roce 1989*, 2. 3. 2018

ten byl stěžejním ideovým vůdcem a hybatelem aktivit směřujících k obnově LLM, současně však žil velmi nekonvenčním způsobem života, který v mnoha ohledech nebyl příkladným vzorem woodcrafterských ideálů.

„S úsměvem vzpomínám, jak na jednom setkání v té době Wanbli říká: „No a kdo bude náčelník? „ Já říkám: „No Ty přece, kdo jiný by to měl být? „Já? Se na mě, prosím tě, podívej, zkrachovalá mánička, zaměstnanec pohřebního ústavu, to by nešlo, to uděláme seriózně, Ty Logane, ty to budeš...“¹⁵⁶

Na konci roku 1989 dávají woodcrafteri o sobě poprvé vědět širší veřejnosti v podobě inzerce v tehdejších periodících.

„Liga lesní moudrosti se přidává k organizacím, které obnovují svoji činnost. Stoupenci woodcraftu, kteří se hlásí k myšlence Setonovy lesní moudrosti, se mohou obrátit na adresu...“¹⁵⁷

Díky tomu se podařilo kontaktovat přibližně tucet dalších kmenů a několik desítek jednotlivců.¹⁵⁸ I přesto zůstávala řada příznivců woodcraftu zejména ze vzdálenějších koutů republiky, kteří o aktivitách spojených s formováním woodcrafterské organizace neměli nejmenší ponětí.

„Nevěděli jsme, že vzniká Liga, chyběly informace... to už bylo po tom semináři, ale o tom se nic nevědělo, žádný informace neproublaly... Nevěděli jsme o podobných organizacích, nebyly pořádně komunikační kanály.“¹⁵⁹

V centru dění však události nezadržitelně šely k prvnímu velkému oficiálnímu setkání woodcrafterů, a sice ke zmíněnému semináři věnovanému životu a dílu E. T. Setona. Zmíněné setkání bylo původně zamýšleno jako mapující krok k vytvoření

¹⁵⁶ Martin Kupka, rozhovor v rámci projektu *Obnova československého woodcrafterského hnutí po roce 1989*, 10. 4. 2018

¹⁵⁷ Svobodné slovo 7. 12. 1989. Obdobné výzvy a upozornění byly tehdy otištěny i v dalších dnech v jiných periodících, např. 13. 12. 1989 Lidová demokracie.

¹⁵⁸ KOŽÍŠEK, František. *Z naší historie*. In *Woodcraft: časopis Ligy lesní moudrosti*. Praha: Liga lesní moudrosti, 1/2015.

¹⁵⁹ Aleš Kapica, rozhovor v rámci projektu *Obnova československého woodcrafterského hnutí po roce 1989*, 7. 3. 2018

přehledu o příznivcích woodcraftu v Československu, jejichž část by byla vtažena do neoficiální woodcrafterské organizace. Datum tohoto setkání bylo plánováno na počátek srpna roku 1990, aby korespondovalo se 130. výročím narození E. T. Setona. Pád komunismu však přípravy na něj podstatně akceleroval a rovněž dovolil jeho obsah učinit daleko otevřenějším. Nyní již nebyly na programu pouze přednášky pojednávající o zakladateli woodcraftu, ale velká část diskuze měla být věnována praktickým otázkám spojených s obnovovanou LLM.

Termín byl zvolen na 17. března 1990 a zázemí pro něj poskytla posluchárna kliniky rehabilitačního lékařství na pražském Albertově. Projevený zájem překonal všechna očekávání organizátorů, na akci se sjelo přibližně 150 účastníků,¹⁶⁰ kteří si vyslechli několikahodinový připravený program,¹⁶¹ a následně se mnozí z nich zapojili do další diskuze. V té se představili zástupci přibližně dvaceti kmenů a jednotlivců reprezentujících různé oblasti a směry woodcrafterské činnosti a následně byla řešena budoucí podoba LLM. Byl představen návrh stanov a dohodnut termín velkého ligového sněmu, kde bude LLM slavnostně obnovena. Překvapivý zájem a velký úspěch celé akce, který tehdejší organizátoři zmiňují, dle mého názoru dokazuje výše uváděnou roztržičnost woodcrafterských skupin a to, že se sympatizanti s woodcrafterskými ideály pohybovali napříč nejrůznějšími uskupeními. Stejně tak lze na tomto faktu demonstrovat velmi komplikované možnosti komunikace mezi obdobně naladěnými jedinci v období tzv. normalizace. To způsobilo izolovanost, která mohla být prolomena až po pádu komunismu. Přestože uvedený počet 150 účastníků nepůsobí nikterak impozantně, v očích tehdejších woodcrafterů se jednalo o nečekaně velkou skupinu osob, které v předešlém období působily paralelně vedle sebe a až do tohoto setkání o sobě vzájemně téměř nevěděly.

¹⁶⁰ Mimo okruh organizátorů a jejich nejbližších woodcrafterských přátel.

¹⁶¹ Přehled životopisných dat (Martin Kupka). 2. Literární dílo (Jaromír Průša). 3. Přínos na poli přírodovědném (Martin Kupka). 4. Seton malíř (H. Patočková). 5. Seton jako znalec a přítel severoamerických indiánů (Daniel Hoffmann). 6. Dějiny čs. woodcraftu (Zdeněk Laita). 7. Návštěva Setona v Praze (Z. Pouba a M. Stárek). 8. Idea woodcraftu (František Kožíšek). Dále se konal doprovodný program v podobě ukázek indiánské kultury, četba ze Setonových knih a předsálí bylo ověřeno výstavou kronik, deníků a fotografií z období ilegálního woodcraftu.

I přes veskrze pozitivní dojmy, kterými se hemží zápisy z tehdejších kronik, pochvalné články v novinách,¹⁶² jež jsou uchovány ve vzpomínkách pamětníků dodnes, se již tehdy objevily první známky nevole vůči silné inklinaci nově vznikající LLM k euroindiánství.¹⁶³ Ty lze nalézt v dobové korespondenci vážící se k této akci, která proběhla v komunitě prvorepublikových woodcrafterů,¹⁶⁴ ale například i demonstrativním odchodem Miloše Zapletala¹⁶⁵ ze sálu krátce po zahájení samotného semináře.

„Do dneška mě mrzí, pamatuju si, jak Miloš Zapletal seděl naproti na ochozu, chvílku se díval na ty kluky z Bílého Wampumu, zvedl se a snad po dvaceti minutách odešel, do dneška jsem neměl příležitost si s ním o tom promluvit.“¹⁶⁶

Tyto drobné náznaky disharmonie však tehdejší protagonisté upozadovali a své konání v jarních měsících roku 1990 plně směřovali k vytoužené obnově jejich organizace. V měsíci květnu vychází provizorní první číslo *Bizoního Větru*,¹⁶⁷ které (kromě článků o E. T. Setonovi a stručné historii woodcraftu) reflektuje zejména práci přípravného výboru, podává reportáž z uskutečněného setkání na Albertově a řeší konkrétní organizační záležitosti spojené s nadcházející obnovou LLM. Dále proběhla finální příprava stanov,¹⁶⁸ které byly nezbytné pro formální registraci na úřadech. V této části bych rád vyzdvihl nedoceněný přínos Františka Kožíška, který stál za vyřízením většiny oficiálních formalit a byl klíčovou osobou při jednání se složkami tehdejší státní správy. Na jeho organizační úloze a osobním nasazení v těchto ohledech se ve svých vzpomínkách shoduje většina zainteresovaných narátorů.

¹⁶² Zřejmě nejobsáhlejší reportáž vyšla díky Liboru Pechovi v Hanáckých novinách 29. 3. 1990. Soukromá sbírka Františka Kožíška.

¹⁶³ Prezentovanou zejména členy Bílého Wampumu.

¹⁶⁴ Konkrétně se jednalo o dopisy vzniklé v dubnu-květnu 1990 mezi Zdeňkem Teichmanem, Karlem Langerem a Ladislavem Ruskem. Soukromá sbírka Tomáše Studenovského.

¹⁶⁵ Tato osobnost československého skautingu, spisovatel a publicista byl zejména v období normalizace významnou ikonou boje za přetrvání skautských a woodcrafterských ideálů.

¹⁶⁶ Martin Kupka, rozhovor v rámci projektu *Obnova československého woodcrafterského hnutí po roce 1989*, 2. 3. 2018

¹⁶⁷ Organizačně se na jeho vzniku podílel zejména Petr Vilhelm.

¹⁶⁸ Ty byly dílem Františka Kožíška a jeho přítele právníka Petra Kužvarta.

„10. května 1990 byla v době od 7:45 do 8:00 na MV zaregistrována Liga lesní moudrosti – The woodcraft League of Czechoslovakia. Pod registrační značkou VSP/1-168/90-R.“¹⁶⁹

Tímto prozaickým osobním svědectvím je zaznamenáno splnění touhy několika woodcrafterských generací, které se od počátku 50. let nemohly veřejně přihlásit ke svému hnutí. Tento administrativní krok však musel být nejprve zpečetěn na slavnostním sněmu, který se konal první červnový víkend roku 1990 u „Bobřího jezera“ poblíž Skleného nad Oslavou.

„Stojím na kraji lesa a přemýšlím. Dole pode mnou vyrůstá na louce jedno tee-pee za druhým. Kolik uplynulo vody v řekách, kolik mraků přelétlo nad našimi hlavami, kolik cest jsme prochodili, kolik myšlenek protrpěli, než jsme dospěli sem?“¹⁷⁰

Na toto tábořiště uprostřed lesů na Českomoravské vysočině se sjelo 21 kmenů a mnoho dalších „osamělých“ příznivců myšlenek woodcraftu. Páteční den byl ve znamení seznamování se a příprav na sobotní večerní sněm, ke kterému vše směřovalo. Sobotu strávili zástupci kmenů a jednotlivých skupin rozdělení do různých pracovních sekcí,¹⁷¹ kde řešili řadu praktických otázek spojených s plnohodnotným rozběhnutím organizace. Večer vše vrcholilo slavnostním sněmem. Po úvodních rituálech a obřadech, typických pro tato woodcrafterská setkání, přednesl úvodní proslov Martin Kupka – kandidát na náčelníka. Poté Zdeněk Laita – Hudžin vzpomenu všech, kteří se tohoto slavnostního dne nedočkali.¹⁷² Dále se ujal slova Jiří Novák – Hukwim, nejstarší z přítomných a místonáčelník původní LČSW v době jejího zrušení, ten slavnostně prohlásil Ligu lesní moudrosti opět za obnovenou. Následovaly volby do náčelnictva, jehož členové se rekrutovali zejména z osobností v posledních měsících nejintenzivněji zapojených do dění

¹⁶⁹ Záznam z deníku Františka Kožíška ze dne 10. 5. 1990.

¹⁷⁰ Úvodní úryvek ze zápisu pojednávajícím o obnovujícím sněmu v kronice LLM.

¹⁷¹ Podle svého odborného zaměření a preferencí.

¹⁷² Na jejich počest tehdy Tazi - členka kmene Bílý Wampum zazpívala lakotskou píseň mrtvých prý natolik sugestivně, že ještě po letech na to přítomní vzpomínají s „mrazením v zádech“.

v rámci příprav na tento okamžik.¹⁷³ Krátce před půlnocí 2. 6. 1990 byl tento slavnostní a historický okamžik ukončen.

„Přestává pršet, končí sněm, všichni se tiše rozcházejí do týpí a lesních přístřešků, ale oheň stále plápolá. Je půlnoc, za pár okamžiků začne nový den, první den obnovené Ligy. Lidé se začnou rozjíždět do všech směrů, aby světlo sněmovního ohně, který uchovávají ve svých srdcích, šířili dál a dál...“¹⁷⁴

„Vysvitlo slunce. Nálada v táboře je povznášející. Před týpím Bílého Wampumu se znovu objevuje indiánský buben, za několik minut již tábor tančí. Nad námi vlaje vlajka radosti...“¹⁷⁵

Takto idylicky působí toto setkání po letech ze stránek dobových kronik a ligového časopisu. Pravda je však taková, že se této události zúčastnila rozmanitá směsice nejrůznějších proudů a najít společnou řeč bylo velmi obtížné a v tomto okamžiku prakticky nemožné. Formování celé organizace stálo znovu na počátku hledání vlastní identity. Řada uskupení a proudů chtěla ovlivnit následný vývoj jim blízkým směrem. Vyskytly se rozpory mezi euroindiány a umírněnějšími woodcraftery, případně mezi generací prvorepublikovou a nástupnickou, což bude popsáno v další části práce. Dále se zde objevily skupiny, pro které byl woodcraft pouze doplňkem jejich činnosti, a chtěly si zachovat velkou míru autonomie a vlastních specifik, která je programově naplňovala v období předcházející činnosti. Rovněž se tehdejší účastníci tohoto prvního setkání nedokázali shodnout na praktických záležitostech ohledně struktury řízení organizace, jejího ekonomického provozu a míry ideového zasahování do programu jednotlivých skupin. Tyto rozpory byly předzvěstí následných sporů, které provázely první léta existence novodobé LLM. Na tomto prvotním setkání, stejně jako v následujících letech sehrála důležitou úlohu jistá nekompromisnost nově vzniklého vedení LLM. Přestože jeho

¹⁷³ Náčelník - Martin Kupka (Logan), Ohnivec - Daniel Hoffmann (Wanblitanka), Hospodář Jiří Novák - (Hukwim), Jednatel - František Kožíšek (Biminiji), Vedoucí sekce pro mládež - Iva Synáková (Tapi), Vůdce lesní školy - Martin Mokoš (Mahpia), Předseda poradního sboru - Zdeněk Laita (Hudžin), Předseda rady orlích per - Zdeněk Rendl (Hechakapa), Písmák - Petr Vilhelm (Willy). *Bizoní vítr: časopis vydávaný Ligou lesní moudrosti* Praha: Liga lesní moudrosti 2/1990.

¹⁷⁴ Úryvek z článku o ustavujícím sněmu LLM. in *Bizoní vítr: časopis vydávaný Ligou lesní moudrosti* Praha: Liga lesní moudrosti 2/1990.

¹⁷⁵ Závěrečný úryvek ze zápisu pojednávajícím o obnovujícím sněmu v kronice LLM.

dogmatický přístup byl mnohdy zdrojem kritiky, právě díky němu se podařilo překlenout toto počáteční období a rozběhnout činnost organizace v rámci jasně nastavených mantinelů. To z dlouhodobého pohledu považují jako stěžejní krok, protože jen díky tomu se LLM v samotných počátcích nerozpadla pod vlivem rozepří jednotlivých názorových proudů a zájmových skupin.

„Celý den tam probíhaly nekonečné diskuze... byly tam různé silné skupiny MSLW,¹⁷⁶ Zálesák – Brno, Midewiwin, Bílý Wampum a každý měl samozřejmě různé představy... Tam byli skauti, indiáni, trampové, lidi, co si to pletli s new age, ale i třeba ti, co to chtěli ekonomicky využít, třeba lidi, co lovili duše pro Herbalive.“¹⁷⁷

I přes nesourodost jednotlivých uskupení lze od této chvíle tedy hovořit o LLM jako o oficiální volnočasové organizaci, která započala svou nejnovější epochu.

3.5. Liga lesní moudrosti v první polovině 90. let

V závěrečné části historiografického popisu tuzemského woodcrafterského hnutí se budu věnovat prvnímu porevolučnímu období, pro které bylo charakteristické hledání vlastní identity, doprovázené poměrně vyostřenými spory mezi jednotlivými názorovými frakcemi.

„Nastalo pak období, řekněme dalších tří let, který bylo docela drsný, musely se omílat hrany, takže spousta lidí odešla, ale dneska vím, že to jinak nešlo, protože ty lidi měli nejruznější představy... chtěli jsme si pohlídat, že se to nerozplyne do nějakého paskvilu, po 42 let nebylo na co navazovat.“¹⁷⁸

Jedna z prvních otázek, která v počátcích obnovené organizace vyvstala, byl spor o to, zda bude organizace řízená centralizovaně nebo jestli navíc vzniknou regionální samosprávné celky, které budou tvořit prostředníka ústředního vedení pro danou oblast. Zastáncem prvního modelu bylo stávající vedení, zatímco druhou variantu prosazovaly

¹⁷⁶ Moravskoslezská Liga woodcraftu.

¹⁷⁷ Aleš Kapica, rozhovor v rámci projektu *Obnova československého woodcrafterského hnutí po roce 1989*, 7. 3. 2018

¹⁷⁸ Martin Kupka, rozhovor v rámci projektu *Obnova československého woodcrafterského hnutí po roce 1989*, 10. 4. 2018

skupiny zejména ze vzdálenějších koutů republiky, které kritizovaly jistou „pragocentričnost“ celého uspořádání.

„To dění ve vedení, to byl jistý pragocentrismus, to by ani jinak nešlo, ty lidi jsme neznali, abychom jim svěřili nějaký pravomoci v rozhodování, a taky jsme si chtěli udržet vliv na to další směřování.“¹⁷⁹

Nejvýrazněji v tomto ohledu působila tzv. Moravskoslezská Liga woodcraftu (později přejmenovaná na Moravskoslezský Woodcrafterovi), jež požadovala, aby vedení LLM zajišťovalo pouze ideologický, případně metodický servis a ekonomická či formální správa regionu byla ponechána lokálním organizacím jejího typu. To pramenilo z koncepce vedení této organizace a její fixace na materiální stránku věci.¹⁸⁰

„František Vyhnák měl svoji představu o woodcraftu, zase trošičku jinou... se chtěl uklidit ze Svazarmu, kterej to měl nahnutý, tak uvažoval, co by bylo nejlepší, no a říkal na tohlento by mohl někdo slyšet... a v podstatě mu to vyšlo.“¹⁸¹

„Tahle organizace způsobila to, že woodcraft hodně zdiskreditovala... Prostě organizace založená vyloženě za účelem dojení dotací ze státní kasy.“¹⁸²

Daleko intenzivnější spory se však v následujících letech odehrály v oblasti, jak moc ortodoxně by se měla LLM vracet k původnímu Setonově woodcraftu, s tím byl spojen tlak na euroindiánství, případně jestli navázat na tradici prvorepublikové LČSW a tím zůstat široce otevřen i nejruznějším trampským skupinám hlásícím se k lesní moudrosti. Tento ideový střet byl primárně reprezentován mezigeneračním rozkolem

¹⁷⁹ František Kožíšek, rozhovor v rámci projektu *Obnova československého woodcrafterského hnutí po roce 1989*, 24. 4. 2018

¹⁸⁰ Organizace vzniká již v dubnu 1990 nezávisle na LLM. Po několika marných pokusech o provázání obou organizací a utvrzení se ve vzájemných diametrálních rozdílech v přístupu k woodcrafterské myšlence fungují obě organizace nezávisle na sobě. V průběhu let se však Moravskoslezský Woodcrafter potýká s trvalou stagnací svého členstva, až v roce 2005 neslavně ukončuje svoji činnost s několikamilionovými dluhy. I přes svou relativní bezvýznamnost dokázal napáchat řadu škod na dobrém jménu woodcraftu, minimálně v regionu, kde působil.

¹⁸¹ Aleš Kapica, rozhovor v rámci projektu *Obnova československého woodcrafterského hnutí po roce 1989*, 9. 2. 2018

¹⁸² Tamtéž.

woodcrafterské komunity.¹⁸³ Na jedné straně stáli lidé, kteří v posledním období byli zásadními hybateli celého dění, zde nejradikálněji vystupoval Daniel Hoffmann, který byl značně kontroverzní osobnost, nicméně uměl si získat řadu příznivců. V opozici vůči nim se nacházela část generace prvorepublikových woodcrafterů, kteří nesouhlasili s nastaveným směřováním LLM.

„Když se začala ta Liga obnovovat, tak ti staří měli pocit, že je to společenství bude víc oprašovat a stavět na nějaký piedestal za jejich zásluhy, ale tehdy v tom překotném dění na to nebylo moc času anebo nebyla chuť.“¹⁸⁴

„Wanbli si myslel, že ty staří už žádný Woodcraft nedělají, tak nás nebudou poučovat... A těm starším zase chyběla sebereflexe, že si měli uvědomit, že někdo se do toho nadšeně dal, že toho má plný zuby roztlačit tu káru, tak by měli být tolerantnější.“¹⁸⁵

„Nová generace nedokázala dostatečně diplomaticky vyjít s tou generací původní, která byla orientovaná na tu slovanskou tradici. Oni dělali 60 let woodcraft a najednou někdo o dvě generace mladší jim do toho takhle radikálně vlítne.“¹⁸⁶

Celou situaci rovněž komplikovalo, že nové vedení soustředěné kolem Logana a Wanblitanky se přihlásilo k odkazu Valovičovy „waldenské školy“ z 30. let, tedy platforma stojící v opozici k té, již zastávali v oněch dobách zmínění pamětníci.¹⁸⁷ Problémem těchto sporů nebylo jen rozdílné chápání poslání woodcrafterského hnutí, ale také to, že tato kritika zaznívala pouze zpovzdálí a zmínění „zasloužilí“ woodcrafteri se nijak konstruktivně nezapojili do chodu organizace.¹⁸⁸ To lze přičíst samozřejmě jejich

¹⁸³ Ale i v rámci nastupující generace woodcrafterů se ozývaly hlasy, které požadovaly umírněnost a otevřenost hnutí širokému spektru volnočasových skupin. V tomto kontextu šlo spíše o to, jak moc klást vysoké nároky (nastavené především Bílým Wampumem) zejména na různé turistické a nevyhraněné dětské oddíly.

¹⁸⁴ František Kožíšek, rozhovor v rámci projektu *Obnova československého woodcrafterského hnutí po roce 1989*, 24. 4. 2018

¹⁸⁵ Tamtéž.

¹⁸⁶ Jiří Červinka, rozhovor v rámci projektu *Obnova československého woodcrafterského hnutí po roce 1989*, 21. 3. 2018

¹⁸⁷ Viz kapitola 3.2.

¹⁸⁸ Výjimku tvořili zmínění Jiří Novák, Zdeněk Laita, Lída Laitová a později například Milouš Stárek - Mahykan, Karel Doleček - Sejc a Bedřich Homola - Osamělý Bobr, kteří se v různých obdobích aktivně

pokročilému věku, ale také nově získaným možnostem, které přinesl pád komunismu, a tito lidé si pochopitelně chtěli na sklonku svých životů plnit sny o cestování a dalších aktivitách, které jim byly prakticky celý život upírány. Současně zaznívají názory, že se řada osob z této generace angažovala díky svému tehdejšímu prokomunistickému nadšení v poválečném období na rozbití LČSW.

„Mezi nima byli právě ti, kteří tenkrát tu Ligu rozpustili, a to nikdo tenkrát tuhle informaci otevřeně neřekl, protože Liga neskončila, že by byla zakázaná, ale že ji prostě sami rozpustili a to mi přijde jako největší, nejostudnější čin, jaký kdo mohl v historii Ligy udělat... a já si myslím, že měli černé svědomí, proto se drželi zpátky.“¹⁸⁹

Ať už byly příčiny jejich kritického a současně nezúčastněného postoje jakékoliv, vyústil tento stav do situace, kdy se k těmto kritikům přidalo poměrně značné množství podporovatelů, kteří nebyli z nejrůznějších důvodů spokojeni se stavem a chodem woodcrafterské organizace. Mezi představitele této opozice lze zařadit zejména tzv. „Atahualpovu skupinu“,¹⁹⁰ později například Libora Pechu – Norka samotáře, jejichž výhrady jsou detailně rozepsány v obsáhlé korespondenci, kterou si adresovali sobě navzájem, ale i do rukou tehdejšího náčelnictva.¹⁹¹ Zde lze narazit na kritiku přílišné inklinace k euroindiánství, nedocení představitelů původní LČSW – zejména M. Seiferta, autoritářské vedení celé organizace a povýšené vystupování členů kmene Bílý Wampum na ligových akcích atd.¹⁹² Vzájemné nepochopení a narůstající rozpory vyústily v letech 1991–1992 v odchod některých z těchto prvorepublikových woodcrafterů a řady dalších členů z řad LLM.

podíleli na vedení LLM na nejrůznějších postech. Přesto i oni byli často kritičtí k mladší, v mnoha odhledech nezkušené, generaci.

¹⁸⁹ Aleš Kapica, rozhovor v rámci projektu *Obnova československého woodcrafterského hnutí po roce 1989*, 9. 2. 2018

¹⁹⁰ Např. Zdeněk Teichman, Karel Langer a Ladislav Rusek.

¹⁹¹ Přibližně stovka dopisů uchovaných ve sbírce LLM a částečně také v soukromé sbírce Tomáše Studenovského.

¹⁹² Komplexně jsou tyto výtky zpracovány v kritickém spise Libora Pechy - *Kritická analýza vedení LLM v letech 1990-1994*, sbírka LLM. Současně se mnohé z těchto tezí nachází v jeho obsáhlém díle PECHA, Libor. *Woodcraft: lesní moudrost a lesní bratrstvo*. Praha, 2007.

„My jsme to stavěli vlastně na zelený louce a jeden z důvodů, proč se to tak vyvíjelo, bylo, že to začneme od základů od toho Setona... to byl takovej mazec, že některý lidi z toho prostě bohužel odlítli... a lidi, kterým se to nelíbilo, prostě šli... byli to možná kvalitní lidi v nějakých ohledech, ale neoslovil je ten náš model a nešlo to jinak.“¹⁹³

V této době se ke zmíněným opozičním kruhům přidává i ikona veškerého dění v okolí Prahy z dob tzv. normalizace Ivan Makásek.¹⁹⁴ Vzhledem k faktu, že tito kritici hledali cestu, jak systematicky vyjadřovat své názory, přichází právě Ivan Makásek s myšlenkou periodika, které by bylo jakousi opoziční platformou k ligovému Bizonímu větru. K tomuto účelu měl posloužit již po léta vydávaný oddílový časopis Wampum Neskenonu. Ten se díky Makáskově ekologické nadaci NIKA dařilo šířit napříč tehdejší woodcraftersko/skautskou komunitou. Na jeho stránkách se tak v následujících letech¹⁹⁵ objevuje řada kritických polemik s děním a směřováním LLM.¹⁹⁶

„Za všechno, co bylo tady v Praze v 70. a 80. letech, jsme vděčili Ivanu Makáskovi, on byl středobod všeho a kolem něj to všechno lítalo, ale pak když jsme mu nabízeli, aby nám dělal činovníka pro ekologii, tak to odmítl, že není zvyklý „hrát druhý housle“. Takže on to hned na počátku odmítl se toho vedení účastnit... a obávám se, že Wampum Neskenonu byla jeho opozice a jakási napoleonská válka, on tam dal prostor kritikům pro vyřizování účtů.“¹⁹⁷

¹⁹³ Martin Kupka, rozhovor v rámci projektu *Obnova československého woodcrafterského hnutí po roce 1989*, 10. 4. 2018

¹⁹⁴ V rámci rozhovorů jsem se snažil objasnit důvody, proč tato osobnost nesehrála významnější úlohu v době obnovy LLM a případně, proč později nezastávala nějakou z funkcí v jejím vedení. Přestože názory, respektive výklad těchto příčin se mezi jednotlivými narátory poněkud lišil, lze konstatovat, že zde sehrálo úlohu jakési opomenutí a také nedostatek diplomacie na straně skupiny, která se chopila zmíněného dění a současně zde byla částečně uražená ješitnost na straně Ivana Makáska. Díky tomu se jejich cesty nenávratně rozešly již na samém počátku.

¹⁹⁵ Nejintenzivněji mezi lety 1992-1994.

¹⁹⁶ Wampum Neskenonu sehrál významnou úlohu například při tzv. „irokézské aféře“. Jednalo se o zveřejnění několika výzev potomků tohoto amerického indiánského kmene, kteří se ohradili proti obchodování s napodobeninami výrobků jejich původní kultury. To samozřejmě nepřímo směřovalo v našich podmínkách na členy kmene Bílý Wampum a další tuzemské euroindiány, kteří s tímto tou dobou již úspěšně obchodovali.

¹⁹⁷ Martin Kupka, rozhovor v rámci projektu *Obnova československého woodcrafterského hnutí po roce 1989*, 10. 4. 2018

„Udělal jsem Wampum Neskenonu, který jsme vydávali pro tuhle skautskou a woodcrafterskou komunitu. No, a když už vznikla tahle opoziční platforma, tak tam bylo možný jít s nějakým tím bebíčkem.“¹⁹⁸

Jednu z hlavních příčin těchto sporů lze spatřit v komplikované osobě Daniela Hoffmana. Na jedné straně obrovské organizační schopnosti, nehynoucí zásluhy o pozvednutí woodcrafterského hnutí a značné nasazení ve prospěch chodu LLM mělo svou odvrácenou tvář v podobě jeho autoritářského a dogmatického vystupování. Výstižnější, než se pokoušet o charakteristiku jeho osoby,¹⁹⁹ bude, pokud uvedu několik málo fragmentů z uskutečněných rozhovorů týkajících se jeho osoby.

„Wanblitanka byl nejvýraznější, ale současně nejkontroverznější... Měl úžasný dar řeči a uměl lidi nadchnout a přesvědčit, krásně se s ním diskutovalo, ovšem jenom do té doby, než měl člověk s ním nějaký konflikt... Bohužel neměl srovnaný sociální citění, šel si za svým cílem a přitom šíleně tlačil na všechny lidi okolo... On dokázal sebrat kluky z ulice a z těch feťáků, nádeníků a hrobařů udělat výkladní skříň Ligy, ale museli být submisivní, silný osobnosti odcházely, to byl případ třeba Biminijho, on potřeboval 100% respekt, jinak prostě s lidmi okolo nevyšel.“²⁰⁰

„My jsme ho pozvali na náš sněm, on tam přijel, vzal si slovo a přednesl tam velmi plamenný projev, který v podstatě znamenal konec našeho kmene, protože polovička nadšeně vstoupila do jeho Bílého Wampumu a druhá polovička se vrátila zpátky k trampingu a o woodcraftu už nechtěla nikdy nic slyšet... On dokázal velmi silně rozdělovat lidi, prostě buď jste ho fascinovaně následovali, nebo jste ho nemohli vystát, tam prakticky střední cesta neexistovala.“²⁰¹

¹⁹⁸ Ivan Makásek, rozhovor v rámci projektu *Obnova československého woodcrafterského hnutí po roce 1989*, 22. 3. 2018

¹⁹⁹ Tu předkládá velmi emotivně jeden z jeho nejbližších vrstevníků - František Kožíšek v článku u příležitosti jeho nenadálé smrti in *Wampum neskenonu: pro skauty a woodcraftery*. 4/2002.

²⁰⁰ Jiří Červinka, rozhovor v rámci projektu *Obnova československého woodcrafterského hnutí po roce 1989*, 21. 3. 2018

²⁰¹ František Kožíšek, rozhovor v rámci projektu *Obnova československého woodcrafterského hnutí po roce 1989*, 9. 4. 2018

„Wanbli se uměl vcítit do nejprostších lidí a dát jim program, ale současně hned si uvědomil, jak moc za ním jdou a že to bude jeho vojsko... no a takhle on to chtěl udělat i s tou Ligou, což se samozřejmě spoustě lidem nelíbilo.“²⁰³

„Myslím si, že ta generace starých woodcrafterů, jeden z důvodů, proč nemohli Wanblitanku vystát, byl ten, že měl úspěch... on řekl dvě věty, nasadil nějaký obličej a lidi šli za ním... On měl neskutečný charisma, i pro nás.“²⁰⁴

Přestože je význam této složité osobnosti československého woodcraftu dnes poněkud opomíjen a nejmladší generace současných woodcrafterů jej mnohdy ani nezná,²⁰⁵ byl jednou z neodmyslitelných postav 80. let a 90. let tuzemského woodcrafterského, ale i euroindiánského hnutí. Celá řada dnes běžně přijímaných „tradičních“ záležitostí je jeho výtvorem vzniklým za účelem obohacení malebnosti těchto volnočasových hnutí. Podrobnější studie zabývající se tímto „enfant terrible“ českého (nejen) woodcraftu tak prozatím čeká na své zpracování.

Vážný rozkol po necelém roce a půl fungování organizace zasáhl i samotné nejužší vedení LLM, když po zpočátku banálním, avšak necitelně řešeném sporu²⁰⁶ opustil jeho řady jeden z klíčových protagonistů předchozích let – František Kožíšek. Ten se na dlouhá léta²⁰⁷ zcela stáhl z dění na woodcrafterské scéně, pouze občasně publikoval články zabývající se historií předválečného woodcraftu ve zmíněném Wampumu Neskenonu.

I přes tyto osobní neshody se podařilo úspěšně rozběhnout chod organizace a poskytnout tak nezbytné zázemí jednotlivým woodcrafterským kmenům. LLM díky tehdy relativně štedré dotační politice ze strany státu²⁰⁸ ekonomicky sílila a dařilo se jí

²⁰³ Ivan Makásek, rozhovor v rámci projektu *Obnova československého woodcrafterského hnutí po roce 1989*, 22. 3. 2018

²⁰⁴ Martin Kupka, rozhovor v rámci projektu *Obnova československého woodcrafterského hnutí po roce 1989*, 2. 3. 2018

²⁰⁵ Za což může pravděpodobně jeho předčasné úmrtí již v 39 letech.

²⁰⁶ Opět zde výraznou úlohu sehrál právě Daniel Hoffmann.

²⁰⁷ Přibližně od roku 2005 se sporadicky opět účastní některých ligových akcí.

²⁰⁸ Stát v 90. letech přerozděloval mezi nové mládežnické a volnočasové organizace obrovský majetek zaniklých organizací typu: SSM, Svazarm, Domy pionýrů a mládeže apod.

ideologicky vymezit vůči skautům²⁰⁹ a dalším organizacím, díky čemuž získala svou jednoznačnou identitu. Vznikla řada nových projektů, ale současně se podařilo do programu integrovat původní woodcrafterské akce z dob tzv. normalizace nebo tradiční záležitosti z období LČSW.²¹⁰ Do tohoto období také spadá nastartování pozitivního trendu setrvalého vzestupu členstva, který s drobnými výkyvy trvá v podstatě do dnešních dnů.

Samostatnou kapitolou této doby je zahraniční spolupráce a navázání kontaktů se sesterskými organizacemi, o které se tehdejší náčelnictvo LLM pokoušelo. Tyto aktivity započaly již na konci 80. let, kdy se František Kožíšek²¹¹ pokoušel navázat zmíněné kontakty. Již od těchto pokusů však byl konfrontován se skutečností, že žádná celosvětová woodcrafterská organizace neexistuje, což porevoluční pokusy jen potvrdily. Za Setonova života vznikla po celém světě řada skupin hlásících se k myšlenkám woodcraftu, nicméně mnohé z nich se programově natolik odchýlily, že i samotný zakladatel hnutí je za woodcrafterské nepovažoval. Oficiálního uznání z jeho strany se dostalo pouze americké Lize lesní moudrosti, tehdejší československé, irské, jugoslávské a anglickému řádu lesního rytířstva (Order of Woodcraft Chivalry). Mateřská Woodcraft League of America se po Setonově smrti rozpadla na řadu menších organizací a ty v podstatě ztratily woodcrafterský charakter. I přes počáteční nadějnou korespondenci²¹² museli tuzemští woodcrafteri záhy konstatovat, že vývoj ve zmíněných zemích tyto organizace zcela modifikoval, případně zanikly zcela a ve svém snažení jsou patrně jedinými nositeli Setonových ideálů na světě.

²⁰⁹ Tento proces byl poměrně obtížný, neboť řada skautských oddílů používala poměrně běžné prvky spojené s woodcraftem a tehdejší vedení LLM stálo značné úsilí mezi oběma organizacemi vytyčit jasné mantinely. Tyto snahy jsou zachyceny v korespondenci mezi čelními představiteli LLM a Skauta - Junáka z let 1990- 1991, sbírka LLM.

²¹⁰ Nejvýznačnější je pravděpodobně obnova tzv. „Lesních škol - Čotokev“, tedy pravidelně pořádaných seminářů, pobytů v přírodě a turistických expedic zaměřených na systematické vzdělávání dorůstající woodcrafterské mládeže, která by v následném období měla převzít roli vedoucích oddílů a kmenů.

²¹¹ V 90. letech poté jeho úlohu v tomto směru přebírá Martin Kupka.

²¹² V podstatě její kompletní sbírka se nachází u Martina Kupky, ta čítá několik stovek dopisů počínaje lety 1988, které činovníci LLM oficiálně, ale i soukromě, zaslali nejrozličnějším organizacím spojeným s dědictvím woodcraftu v jejich zemích.

„Takže ta spolupráce se rozběhla takhle slibně, ale všechno to bylo vlastně na korespondenční úrovni, jediný aktivní kontakt jsme měli s OWC,²¹³ kam jsme v 94 vyrazili na jejich letní tábor... on to ani letní tábor nebyl, vzhledem k tomu, kam se za ta desetiletí posunuli, to byl normální autokempink, my jsme tam působili v podstatě jako misionáři, protože jsme tam přivezli ten ortodoxní woodcraft, který oni už dávno zapoměli“²¹⁴

„To samý tábor Woodcrafter Rangers v Kalifornii, Waštewin²¹⁵ to líčila jako otrěsnej ROH tábor s bazénama a tenisovejma kurtama a na ní se tam dívali jako na zjevení z minulého století, když jim tam postavila týpí.“²¹⁶

Tento ojedinělý československý vývoj (respektive ustrnutí v něm) byl dán souběhem několika faktorů. Nejprve prvorepublikové woodcrafterské hnutí ve své době dokázalo při hledání vlastní cesty modifikovat americkou předlohu a učinit ji tak životaschopnější v tuzemských podmínkách, což umožnilo hluboké zakořenění těchto myšlenek a jejich přežití až do dnešních dnů. Dále zde sehrálo významnou roli sepjetí woodcraftu s trampingem, tedy ve stěžejním období celospolečensky rozšířeným fenoménem, v jehož rámci si woodcrafterské ideály udržely své specifické postavení. Paradoxně pozitivní podíl na tomto stavu můžeme přičíst i desetiletím společenské nesvobody, která částečně zakonzervovala možný vývoj, při kterém se jiné woodcrafterské organizace (např. ve zmíněné Anglii nebo USA) přizpůsobovaly svobodné konzumní společnosti. Jeden z narátorů ze svého pohledu botanika tuto skutečnost přirovnal k vojenskému prostoru, kam nikdo nesmí a kde se díky tomu daří nejvzácnějším rostlinným druhům, které v běžně přístupné krajině nelze nalézt. Ať již poměr zmíněných faktorů byl jakýkoliv, ve výsledku způsobil, že na počátku 90. let se v Československu probouzela k životu organizace, které se jako jediné na světě podařilo uchovat původní ráz a nepodlehnout dramatickým přeměnám, ke kterým docházelo téměř ve všech oblastech společnosti.

²¹³ Order of Woodcraft Chivalry. (<http://www.orderofwoodcraftchivalry.org.uk/>) cit. 17. 5. 2018

²¹⁴ Martin Kupka, rozhovor v rámci projektu *Obnova československého woodcrafterského hnutí po roce 1989*, 10. 4. 2018

²¹⁵ Radka Skopupilová

²¹⁶ Martin Kupka, rozhovor v rámci projektu *Obnova československého woodcrafterského hnutí po roce 1989*, 10. 4. 2018

Podobně neblahý osud postihl vzápětí nově vzniklou Ligu lesnej múdrosti. Slovenská část LLM představovala na rozdíl od prvorepublikového období pouze marginální složku, která tento rozvod způsobený dělením Československa nebyla schopná absorbovat.²¹⁸

„Hned po tom rozjezdu jsme měli tři nebo čtyři slovenské kmeny, takže to vypadalo docela slibně, nicméně tomu zlomilo vaz to rozdělení, to je příklad, jak to na konkrétní lidi dopadlo tohle politický rozhodnutí, oni to nerozdýchali, slovenská Liga sice vznikla, ale to už byla labutí píseň.“²¹⁹

Ani tato osamocenost však tuzemské woodcraftery neodradila (ba možná naopak je posílila) v jejich snažení a v první polovině 90. let dokázali svou organizaci plně etablovat v rámci místních volnočasových hnutí. Na přelomu let 1993/1994 však přišla první opravdu vážná krize, která vedení celé organizace na čas paralyzovala.²²⁰ Za doposud nevyjasněných okolností byl vyloučen Daniel Hoffmann z kmene Bílý Wampum.²²¹ To pro Ligu znamenalo ztrátu této silné výkonné jednotky, která zaštiťovala po organizační, logistické, materiální a manuální stránce většinu tehdejších akcí, mimo to byla jakousi výkladní skříní ligové inklinace k euroindiánství. Rovněž pod vlivem tohoto a dalších eskalujících sporů se z dění v LLM stáhl i Daniel Hoffmann, kterého tato skutečnost nepochybně silně zasáhla. Tím vedení LLM ztratilo další silnou a výraznou osobnost, která navíc byla přímým reprezentantem a duchovním otcem dosavadního vývoje organizace. Z původního složení tak zůstal osamocený Martin Kupka, kterému v tomto období přispěchali na pomoc někteří ze starší generace woodcrafterů,²²² přestože se doposud k jeho vedení stavěli většinou kriticky. Na následujícím sněmu došlo k radikální obměně

²¹⁸ V současné době na Slovensku existuje několik jednotlivců a kmenů praktikujících woodcraft, převážně na pomezí euroindiánství. Stejně tak některé jeho prvky přežívají v komunitě místních trempů, ta však čelí, stejně jako v Čechách, tlaku a atraktivitě, nepřebornému množství nových alternativ trávení volného času.

²¹⁹ Martin Kupka, rozhovor v rámci projektu *Obnova československého woodcrafterského hnutí po roce 1989*, 10. 4. 2018

²²⁰ Zde se projevila výhoda, že fungování jednotlivých kmenů a oddílů bylo poměrně nezávislé, ty měly svůj bohatý a zaběhnutý program, proto většina řadových členů tyto události nějak významněji nepocítila.

²²¹ Údajně zde měly sehrát svou roli rozpory ohledně ekonomické stránky obchodu s euroindiánskými výrobky a současně vyhrězly některé milostné a vztahové záležitosti. Nicméně i po dlouhých letech je toto téma mezi většinou bývalých členů Bílého Wampumu tabu, o kterém se nehovoří. Samotný Bílý Wampum tuto ztrátu svého lídra přečkal jen o několik měsíců a vzápětí se definitivně rozpadl.

²²² Zejména Milouš Stárek - následný náčelník LLM nebo Karel Doleček.

náčelnictva²²³ a nastává nové období fungování LLM, ve kterém bylo částečně ustoupeno z dogmatického přístupu a celá organizace se tak poněkud více otevřela širší veřejnosti, což bylo pravděpodobně klíčové pro její rozvoj v následujících letech. Následný vývoj po roce 1995 však již není předmětem této práce.

3.6. Vliv svobody na transformaci woodcrafterského hnutí po roce 1989

Posledním tématem, kterému bych se rád věnoval při shrnutí historie woodcrafterského hnutí na přelomu 80. a 90. let, je stručné popsání proměn, které přinesla nabytá svoboda²²⁴ spojená s pádem komunistického režimu. Respektive touto optikou budu porovnávat období konce tzv. normalizace s prvními porevolučními lety, to vše demonstrováné na takto úzce ohraničeném společenství.²²⁵ V rámci terénní části práce se podařilo zachytit několik obecně reflektovaných jevů, které transformaci woodcrafterského hnutí v inkriminovaném období provázely, ty se pokusím v následující části textu shrnout a pojmenovat.

V těchto úvahách vycházím z konceptu Miroslava Vaňka (a kolektivu autorů), který byl nastíněn v práci *Ostrůvky svobody: kulturní a občanské aktivity mladé generace v 80. letech v Československu*. Zde je předložen na příkladech nejrůznějších uskupení fenomén „uzavírání se“, na základě společných zájmů a hodnot do komunit nějakým způsobem vyhraněným vůči většinové normalizační společnosti. Společenství woodcrafterů prolínající se s trampy, ochranáři přírody, euroindiány a podobně zcela jistě splňovalo takovouto definici skupiny lidí hledající unik před šedí normalizačního života. To koneckonců dokládají ve svých rozhovorech nevědomky i samotní narátoři této práce. Záměrem této kapitoly, kterou bych rád navázal na takto představenou tezi o vymezení

²²³ Martin Kupka se stahuje do pozadí, nicméně i přesto více než dalších dvacet let zůstává aktivní v práci pro tuto organizaci a stojí za řadou uskutečněných projektů.

²²⁴ Pro účely této kapitoly mám na mysli zejména svobodu společenskou a politickou. To znamená především svobodnou společnost, svobodu pohybu, slova nebo shromažďování bez nátlaku či překážek, především ze strany státu. Tak, jak ji definoval v jejím „negativním“ vymezení například BERLIN, Isaiah. *Dva pojmy svobody*. In Současná politická filosofie: sborník textů anglosaských autorů 20. století. Praha 1999.

²²⁵ Přesto řada jevů, které následně budu popisovat, jsou zcela jistě platné i pro většinu podobných hnutí, ať již se jedná o „živelný“ tramping nebo nejrůznější dětské a volnočasové organizace.

se určitých skupin obyvatel,²²⁶ je popis proměn oněch „ostrůvků svobody“ ve chvíli, kdy ustoupí pomyslné „moře nesvobody“.²²⁷

Na začátku těchto úvah je tedy nutné vrátit se zpět do období 70. a 80. let, kdy woodcrafterské společenství bylo rozmělněno mezi širokou komunitu lidí vyznávajících „útek do přírody“ v jeho nejrůznějších podobách. Tyto aktivity sice probíhaly ve stínu komunistické nadvlády a pod hrozbou nejrůznějších represí, ale současně je toto období označováno „zlatou érou“ trampingu (tedy i obdobných aktivit do něj částečně spadajících). Celé generace tehdejších trampů, woodcrafterů, ochránců přírody a ilegálních skautů na tuto dobu v mnoha ohledech s nostalgií vzpomínají, a to zvláště v kontextu ztráty exkluzivity, která jejich hnutí potkala v období porevolučním.

„Já úplně považuju to období 75–85 za nejfantastičtější období života, to byly prostě dennodenně nové informace, potkával jsem lidi jako Makásek, Kazatel, Honza Šolc, z toho se nedalo vystoupit, to bylo V. I. P. prostředí.“²²⁸

„Později zmizely takový ty oázy, který nás držely. To byl třeba důvod, proč já jsem neemigroval, protože jsem tady měl spoustu koníčků.“²²⁹

Výjimečnost, kterou uvedená hnutí nabízela, spočívala hned v několika faktorech. Svou úlohu zde samozřejmě sehrála absence širší škály možností trávení volného času. V tehdejších podmínkách měla dorůstající mládež skutečně poskrovnu alternativ smysluplného vyplnění mimoškolních aktivit, není proto divu, že například právě trampingu (případně jeho „hlubší“ varianty) přilákal do svých řad mnoho příznivců. To vše bylo podpořeno „příchutí zakázaného ovoce“, i když samozřejmě se hrozící represe nedaly srovnat s dobou počátků komunistického režimu v Československu, což ale možná byla právě ta správná esence „bezpečného nebezpečí“, kterou bylo ochotno podstupovat

²²⁶ V případě uvedené studie mládeže.

²²⁷ Přestože si uvědomuji, že jde o téma mnohem komplexnější. V mém případě se jedná spíše o doplnění tématu, které bylo částečně zmiňováno samotnými narátory při jejich úvahách nad porevolučním vývojem woodcrafterského hnutí.

²²⁸ Petr Vilhelm, rozhovor v rámci projektu *Obnova československého woodcrafterského hnutí po roce 1989*, 21. 2. 2018

²²⁹ Jiří Macek, rozhovor v rámci projektu *Obnova československého woodcrafterského hnutí po roce 1989*, 19. 2. 2018

relativně široké spektrum osob. Tento faktor odporu vůči režimu byl bezesporu rovněž silným jednotícím prvkem, který daným společenstvím přinášel pocit sounáležitosti.

„Dělat woodcraft bylo do jistý doby méně nebezpečný než třeba skauting, protože ty policajti to prostě neznali, ale když pak začal režimu vadit i tramping, tak ty woodcrafteri do toho samozřejmě taky spadli.“²³⁰

„Jsme nebyli v oddíle žádný hrdinové, jsme si akorát říkali, že největší škodu režimu uděláme, když budeme vychovávat slušný lidi... což taky není málo.“²³¹

Lze tedy konstatovat, že jakýmsi vedlejším nezamýšleným produktem komunistického omezování občanských svobod byl vznik takovýchto uskupení, do nichž byli lidé vhnáni vzhledem k nemožnosti jiného smysluplného trávení volného času, a současně tato uskupení nabízela pocit sounáležitosti s nějakou filozofií, disponovala ve svém středu silnými osobnostmi, které se mohly stát pro ostatní v určitých ohledech vzory, a současně poskytovala participaci na jisté formě rezistence vůči vládnoucímu režimu. V případě, jakým bylo například zmíněné woodcrafterské hnutí, zde byl benefit dále v tom, že nabízelo celoživotní cestu rozvoje osobnosti a nebylo tedy limitováno pouze orientací na určitou věkovou skupinu. Nicméně je zřejmé, že v tomto období si členové oněch hnutí takovéto souvislosti neuvědomovali a toužebně doufali ve změnu tehdejších poměrů.

Ta přišla s pádem komunistického režimu a na počátku 90. let se tak tato uskupení mohla nadšeně vrhnout do nových výzev, které před ně nabytá svoboda postavila. V případě woodcrafterů to byl například proces institucionalizace hnutí a s tím spojené administrativní a legislativní procesy (na rozdíl třeba od trampingu a dalších nevázaných hnutí, která nadále mohla působit na „živelně“ bázi, což byla v zásadě jejich podstata). Tento krok s sebou přinášel řadu doposud netušených komplikací. Jednak kladl nároky na vybudování řídicího aparátu,²³² což bylo pro dotyčné náročné z pohledu zásahů do jejich osobních a profesních životů, ale rovněž některé jejich kroky přirozeně vyvolávaly kritiku ostatních členů, což celé hnutí štěpilo na příznivce a odpůrce jednotlivých směrů

²³⁰ Ivan Makásek, rozhovor v rámci projektu *Obnova československého woodcrafterského hnutí po roce 1989*, 22. 3. 2018

²³¹ Jiří Červinka, rozhovor v rámci projektu *Obnova československého woodcrafterského hnutí po roce 1989*, 21. 3. 2018

²³² V případě LLM se jednalo o zcela dobrovolnickou a nehonoranou práci.

a s tím byly i sekundárně spojeny různé tlaky na změny těchto postů, jež danou situaci dále vyhrocovaly. Tedy problémy, které v období normalizační stísněnosti a poloilegálního působení vůbec nebyly na pořadu dne. Dále tento prvek oficiálního působení částečně modifikoval i činnost celé organizace, jednotlivé kmeny (zejména ty pracující s dětmi) byly zatíženy řadou administrativy, jejich činnost musela být přizpůsobena čerpání různých dotací a částečně se tak vytratil duch spontánního neorganizovaného hnutí, což samo o sobě vedlo ke ztrátě²³³ některých jeho příznivců.

„Ty Slováci odešli, protože chtěli dělat ten woodcraft tak nějak opravdověji, jak byli zvyklí z toho trampingu a tyhle ouřednický věci je znechutily.“²³⁴

Další aspekt, se kterým se museli v porevolučním období woodcrafteri (a jim podobná hnutí a organizace) vyrovnat, byl dramatický nárůst aktivit a možností trávení volného času a s tím spojený „konkurenční boj“ o získání nových přívrženců a nabídnutí atraktivního programu. To do konkrétně woodcrafterského hnutí přineslo opět spory²³⁵ ohledně míry, jak moc zůstat ortodoxním úzkoprofilovým hnutím, případně nakolik se otevřít širší veřejnosti i za cenu ztráty některých jedinečných specifik. Ještě více však tento nárůst možností a získaná svoboda v oblasti seberealizace zasáhla tato hnutí na poli vedoucích oddílů a lídrů jednotlivých kolektivů.

„...vedoucí se jako věnovali oddílu, ale potom záhy začali podnikat, protože zatímco za první republiky dělali vedoucí hlavně učitelé, tak v těch 70. a 80. letech bylo hodně nadšených vedoucích, což byli lidi s podnikatelským duchem, který nemohli podnikat, tak tu svou energii realizovali v oddíle.“²³⁶

„Dramaticky vzrostla možnost lidí se angažovat ve volnočasových aktivitách, ale zase dramaticky lidi přišli o čas. Dřív se každý odpoledne zvedl v tom svém zaměstnání a

²³³ Respektive k přesunutí se zpět na nezávislou bázi činnosti mimo struktury LLM.

²³⁴ Petr Vilhelm, rozhovor v rámci projektu *Obnova československého woodcrafterského hnutí po roce 1989*, 21. 2. 2018

²³⁵ Ty jsou popisovány v předchozí kapitole.

²³⁶ Jiří Macek, rozhovor v rámci projektu *Obnova československého woodcrafterského hnutí po roce 1989*, 5. 2. 2018

mohl se jít věnovat tomu oddílu, dneska je mnohem větší tlak v zaměstnání, a když chcete něco dokázat, tak se tomu musíte adekvátně věnovat...“²³⁷

„Revoluce přeměrovala celou řadu věcí jinak... sympatie se vytratily, už to spoustu lidí nezajímalo, vrhli se na to zlatokopectví.“²³⁸

Tyto nové možnosti a to, jak se jich kdo chopil, přinesly postupem doby i do řad woodcrafterů výrazné ekonomické a sociální diference, které nutně zpřetrhaly některé původní vazby. Právě nárůst možností seberealizace, s nimi spojené ekonomické aspekty a pocity odcizení v rámci jednotlivých skupin, způsobené narůstajícím sociálním vzdalováním se, považují na základě vyslechnutých svědectví za nejvýraznější negativní aspekt, který zapříčinil rozpad mnohých přátelství. To zajisté nebyl případ jen woodcrafterů, ale analogické příklady by bylo možné nalézt u řady obdobných společenství, která po roce 1989 byla konfrontována se zmíněnými jevy.

„Silné schopné osobnosti, které se realizovaly v té péči o kmeny, tak najednou ty své schopnosti začaly realizovat v podnikání a najednou jeden byl náměstek primátora, druhý někde na ministerstvu a třetí dál měl sotva na ten vlak na Dobříš, to se pak blbě jezdí spolu na vandr.“²³⁹

„Nebo třeba Bílý Wampum najednou mohl vycestovat do Spojených států a tam obsadil všechny ty trhy s indiánskýma výrobkama, protože byl nejmíň o třídu úplně jinde než kdokoli jiný. Najednou ty hrobníci a kluci z ulice měli peněz, že nevěděli, co s nima, a to je taky vzápětí zničilo.“²⁴⁰

„Já jsem ztratil určitý kamarády přesně tímhle. Jsem potkal třeba kamaráda, se kterým jsem jezdil dlouhá léta na Brdy a říkám, že bysme zase mohli udělat něco

²³⁷ Jiří Červinka, rozhovor v rámci projektu *Obnova československého woodcrafterského hnutí po roce 1989*, 21. 3. 2018

²³⁸ Ivan Makásek, rozhovor v rámci projektu *Obnova československého woodcrafterského hnutí po roce 1989*, 22. 3. 2018

²³⁹ Josef Bláha, rozhovor v rámci projektu *Obnova československého woodcrafterského hnutí po roce 1989*, 29. 3. 2018

²⁴⁰ Tamtéž.

trampskýho, někam vyjet na vandr a on mi říká hele, to už pro mě není, já jsem spíš teď na ty expedice Nepál, Tibet. To, co bylo, bylo, usárnu už jsem prodal, to je pryč.“²⁴¹

I přes tyto ztráty v řadách přátel hodnotí narátoři nastalý společenský předěl pochopitelně veskrze pozitivně. Uvědomují si však, že tím nastala nová společenská éra, která přinesla dynamický rozvoj celé společnosti a v mnoha ohledech překonala jim důvěrný svět jejich dospívání a mládí, který již pro další generace nebyl tak lákavý a jedinečný jako pro ně samotné. Spolu s tím vysněná svoboda (a s ní spojená zodpovědnost za další vývoj) přinesla do jejich hnutí řadu sporů a vzájemných nepochopení.

„Proměna byla spíše v těch praktických věcech, do té doby se lidi napůl tajně scházeli a měli nějakýho toho vnějšího nepřítele a posilovalo je to latentně, některý věci držely, který potom vyhrězly na povrch... po tom 90. se ty lidi mohli začít svobodně vyjadřovat, mohli publikovat, mohli se propojovat a vtom najednou na sebe ty lidi začali narážet, takže ta nabytá svoboda umožnila lidem se volně rozletět, ale současně si u toho rozbili hlavy.“²⁴²

Viděno touto optikou je zajímavé si uvědomit, jak paradoxně v jistých aspektech nenáviděný komunistický režim woodcrafterské hnutí posiloval a sjednocoval, jak naopak vysněná svoboda jeho rozvoj komplikovala a v řadě otázek toto společenství rozdělávala. Stěžejní však zůstává, že navzdory uvedeným sporům, komplikacím při transformaci hnutí v oficiální organizaci, dynamickému rozvoji společenské poptávky a nabídky na poli volnočasových aktivit bylo několika generacím československých woodcrafterů na počátku 90. let umožněno splnit si sen o znovuoživení vlastní organizace se všemi pozitivy,²⁴³ která s sebou svobodná společnost přináší. I přes komplikace uvedené v této práci se tak podařilo obnovit specifické volnočasové hnutí a jeho fungování úspěšně etablovat do naší společnosti na přelomu 20. a 21. století. Díky tomu současná Liga lesní moudrosti

²⁴¹ Petr Vilhelm, rozhovor v rámci projektu *Obnova československého woodcrafterského hnutí po roce 1989*, 14. 3. 2018

²⁴² Martin Kupka, rozhovor v rámci projektu *Obnova československého woodcrafterského hnutí po roce 1989*, 10. 4. 2018

²⁴³ V tomto ohledu je jistě škoda, že tuzemští woodcrafteri nemají v zahraničí adekvátního partnera a nemohou tak kooperovat v rámci širšího hnutí, což je obrovská devíza například skautů v podobě jejich „Jamboree“ apod.

představuje, i když pro relativně úzkou skupinu příznivců, netradiční a v dnešní konzumně laděné společnosti velmi zajímavou alternativu trávení volného času spojenou s harmonickým rozvojem osobnosti. Tento pozitivní vývoj je zachycen i v tvrzení jednotlivých narátorů, kteří se shodují, že jsou současným stavem organizace mile překvapeni, a to i navzdory jejich tehdejšími idealistickým představám. Jako úspěch zdůrazňují zejména skutečnost, že si woodcrafterské hnutí dokázalo udržet svůj původní ráz i v období překotného společenského vývoje, který se v porevolučním období odehrál.

4. Závěr

Tato práce se pokouší primárně zmapovat vývoj československého woodcrafterského hnutí v období pádu komunistického režimu a prvních let demokracie v naší společnosti. Jedná se o období vděčné z pohledu historie, sociologie, politologie, antropologie a dalších oborů, jelikož během relativně krátkého časového úseku došlo k dramatickému obratu v řadě segmentů společnosti. Současně však toto období zůstává v mnoha ohledech neprobádáno, příkladem je i téma této předkládané práce. Pakliže se historií woodcrafterského hnutí někdo v minulosti zabýval, jednalo se vždy o zkoumání jeho kořenů, ať již amerických, nebo tuzemských. Právě deficit informací o tomto nedávném období, kdy se uvedená organizace znovu nadechla k životu, zájem o jejich shromáždění a uspořádání do přehledného celku, díky kterému by bylo možno toto období popsat, to byly prvotní pohnutky, jež vedly k započetí této práce. Uvedená absence zdrojů, ale i poměrně široký a přátelsky naladěný okruh potenciálních pamětníků představovaly důvody, které toto téma učinily z mého pohledu vhodným pro zpracování metodou orální historie.

Na počátku práce jsem stál před rozhodnutím, zda se v tomto období a s ním spojené transformaci věnovat spíše obnově hnutí jako celku, anebo tento přerod sledovat optikou nějaké dílčí skupiny, na které bych mohl detailněji popsat jednotlivé aspekty uvedené proměny. Volba nakonec byla ovlivněna osobami narátorů, které se podařilo získat ke spolupráci. Vzhledem k faktu, že se jednalo prakticky o všechny klíčové osobnosti spojené s tímto procesem, rozhodl jsem se mu věnovat v jeho obecnější rovině v kontextu zaměřeném na události a proměnu volného woodcrafterského hnutí do podoby oficiální organizace v podobě Ligy lesní moudrosti.

V úvodu empirické části stručně shrnuji historii celého hnutí jak z pohledu jeho počátků v USA, tak následný vývoj na našem území, což považuji za důležité pro zasazení mnou zkoumaného období do kontextu celkového vývoje této volnočasové subkultury a pochopení její odlišnosti, ale i prvků shodných s obdobnými společenstvími, zejména trampy, skauty a euroindiány. Díky tomu se podařilo identifikovat některé klíčové jevy a fenomény, které jsou s tímto hnutím spojeny po celou dobu jeho existence a sehrály svou roli i v předmětném období, kterým se zabývá tento text.

Následně se práce poměrně obsírně věnuje období 70. a 80. let, tedy době, která bezprostředně předcházela avizované transformaci hnutí. Poznatky shromážděné v této kapitole lze dle mého názoru interpretovat v několika rovinách. Jednak popis tehdejších aktivit demonstruje provázanost woodcraftu s řadou dalších přírodu preferujících volnočasových proudů, v jejichž rámci dokázal v tomto období úspěšně přečkat a současně je vnitřně obohacovat. To dokazuje i sílu jeho myšlenek, které si jednotlivé skupiny uzpůsobily do řady specifických forem, nicméně původní Setonovo poslání dokázaly uchovat pro další generace. Současně výčet a popis těchto nejrůznějších proudů, praktikujících woodcrafterské činnosti, sloužil k definování stěžejních podmínek, procesů a uskupení, které poskytly nezbytné zázemí pro obnovu organizace, jakmile to vnější podmínky umožnily. V tomto ohledu považuji za stěžejní zejména široké společenství, které své aktivity navázalo na pohoří Brdy a v jehož rámci se vyprofilovala silná skupina mladých zapálených příznivců E. T. Setona. Ta poté, co se dokázala propojit s původními členy poválečné LČSW, čímž dostala podporu v podobě historické tradice a sounáležitosti s původním hnutím, začala činit kroky vedoucí ke znovuobnovení této organizace. To vše bylo šťastnou shodou událostí podpořeno destrukcí komunistického zřízení a demokratizací naší společnosti.

Poté následuje část věnovaná období mezi jarem 1989 – létem 1990, tedy době klíčové pro formální obnovení LLM. Zde se chronologicky věnuji konkrétním událostem, které předcházely samotnému vzkříšení této organizace po téměř čtyřech desetiletích. Nejprve se jednalo o aktivity spojené s přípravou na ustanovení jakéhosi poloilegálního společenství příznivců woodcraftu, posléze však díky pádu komunismu bylo možno přistoupit i k formálnímu obnovení. Byl vytvořen přípravný výbor, který avizoval záměr obnovit LLM i pro širší veřejnost a započal organizovat administrativní kroky s tímto aktem spojené (příprava stanov, jednání s úřady veřejné správy apod.). Tyto přípravy vyvrcholily prvním velkým setkáním příznivců E. T. Setona v březnu 1990 u příležitosti jeho

130. výročí narození. Zde bylo definitivně v širokém plénu potvrzeno rozhodnutí během několika měsíců tento sen několika woodcrafterských generací realizovat. Úředně se tak stalo 10. května 1990, fakticky na slavnostním obnovujícím sněmu LLM na počátku června téhož roku.

Poté se věnuji prvnímu období novodobé existence LLM. Pokouší se definovat základní těžkosti, s nimiž se muselo tehdejší vedení organizace vyrovnat, a poukazuje na spory, jež vznikly v rovině mezigenerační, ale též na úrovni příznivců euroindiánství versus jiné alternativní varianty pobytů v přírodě. To bylo spojeno s otázkou, nakolik otevřít celou organizaci širšímu spektru potenciálních příznivců a nakolik zůstat specifickým ortodoxním společenstvím. I přes uvedené osobní rozepře, které se projevovaly v mnoha rovinách a aspektech, se v tomto období podařilo nastartovat chod organizace, etablovat ji na poli tuzemských volnočasových hnutí, získat fungující členskou základnu, která vytvořila silné zázemí a umožnila rozvoj v dalších letech. Zejména díky tomu byla umožněna kontinuita v chodu LLM i po rozpadu klíčového triumvirátu (Kupka/Hoffmann/Kožíšek) a zásadní personální obměně ve vedení organizace na konci tohoto období.

Závěrečná stat' se pokouší postihnout proměnu tohoto hnutí optikou získané svobody po roce 1989. Porovnává období tzv. normalizace a následné demokratizace v kontextu toho, jak tyto odlišné společenské epochy ovlivňovaly nejen úzkou komunitu woodcrafterů, ale i další jim podobná společenství. Nejprve se věnuji letům „nesvobody“, která paradoxně v mnoha ohledech toto uskupení stmelovala. Woodcrafterské hnutí se tak zařadilo mezi tehdejší ostrůvky svobody, vypůjčím-li si tento termín, v rámci nějž se seskupilo společenství osob vyznávajících hluboké mravní a etické hodnoty. Toto společenství lidí povýšilo „pouhý“ únik od reality všedních normalizačních dnů (na rozdíl od některých jiných volnočasových subkultur) na výchovu sebe sama, ale i svého okolí směrem k lepší a uvědomělejší občanské společnosti, čímž i oni svou nepatrnou měrou přispěli k demokratizačnímu procesu, jenž na počátku 90. let minulého století v Československu proběhl.

Před samotnými woodcraftery však díky tomu vyvstaly úkoly nové. Jednak bylo třeba legitimizovat svou platformu, což bylo spojeno s pokusem o sjednocení mnoha názorových proudů, jež spolu sice dokázaly dobře koexistovat pod zastřešující myšlenkou woodcraftu v izolaci na pomezí ilegality, avšak proces etablování do oficiální organizace s sebou přinášel netušené těžkosti. Důležitějším faktorem však zůstávala otázka, jak woodcraft jako sto let starý ideový směr obstojí na přelomu milénia, v době, kdy celá společnost prožívala překotný vývoj, a podobné organizace byly postaveny před existenční otázky.

To, že i přes mnohé bolestné kapitoly v hledání správné cesty je woodcraft prozatím hnutím životaschopným, dokládá setrvalý nárůst jeho členské základny a neutuchající nadšení nových a nových generací následovníků E. T. Setona. Snad i tato práce dokáže přispět k poznání nedávné historie našeho woodcrafterského hnutí, díky čemuž se možná jeho novodobí příznivci vyvarují opakování chyb, kterých se jejich předchůdci tak rádi a často dopouštěli. Protože i tak na tuto nejmladší generaci woodcrafterů čeká v 21. století nelehká výzva obstát s ideály „očistného primitivismu“ v dnešní hi-tech konzumní společnosti, což je úkol nelehký, ne-li přímo nemožný. Před více než sto lety stála na počátku zrození woodcraftu nespokojenost s úpadkem churavějící „civilizace bílého muže“, avšak málokdy v jeho historii byly tyto ideály aktuálnější než v dnešní přetechnizované době. Právě z těchto důvodů bych rád svou práci zakončil přáním všem současným, ale i budoucím nositelům myšlenek Ernesta Thompsona Setona, mírně parafrázovaným zvoláním kmene Bílý Wampum.

„Zapalte ohně na vyhaslých pláních země české...“

Seznam pramenů a literatury

Použitá literatura

ANDERSON, H. Allen. *Náčelník: Ernest Thompson Seton a mizející Západ*. Praha 2012.

BERLIN, Isaiah. *Dva pojmy svobody*. In Současná politická filosofie: sborník textů anglosaských autorů 20. století. Praha 1999.

BREČKA, Bruno. *Skautské hnutí ve světě: předchůdci a zakladatelé, organizace historie skautingu a woodcraftu, aktuality, zajímavosti*. Praha 2012

BRIDGES, Eliška. *Indiánská subkultura v České republice*. Diplomová práce, FHS UK, Praha 2017.

FAGAN, Adam. *Environment and democracy in the Czech Republic: the environmental movement in the transition process*. Cheltenham 2004.

GABRIEL, Ladislav. *analýza činnosti organizací zabývajících se pobytem v přírodě*. Praha 2006.

HRUBEŠ, Jan. *Ekologické proudy v Československu*, Disertační práce, FF UK, 2016.

HURIKÁN, Bob. *Dějiny trampingu*. Praha, Novinář 1990.

JANDOUREK, Jan. *Sociologický slovník*. Praha, Portál 2007.

JESSEE, Erin. *The Limits of Oral History: Ethics and Methodology amid highly politicized research settings*. Oxford 2016.

JEHLICKA, Petr a Matthew KURTZ. *Everyday Resistance in the Czech Landscape: The Woodcraft Culture from the Hapsburg Empire to the Communist Regime*. Berlín 2013.

JEHLIČKA, Petr. *Indians of Bohemia: The Spell of Woodcraft on Czech Society 1912-2006*. Londýn 2008.

KAPLÁNEK, Michal. *Volný čas a jeho význam ve výchově*. Praha, Portál 2017.

KONEČNÁ, Hana, *Tvoření přezdivek a hypokoristik ve Woodcraftu*, Bakalářská práce, Masarykova univerzita, 2009.

KOURA, David a Zdeněk FAIRAIŠL. *Století skautingu na Plzeňsku*. Plzeň 2013.

KOŽÍŠEK, František, *Česká knižní bibliografie Ernesta Thompsona Setona*. Praha 2013.

KOŽÍŠEK, František, *Kniha o Woodcraftu*. Katowice 1995.

KOŽÍŠEK, František, *Seton v Praze*. Praha 2006.

- KRAUS, Blahoslav a Věra POLÁČKOVÁ. *Člověk - prostředí - výchova: k otázkám sociální pedagogiky*. Brno 2001.
- KUPKA, Martin. *Ernest Thompson Seton, bibliografie, životopis, překlady*. Vyškov 2012.
- KUPKA, Martin a kol. *Sborník dokumentů k semináři pořádaném u příležitosti 150. výročí narození E. T. Setona*. Praha 2010.
- MACEK, Jiří. *Náhradní motivace v činnosti skautských oddílů v minulých letech*. Soukromá sbírka autora, 1990.
- MACEK, Jiří a VILHELM, Petr. *Svítek březové kůry a Kniha orlích per*. Praha, Liga lesní moudrosti 2003
- MACEK, Jiří. *Táboříme v týpí*. Praha, Les 2002.
- MAKÁSEK, Ivan. *Kluci z Dakoty: příběhy z období ilegálního skautingu 1957-1968*. Praha, NIKA 2003.
- MAKÁSEK, Ivan. *Kluci z Neskenonu: cesta ekumenického skautingu: [1968-1983. 1. díl]*. Praha, NIKA 2004.
- MAKÁSEK, Ivan. *Kluci z Neskenonu a lidé z Mide: cesta ekumenického skautingu (1984-1990. 2. díl)*. Praha, NIKA 2006.
- MAKÁSEK, Ivan. *Kult ohně: obřady Neskenonu a R. K. Shawnee*. Praha 1969.
- MOLDAN, Bedřich. *Podmaněná planeta*. Praha, Karolinum, 2015.
- MOLDAN, Bedřich. *(Ne)udržitelný rozvoj ekologie: hrozba i naděje*. Praha, Karolinum 2001.
- PECHA, Libor. *Kritická analýza vedení LLM v letech 1990-1994*. Sběrka LLM 1994.
- PECHA, Libor. *Woodcraft: lesní moudrost a lesní bratrstvo*. Olomouc 1999.
- PORSCH, Josef a kol. *Kmenové zřízení*. Praha, Liga lesní moudrosti 2011.
- SETON, Ernest Thompson. *Dva divoši*. Brno, Computer Press 2005.
- SETON, Ernest Thompson. *Kniha lesní moudrosti*. Praha, Olympia, 1970.
- SETON, Ernest Thompson. *Poselství rudého muže*. Praha, Chvojtkovo nakladatelství 1997.
- STUDENOVSKÝ, Tomáš. *Odlesky Midewiwinu*, Soukromý sborník autora, 2015.
- STUDENOVSKÝ, Tomáš. *Rebel s hlavou v oblacích: Miloš Seifert (1887-1941): život a dílo*. Praha, Liga lesní moudrosti 2017.

ŠANTORA, Roman. *Skautské století: dobrodružný příběh 100 let českého skautingu*. Praha, Junák 2012.

ŠPINKA, František a kol. *Půlstoletí Kruhu: mapování padesáti let oddílu Kruh*. Praha 2017.

ŠTĚPNIČKOVÁ, Kateřina a Kristýna TILLOVÁ. *Globální rozvojové vzdělávání trochu jinak: outdoorové a zážitkové hry: příručka pro pedagogy středních škol*. Olomouc 2011.

TELENSKÁ, Jana. *Euroindiáni: modely způsobů života*. Diplomová práce, FHS UK, Praha 2012.

THOREAU, Henry David. *Walden, aneb Život v lesích*. Praha, Paseka 2006.

VANĚK, Miroslav, Pavel MÜCKE a Hana PELIKÁNOVÁ. *Naslouchat hlasům paměti: teoretické a praktické aspekty orální historie*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2007

VANĚK, Miroslav. *Ostrůvky svobody: kulturní a občanské aktivity mladé generace v 80. letech v Československu*. Praha, Votobia 2002.

VANĚK, Miroslav a Pavel MÜCKE. *Třetí strana trojúhelníku: teorie a praxe orální historie*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015.

Použitá periodika a časopisy

Gymnasion: časopis pro zážitkovou pedagogiku. Praha: Prázdninová škola Lipnice, 2004-.

Bizoní vítr: časopis vydávaný Ligou lesní moudrosti: ke kráse cestou těla - k pravdě cestou mysli - k síle cestou ducha - k lásce cestou služby. Praha, Liga lesní moudrosti 1990-2009.

Hanácké noviny. Olomouc, 29. 3. 1990.

Lidová demokracie: orgán Československé strany lidové. Brno, 13. 12. 1989

Svobodné slovo: list Československé strany socialistické. Praha: Československá strana socialistická, 7. 12. 1989.

Woodcraft: časopis Ligy lesní moudrosti. Praha, Liga lesní moudrosti 2009-.

Wampum neskenonu: pro skauty a woodcraftery. Praha, NIKA 1992-2006.

Osobní prameny

Deník Františka Kožíška z let 1986-1988. Soukromá sbírka Františka Kožíška

Deník Františka Kožíška z let 1990-1992. Soukromá sbírka Františka Kožíška.

Kronika kmene Bílý Wampum 1987-1990. Soukromá sbírka Ivy Hoffmannové.

Kronika Ligy lesní moudrosti 1990-1996. Sbírká LLM.

Otevřený dopis příznivcům lesní moudrosti. Hoffmann, Kožíšek, Kupka, Vilhelm, 25. 5. 1988. Soukromá sbírka Petra Vilhelma.

Otevřená odpověď na tento dopis - Zapletal, 13. 6. 1988. Soukromá sbírka Petra Vilhelma.
- Teichman, září 1988. Soukromá sbírka Petra Vilhelma.
- Rusek, květen 1989. Soukromá sbírka Petra Vilhelma.

Dopis ohledně přípravy semináře o E. T. S. Kupka, 17. 11. 1989. Soukromá sbírka Jiřího Macka.

Otevřený dopis českým woodcrafterům a Občanskému fóru. Hoffmann, Kupka 23. 11. 1989. Soukromá sbírka Tomáše Studenovského.

Pozvánka na seminář o životě a díle E. T. Setona. Prosinec 1989. Soukromá sbírka Františka Kožíška.

Prohlášení zakládajících členů Moravskoslezské ligy lesní moudrosti. Vyhňák, 19. 4. 1990. Soukromá sbírka Aleše Kapici.

Série dopisů (9 ks) ohledně reakcí na seminář o životě a díle E. T. Setona. Langer, Rusek, Teichman, duben-květen 1990. Soukromá sbírka Tomáše Studenovského.

Dopis redakci Skauta - Junáka. Hoffmann, Kožíšek, Kupka, 24. 7. 1990. Sbírká LLM.

Odpověď redakce Skauta - Junáka vedení LLM. Zapletal, 25. 9. 1990. Sbírká LLM.

„K hledání vlastní identity“. Pecha, 27. 10. 1990. Sbírká LLM.

Prognóza a směr vývoje woodcrafterské ligy v příštích letech. Hoffmann, 16. 11. 1990. Soukromá sbírka Petra Vilhelma.

Dopis náčelnictvu ohledně vystoupení Františka Kožíška z LLM. Kožíšek, 24. 11. 1991. Sbírká LLM.

Zpráva revizní komise náčelnictva LLM. Novák, 24. 6. 1992. Sbírká LLM.

„Prohlášení tří bratrů“. Langer, Rusek, Teichman, 8. 7. 1992. Soukromá sbírka Tomáše Studenovského.

„Odpověď třem bratrům“. Kupka, 24. 7. 1992. Soukromá sbírka Tomáše Studenovského.

Dopis náčelnictvu ohledně vystoupení některých prvorepublikových woodcrafterů z LLM. Langer, Rusek, Teichman, 21. 9. 1992. Soukromá sbírka Tomáše Studenovského.

„Svědectví spolupracovníků profesora Miloše Seiferta - Woowotanny“. Langer, Rusek, Teichman, 4. 12. 1992. Soukromá sbírka Tomáše Studenovského.

Série dopisů (29 ks) mezi Liborem Pechou a Martinem Kupkou ohledně vedení LLM a obsahu Bizoního větru. Kupka, Pecha, březen 1992 - červen 1994. Sbírká LLM.

Otevřený dopis členům LLM ohledně zrušení registrace kmene Čej- Ka - Leška. Kožíšek, 8. 6. 1994. Soukromá sbírka Františka Kožíška.

Totemové desky, 1990-1995. Náčelnictvo LLM. Sbírká LLM.

Použité internetové zdroje

www.bushcraft.cz

www.csop.cz

www.indiancorral.cz

www.orderofwoodcraftchivalry.org.uk

www.outdooring.cz

www.oldcso.birdlife.cz

www.scouting.org

www.skaut.cz

www.woodcraft.cz

Použité rozhovory

Aleš Kapica - Životopisné vyprávění 9. 2. 2018

Aleš Kapica - Interview 7. 3. 2018

František Kožíšek - Životopisné vyprávění 9. 4. 2018

František Kožíšek - Interview 24. 4. 2018

Ivan Makásek - Interview 22.3.2018

Jiří Červinka - Životopisné vyprávění 27.2.2018

Jiří Červinka - Interview 21. 3. 2018

Jiří Macek - Životopisné vyprávění 5. 2. 2018

Jiří Macek - Interview 19. 2. 2018

Josef Bláha - Životopisné vyprávění 8. 3. 2018

Josef Bláha - Interview 29. 3. 2018

Martin Kupka - Životopisné vyprávění 2. 3. 2018

Martin Kupka - Interview 10. 4. 2018

Petr Vilhelm - Životopisné vyprávění 21. 2. 2018

Petr Vilhelm - Interview 14. 3. 2018

Protokoly rozhovorů a Karty narátorů

Martin Kupka

Protokol o rozhovoru

Projekt: Obnova československého woodcrafterského hnutí po roce 1989

Narátor: Ing. Martin Kupka

Tazatel: Roman Faŕ

Místo konání rozhovoru: Praha - pracovna narátora

Datum konání rozhovoru: 2. 3. 2018

1. rozhovor - životopisné vyprávění (01:48:49)

Narátora jsem osobně znal z dob svého mládí, kdy byl náčelníkem Ligy lesní moudrosti a já v dětství jejím členem. Tato známost však pochopitelně měla jednostranný charakter. Narátora jsem kontaktoval pomocí emailu a vysvětlil mu, o co se v plánovaném projektu jedná. Odpověď byla velmi vstřícná, s tím, že jej takováto iniciativa potěšila a se mnou popisovanými motivy pro zpracování tématu se ztotožňuje. Stejně tak plně chápal zvolení orální historie jako vhodné metody.

S narátorem jsme se setkali v jeho pracovně na Zbraslavi, ve které provozuje individuální výuku anglického jazyka. Mírným překvapením bylo, že se zde nacházela i jeho současná manželka. Tento fakt mi odůvodnili tím, že je o cca 15 let mladší a toto období, o kterém budeme dnes hovořit přímo s narátorem, nezažila a velmi ráda by si poslechla takto kompletní shrnutí.

Před samotným nahráváním jsme přibližně hodinu hovořili o realizovaném projektu, kdy se mne narátor vyptával, koho už se mi podařilo oslovit a jaké všechny zdroje informací již mám shromážděny. Dále se narátor zajímal o můj „woodcrafterský život“ a jaké byly moje další osudy po odchodu z Ligy lesní moudrosti. V této fázi se naše role poněkud otočily a zpovídanou osobou jsem byl spíše já.

Při rozhovoru samotném působil narátor velmi uvolněně a hovořil bez známek nervozity. Postupoval chronologicky a jako jeden z mála narátorů tohoto projektu příliš nepotlačoval svůj osobní život na úkor oddílových aktivit. Takto hovořil bez přerušení téměř hodinu a půl. Poté jsem se narátora zeptal na několik drobností směrem k 80. letům, což však již spíše akcentovalo témata připravená na následné interview.

Po skončení nahrávání jsme hovořili ještě několik desítek minut zejména o narátorově výuce anglického jazyka, v této době se do debaty zapojila i jeho žena, která do té doby striktně zachovávala mlčení a nahrávaný rozhovor nijak nenarušovala.

V Praze 3. 3. 2018

Projekt: Obnova československého woodcrafterského hnutí po roce 1989

Narátor: Ing. Martin Kupka

Tazatel: Roman Fau

Místo konání rozhovoru: Praha - pracovna narátora

Datum konání rozhovoru: 10. 4. 2018

2. rozhovor - interview (01:48:09)

Na termínu druhého setkání jsme se s narátorem dohodli na konci prvního rozhovoru. Setkání přímo navázalo na právě skončenou lekci anglického jazyka, kterou zde narátor vyučoval, v rámci úvodní konverzace jsme se věnovali jeho učební metodě a výuce jazyků obecně.

Nahrávání samotné začalo přibližně po 40 minutách. Narátor hovořil opět velmi kultivovaně a hlídal si své vyjadřování. Tematicky jsme chronologicky opět zrekapitulovali období 80. a 90. let, ale taktéž jsme se dotkli i současného stavu LLM. Přibližně v polovině rozhovoru přišla do kanceláře narátora opět jeho manželka, která se na jeho konci i krátce zapojila do debaty. Celý rozhovor trval opět téměř dvě hodiny a byl pro zpracovávané téma velmi přínosný.

Po skončení rozhovoru si narátor nechal poměrně obšírně vysvětlit funkci „informovaného souhlasu“ a dohodli jsme se, že při následné práci nebudou jakkoliv zmiňovány informace, týkající se jeho rodinného zázemí. Současně jsme si sestavili seznam dokumentů, o kterých jsme průběžně hovořili a dohodli se na jejich zaslání. Předběžně jsme se také domluvili na eventualitě třetího rozhovoru, vyplynou-li v průběhu práce další skutečnosti, které by bylo vhodné dále vysvětlit.

V Praze 20. 2. 2018

Karta narátora: Martin Kupka - Logan

Příjmení, jméno narátora	Ing. Martin Kupka
Příjmení, jméno tazatele	Roman Faŕ
Informovaný souhlas	Ano
Kontakt:	martin.kupka@volny.cz
Projekt:	Diplomová práce - Obnova československého woodcrafterského hnutí po roce 1989

Biogram

Pan Martin Kupka se narodil v roce 1958 v Praze. Vyrůstal mezi třemi sourozenci a své dětství popisuje jakožto velmi harmonické. Ve svém mládí byl rovněž silně ovlivněn osobou strýce - hajného, u něhož trávil letní prázdniny na samotě uprostřed jihočeských lesů. Zde vzniklo jeho velmi silné pouto k přírodě, které jej různou formou provázelo po celý život. Jeho oddílová cesta začíná v jednom z pražských junáckých oddílů, je však záhy násilně ukončena zrušením Skauta - Junáka v roce 1970. Poté byl narátor členem přírodovědného oddílu, který fungoval pod hlavičkou TISu a posléze sám zakládá a vede několik oddílů, již orientovaných na woodcrafterský program (Mawadani, Sinawa).

V tomto období dokončuje studia agronomie a po základní vojenské službě nastupuje do JZD Davle, kde při tomto podniku zakládá ornitologický kroužek Lenapa, jehož činnost taktéž orientuje směrem k woodcrafterským dovednostem. V tomto období rovněž zakládá rodinu.

V druhé polovině 80. let se narátor sblíží se dvěma členy kmene Bílý Wampum (František Kožíšek - Biminiji a Daniel Hoffmann - Wanblitanka), se kterými od druhé poloviny roku 1989 připravuje ilegální obnovu LLM. Díky událostem listopadové revoluce tento svůj počín již mohou dokončit oficiální cestou a zejména díky jejich iniciativě je na jaře roku 1990 znovuobnovena Liga lesní moudrosti. Zmiňovaná trojice i v dalších letech

stojí ve vedení této organizace, Martin Kupka zastával post prvního porevolučního náčelníka LLM.

Rok 1989 přinesl změny i v jeho profesním životě, odešel ze zemědělství a začal pracovat jako učitel na základní škole na Zbraslavi, kde velice rychle začal zastávat pozici ředitele, v níž setrval přibližně deset let. Poté ze školství odchází a do dnešních dnů pracuje jako soukromý lektor anglického jazyka. Mimo to se dlouhodobě angažoval v České ornitologické společnosti a ve zdejší pobočce organizace Greenpeace. Martin Kupka je rovněž autorem řady přírodovědných článků a překladů několika knih.

Klíčová slova

Ochrana přírody - Ernest Thompson Seton - Woodcraft - Náčelník Ligy lesní moudrosti - Práce s mládeží

Základní údaje o 1. rozhovoru (životopisné vyprávění)

Datum pořízení rozhovoru	2. 3. 2018
Místo rozhovoru	Kancelář narátora
Forma záznamu	Audio
Délka rozhovoru	01:48:49
Důležité okolnosti rozhovoru	Přítomnost manželky

Kondenzovaný rozhovor

V úvodní pasáži narátor hovoří o svém dětství, které charakterizuje jako velmi harmonické. Popisuje specifický vztah s otcem, o kterém až v dospělosti zjistil, že není jeho biologickým rodičem. Své dětství strávil na pražských ulicích, nicméně k tomu uvádí, že to byly dny naplněné hrami a kamarádstvím.

„My jsme opravdu prožili krásnej čas v okolí baráku a v širším okolí.“ (00:06:50)

Dále vzpomíná na chvíle strávené u strýce a tety v jižních Čechách.

„Tam jsem zřejmě prožil první iniciaci přírodou, protože strejda byl hajný a ten mě vodil a tahal do lesa.“ (00:07:50)

Poté přechází k vysvětlení, jak náhodou díky spolužákovi vstoupil do junáckého oddílu a jak jej to celoživotně poznamenalo.

„Co bylo mezníkem v mém životě, a to si pamatuju na den přesně, je 15. 3. 1969, kdy jsem vstoupil do Junáka.“ (00:09:10)

„15. března jsem vlezl do klubovny 48. oddílu Junáka a to doslova změnilo můj život, od té doby jsem tomu propadl a už mě to nepustilo... Junák existoval rok a půl, ale pouhej rok a půl mě ovlivnil na celý život.“ (00:11:30) (Ladislav Oborský - Wabimato)

Narátor hovoří o oddílové činnosti, táborech, získává první tábornické zkušenosti, zážitky atd.

„Zcela jistě mě to jako oslnilo v tom mravním smyslu, to skautství, ten skauting.“ (00:13:20)

Následně narátor akcentuje situaci spojenou se zákazem Junáka na podzim 1970. Stává se členem klubu Černých vlků, později Šedých sov a prvně se setkává s myšlenkami woodcraftu a osobou E. T. Setona. (00:18:45)

V další pasáži se narátor vrací k období svých studií (základní, střední škola). S odkazem na období tzv. normalizace uvádí, že ve škole nezažil žádnou silnou osobnost a morálně nebyl formován ve škole, ale právě při oddílových činnostech. (**Ivan Makásek - Hiawatha, Jirka Kafka - Ovigo**) Popisuje propojení těchto osobností na disidentské hnutí. (00:21:40)

Poté narátor vstupuje do přírodovědného oddílu pod organizací TIS. (**Ota Hoffmann, Petr Vilhelm - Willy**), odtud poté (z důvodu absence hlubší ideové činnosti) právě s Willym a několika dalšími odchází a zakládají vlastní oddíl. (Mawadani)

„Snažili jsme se v těch Stopařích je nakazit woodcraftem, což bylo marný, pošetilý.“ (00:30:50)

V tomto období navazuje kontakty s poválečnou generací woodcrafterů (**Míla Vavřda - Menehawa, Zdeněk Teichman - Atahualpa**), účastní se prvních setkání na Samechově. Akce na Bobřím hradě u Skleného nad Oslavou

„Začali jsme chápat, že to, co děláme, má svoji minulost někde hluboko v historii a díky nim jsme se dozvěděli obrovskou spoustu věcí a začalo nám to dávat ještě větší smysl. Kdo tam sehrál obrovskou roli, byl Ivan Makásek Hiawatha, on v té době dával program a inspiraci obrovskému množství lidí. My jsme byli mladý kluci, kteří to ještě neměli úplně srovnaný v hlavě a Ivan díky tomu, co psal a vydával a lidi samozřejmě kolem něj, tak nás jako dotvořil v tomhleto smyslu. (00:34:02)

„Chtěli jsme zůstat v tom hlavním proudu, takže jsme dělali všechny ty akce na Brdech, akce Aqua, Taraxacum, Lacrosová liga.“ (00:35:40)

V osobním životě se v tuto dobu narátor rozhoduje pro vědecké studium přírody, přestože měl spíše umělecké nadání a talent na jazyky. Nastupuje na VŠCHT, kde studia nedokončil a poté vystudoval agronomii na Vysoké škole zemědělské. (00:41:50)

Poté nastupuje do JZD Davle, kde díky svým velmi nekompromisním politickým názorům zastává podřadné práce. (00:43:20)

V další části se narátor vrací zpět k popisu svých oddílových aktivit - kmen Sinawa.
(Adži)

„Já jsem se prostě nějak našel v práci s dětmi.“ (00:43:50)

„To byl rok 79/80 a když někdo dělal skautskou nebo woodcrafterskou, tak to pořád ještě hrozilo průšvihem.“ (00:46:40)

V tuto dobu se narátor žení se svou první ženou (ze známého dívčího oddílu Dívky táborového ohně), toto manželství však nebylo příliš šťastné a po deseti letech se rozpadlo. (00:50:25)

Po svém odstěhování z Prahy do Davle zde při místním JZD zakládá stanici mladých přírodovědců, jejíž činnost se však nese z velké míry ve woodcrafterském duchu.

„Já jsem tu partu zakládal s tím, že ty děti budu učit přírodu, ale když jsem se prokecl o indiánech a o týpí, tak to bylo jasné... Takže z původně zamýšleného přírodovědeckého kroužku se stal woodcrafterský kmen, to prostě jinak nešlo.“ (00:51:40)

V tuto dobu si narátor uvědomuje, že jej baví vyučovat děti. Konkrétně angličtinu, ve které od mládí exceloval, a bavila ho. Ihned po revoluci se hlásí na místo učitele angličtiny na jedné ze zbraslavských škol a posléze se stává i ředitelem ZŠ. Toto období hodnotí narátor velmi rozporuplně (profesní vzestup, obnovování LLM a v kontrastu s tím narůstající problémy v rodinném životě) (00:59:50)

V rámci ředitelské profese byl postupně ubíjen narůstající administrativou, což v roce 2000 vyvrcholilo jeho odchodem ze školství a od té doby se narátor živí jako lektor anglického jazyka.

V další části vyprávění narátor popisuje proces obnovování LLM.

„To bylo euforický období, protože na to jsme čekali patnáct, dvacet let.“ (01:00:50)

„Co bylo důležité, co bylo zázračný, že Brdy fungovaly jako místo, kde se ty lidi potkávali, kde se to všechno protínalo, spojovalo, že jsme o sobě věděli... bylo zajímavý, že se tehdy nekonaly žádný tajný srazy, my jsme nedělali nějaký ilegální ohně woodcrafterů, my jsme

se prostě znali... bylo úžasný, jak si lidi předávali informace, znalosti, jak se to všechno propojovalo a všechno to směřovalo k těm 80. letům, ve kterých už to víc gradovalo. Jako nedá se říct, že bychom něco cejtili, že se něco stane, se asi všichni shodneme, že jsme si mysleli, že ten blbej už je tady navždy, ale ty myšlenky se nějak koncentrovaly a víc se jako zaměřovaly k nějakému cíli, takže v porovnání s těma 70. letama to všechno nabíralo na rychlosti a na hloubce.” (01:06:13)

Vzpomíná na seznámení se s Bílým Wampumem.

„Nás začali tak jako víc profilovat do toho indiánství, nás fascinovalo to, co oni už tenkrát všechno uměli a dělali.” (01:06:40)

„Všechno to tak nějak plynulo do toho momentu, kdy jsme si řekli, možná neuvědoměle, že to prostě budeme my, kdo do toho půjde na ostro... Pamatuju, že někdy v září 89, tedy dva měsíce před listopadem, jsme Já, Wanblitanka, Biminiji a Willy se sešli na Karláku v hospodě a tam jsme na tvrdo mluvili o tom, že ilegálně obnovíme Ligu, netušili jsme, že za dva měsíce to rupne, že to bude možný a tam jsme si řekli na závěr toho povídání, že si dáváme navzájem 24 hodin na rozhodnutí, protože jsme to vnímali jako riziko” (01:08:24)

Naplánovali akci k výročí 130 let narození E. T. Setona, která měla pod zástěrkou literárního semináře zmapovat a přilákat osoby sympatizující s idejemi woodcraftu. Vlivem listopadu 1989 se tato akce transformovala do obnovujícího setkání.

„Ta stará poválečná generace woodcrafterů, ty jenom přihlíželi, protože ty už neměli ani fyzicky na něco podobného a v tu dobu se prostě k nám nepřimotal nikdo další.” (01:10:40)

Dále hovoří o soužití LLM a Junáka - Skauta v prvních poválečných letech. (01:12:00 - 01:16:00)

Poté se zpět vrací k procesům a vztahům uvnitř LLM

„To období obnovování Ligy bylo něco neuvěřitelného, protože to bylo něco, na co jsme léta čekali a možná díky tomu, že tam bylo tolik energie a nadšení, tak to vedlo k tomu, že Já, Biminiji a Wanbli jsme se sešli jenom z pragmatických důvodů... Ten étos toho obnovování Ligy byl tak silnej, že my tři jsme si mohli rozumět jenom dočasně, že to jako vyvážilo, to mě na tom přijde jako nejúžasnější.” (01:18:20) (Biminiji praktický, pragmatický, Wanblitanka úžasný vizionář)

„Myslím si, že ta generace starých woodcrafterů, jeden z důvodů, proč nemohli Wanblitanku vystát, byl ten, že měl úspěch... on řekl dvě věty, nasadil nějaký obličej a lidi šli za ním... On měl neskutečný charisma, i pro nás. Ten étos toho obnovování Ligy, ten nás prostě nesl.“ (01:21:20)

„Co na nich třeba oceňuju, na Mahykanovi a Sejcovi, Hukvimovi, že oni si řekli, no dobře, oni byli rychlejší, oni ten prapor zdvihli, ale my jim teda pomůžeme.“ (01:22:10)

Spor o Seiferta a význam indiánského folkloru s poválečnou generací woodcrafterů.
(01:22:20 - 01:27:30)

„My jsme to stavěli vlastně na zelený louce a jeden z důvodů, proč se to vyvíjelo tak, že to začneme od základů... to byl takovej mazec, že některý lidi z toho prostě bohužel odlítli.“ (01:31.10)

„To první obsazení Ligy bylo na začátku tak rozmanitý, tam byli lidi z celý republiky a každej měl ten svůj woodcraft nějak zaběhnutej, že tohle dát dohromady bylo šílený... ten étos toho to udělat. To dokázat překryl to, co potom vyhrězlo v tom 93/94, že prostě my tři těžko můžeme dělat něco dohromady, protože jsme tak jiný“ (01:31:50)

„Tehdy to byl Mahykan a Sejc, kteří to podrželi, protože tam bylo najednou vzduchoprázdno.“

V závěrečné části rozhovoru se narátor věnuje rozpadu prvního náčelnictva v roce 1994 a ukončení prvního porevolučního období Ligy.

„A bylo to dobře, ta původní lokomotiva se musela odpojit a zapojit lokomotiva jiná, protože ta první se vylágrovala...“ (01:37:13)

A opět se vrací k popisu synergie v původním náčelnictvu v prvních letech činnosti.

„Takže vlastně jsme se paradoxně doplňovali v tom triumvirátu, ale nemohlo to trvat dlouho, protože jsme byli tak jiný a ty potenciální neshody kvasily, až to bouchlo.“ (01:39:50)

A oceňuje přínos Bílého Wampumu při organizaci prvních akcí LLM. Vyprávění zakončuje opět rekapitulací okolností, které vyvolávaly konflikty mezi nimi a starší generací woodcrafterů.

„Já jsem nemohl ani nechtěl v 91 se rozejít s Wanblim, jenom protože na něm někteří právem viděli nedokonalosti, ale já jsem si říkal, to teď musí jít stranou, teď máme úkol tu Ligu rozjet.“ (01:46:50)

Základní údaje o 2. rozhovoru (interview)

Datum pořízení rozhovoru	<i>10. 4. 2018</i>
Místo rozhovoru	<i>Pracovna narátora</i>
Forma záznamu	<i>Audio</i>
Délka rozhovoru	<i>01:48:09</i>
Důležité okolnosti rozhovoru	Přítomnost manželky v druhé polovině rozhovoru.

Kondenzovaný rozhovor

Na začátku rozhovoru se narátor věnuje seznámení s poválečnou generací woodcrafterů.

„Byl to Láďa Oborský, který díky své neuvěřitelné houževnatosti a svému založení nějakým způsobem se dopídil kontaktu na Milu Vavrdu, který tehdy bydlel na Spořilově, no a my jsme tam za ním vyrazili.“ (00:02:10)

Opakují se návštěvy, rozhovory nad historií Ligy, působí na narátora zdrženlivě, ukřivděně a neochotně sdělovat podrobnosti, nicméně jsou pozváni na Samechov. Zde se seznamují se Zdeňkem Teichmanem, který působí mnohem otevřeněji. Následně tato skupina woodcrafterů jezdí tábořit na Kepelský potok, kde dochází k provázání obou generací. V této době k rozporům nedochází.

„Oni nás vnímali jako nadšence, celkem radostně v nás viděli nějakou další nastupující generaci, ochotně nám předávali své vědomosti o historii woodcraftu a spíš to byli jakoby mentoři... ty spory se objevily až po založení Ligy, když viděli, že ta Liga spěje do ortodoxního setonovského woodcraftu.“ (00:07:55)

Později rozčarování, že se Liga pod vlivem Bílého Wampumu obrací striktně k indiánům a nespěje to k těm slovanským vzorům, na kterých oni vyrostli.

Další část je věnována období před listopadem 1989.

„Pro některý lidi je k nepochopení, když slyší, že ještě měsíc před sametovou revolucí by mohl režim padnout a my jsme tomu taky nevěřili, takže ten nápad obnovit Ligu byl čistě nadšenecký, s tím, že jsme neměli plán, jak to řídit.“ (00:12:10)

„Chtěli jsme založit podzemní hnutí v podstatě, který by spolu nějak volně spolupracovalo, ale ta doba už byla uvolněná, proto jsme se taky k tomu rozhodli, protože jsme podvědomě cítili, že to jde.“ (00:13:40)

Byl v plánu udělat literární seminář a zmapovat tak potenciální příznivce E. T. Setona, případně woodcraftu. Revoluce přinesla možnost celý záměr zlegalizovat (Přípravný výbor, stanovy atd.)

„My jsme o tom nevěděli nic, proto jsme tam dost rychle Hudžina a potom Hukwina, kteří tu zkušenost měli, pomoc chtěli a pomohli výrazně, další věc, která to výrazně urychlila, byl nástup skautů.“ (00:18:30)

„S úsměvem vzpomínám, jak na jednom setkání Wanbli říká „No a kdo bude náčelník?“ Já říkám „No Ty přece kdo jiný by to měl být?“ „Já? se na mě prosím tě podívej, zkrachovalá mánička, zaměstnanec pohřebního ústavu, to by nešlo, to uděláme seriózně, ty Logane, ty to budeš...“ (01:44:25)

Dále se zamýšlí, proč „obnova Ligy“ zůstala v rukou nejmladší nezkušené generace. Naznačuje, že možná neobnovení Ligy bylo záměrně tehdejšími woodcraftery zdržováno.

„Už to nebyl literární seminář, už to byla valná hromada, kde jsme otevřeně řekli svoje úmysly a nechali jsme lidi reagovat.“ (00:27:10)

Následuje popis ustavujícího sněmu - rušný - sjeli se lidi z celého Československa, otevřela se otázka, jak ta Liga bude vypadat a co člověk, to jiný názor. Snaha o nastavení jednotného kurzu a o jeho udržení.

„Nastalo pak období řekněme dalších tří let, který bylo docela drsný, musely se omílat hrany, takže spousta lidí odešla, ale dneska vím, že to jinak nešlo, protože ty lidi měli

nejrůznější představy... chtěli jsme si pohlídat, že se to nerozplyne do nějakého paskvilu, po 42 let nebylo na co navazovat.” (00:33:15)

V další části hovoří o silné indiánské motivaci, která v Lize převládla a udržela se do dnešních dnů. Minimalismus při pobytu v přírodě, umění tábořit. Malebnost na tábořích, unikátnost v porovnání s jinými organizacemi.

„Doufám, že snad je to i trochu důsledek, že jsme si řekli, že je potřeba to nějak udržet, že je potřeba jasně dát nějaký mantinely... a lidi, kterým se to nelíbilo, prostě šli... byli to možná kvalitní lidi v nějakých ohledech, ale neoslovil je ten náš model a nešlo to jinak.” (00:46:30)

Dále se narátor zamýšlí nad vývojem Ligy po jejím obnovení.

„Já jsem spokojený, že to jede, že přichází lidi i se svými rodinami, s malými dětmi. Pořád fungují ty nastavené pravidla a ani po 30 letech ta Liga neujela do něčeho bez hranic, možná i díky tomu se tam hrne tolik nových lidí, protože cítí, že to má nějakou hloubku, že to nejde jenom po povrchu.” (00:50:15)

I přes relativní spokojenost s tvrdým jádrem Ligy kritizuje tzv. „šedou zónu“, která je v organizaci, ale s woodcraftem nemá příliš mnoho společného.

„Ale obávám se, že vedle nějakých těch 250 lidí, které na ligovém táboře vidíš každý rok, je dalších 1 000 lidí, o kterých se moc neví, jak fungují...” (00:55:20)

Dále se věnuje Česko-slovenské spolupráci na počátku 90. let a následné mezinárodní spolupráci.

„Hned po tom rozjezdu jsme měli tři nebo čtyři slovenské kmény, takže to vypadalo docela slibně, nicméně tomu zlomilo vaz to rozdělení, to je příklad, jak to na konkrétní lidi dopadlo tohle politický rozhodnutí, oni to nerozdýchali, slovenská Liga sice vznikla, ale to už byla labutí píseň.” (00:58:30)

„Oni byli hrozně fajn, oni ani nějak netlačili na nějaký větší vliv, možná když na tom prvním sněmu proti sobě viděli to český stádo, tak si uvědomovali, že jsou jenom kapička.” (00:59:40)

„To, že jsme se velice rychle nakontaktovali na zahraničí, je Biminijho zásluha, protože to jsou ty jeho schopnosti, že on umí velice rychle propojovat.“ (01:00:20)

Navázány vztahy s OWC, Kanada, Seton Village, E. T. Seton Institute atd.

„Takže ta spolupráce se rozběhla takhle slibně, ale všechno to bylo vlastně na korespondenční úrovni, jediný aktivní kontakt jsme měli s OWC, kde jsme v 94 vyrazili na jejich letní tábor... on to ani letní tábor nebyl, vzhledem k tomu, kam se za ta desetiletí posunuli, to byl normální autokempink, my jsme tam působili v podstatě jako misionáři, protože jsme tam přivezli ten ortodoxní woodcraft, který oni už dávno zapoměli.“ (01:04:10)

Takže ty vztahy, co nadále byly, tak to bylo na základě přátelství jednotlivců, ale ty hnutí se nikdy nemohli sejít, to, co my tady považujeme za naprostý masnáctví, tak v Anglii dovolená v karavanu nebo spaní ve stanu je vrchol primitivismu.“ (01:06:30)

„To samý tábor woodcrafter rangers v Kalifornii, Waštwewin to líčila jako otřesnej ROH tábor s bazénama a tenisovými kurty a na ni se tam dívali jako na zjevení z minulého století, když jim tam postavila týpí.“ (01:15:10)

V další části se věnuje následnému vývoji mezinárodního hnutí v pozdějším období. (01:07:00 - 01:19:00)

„Je vlastně úžasný si uvědomit, jak ten náš skanzen woodcraftu se zachoval neporušený, asi tomu pomohla ta násilná odluka tý totality, já bych to možná přirovnal k vojenskému prostoru, kam se nesmí a je z toho nejlepší přírodní rezervace.“ (01:16:30)

„My jsme zcela jistě poslední výspa původního woodcraftu na světě.“ (01:18:20)

Dále krátce hovoří o ligovém časopisu „Bizoní vítr“ *„Pořád to ještě byla doba, kdy časopisy byly nosným médiem.“*

„Když se rozhodovalo, jak se bude jmenovat, tak jsem navrhl, že by se mohl ten časopis pojmenovat podle jedné Setonovy povídky „Bizoní vítr opět vane“. (01:23:00)

A opoziční platformě v podobě Wampumu Neskenonu.

„Za všechno, co bylo tady v Praze v 70. a 80. letech, jsme vděčili Ivanu Makáskovi, on byl středobod všeho a kolem něj to všechno lítalo, ale pak když jsme mu nabízeli, aby nám

dělal činovníka pro ekologii, tak to odmítl, že není zvyklý „hrát druhý housle“. Takže on to hned na počátku odmítl se toho vedení účastnit... a obávám se, že Wampum Neskenonu byla jeho opozice a jakási napoleonská válka, on tam dal prostor kritikům pro vyřizování účtů.” (01:28:00)

Posledním tématem je narátorův názor na proměnu woodcrafterského hnutí po získání společenské svobody.

„Proměna byla spíše v těch praktických věcech, do té doby se lidi napůl tajně scházeli a měli nějakého toho vnějšího nepřitele a posilovalo je to a latentně některý věci držely, který potom vyhrězly na povrch... po tom 90. se ty lidi mohli začít svobodně vyjadřovat, mohli publikovat, mohli se propojovat a vtom najednou na sebe ty lidi začali narážet, takže ta nabytá svoboda umožnila lidem se volně rozletět, ale současně si u toho rozbili hlavy.” (01:32:50)

Uvádí, jak to rozbilo dřívější přátelství, vznikly rozpory mezi novou a starou generací.

„Atahualpa, Rusek, Juraj dřív nás plácali po ramenou, jak nám ty nový generaci fandí a najednou jsme to rozjeli směrem, který se jim nelíbil a nemohli nás vystát.” (01:35:30)

V závěru se zamýšlí nad dalším filozofickým zaměřením LLM, očekává novou duchovní náplň, která položí duchovní základ woodcraftu pro 21. století, aby byl života schopný do dalších let.

František Kožíšek

Protokol o rozhovoru

Projekt: Obnova československého woodcrafterského hnutí po roce 1989

Narátor: František Kožíšek

Tazatel: Roman Faŕ

Místo konání rozhovoru: Praha - pracoviště narátora

Datum konání rozhovoru: 9. 4. 2018

1. rozhovor - životopisné vyprávění (01:37:14)

Kontakt a reference na pana Františka Kožíška jsem získal v průběhu rozhovorů s předchozími narátory. Do té doby jsem jej znal pouze jako stěžejní osobnost z dob obnovy LLM a také prostřednictvím jeho knih a článků pojednávajících o historii woodcrafterského hnutí. Od počátku této práce bylo zřejmé, že rozhovor právě s Františkem Kožíškem bude představovat zcela nezastupitelnou část orálněhistorické části výzkumu. Na tuto skutečnost poukazovali i ostatní nárátoři. Narátora jsem kontaktoval pomocí emailu a ten obratem s účastí souhlasil. Jisté komplikace vznikly ohledně domluvy termínu setkání, vzhledem k velké profesní vytíženosti narátora. Nutno ovšem dodat, že díky tomu se mi k tomuto rozhovoru přistupovalo mnohem lépe, jelikož jsem již za sebou měl více než desítku jiných setkání a byl jsem poměrně detailně seznámen s podrobnostmi, které v dané době ve woodcrafterské komunitě panovaly.

Setkání se uskutečnilo v narátorově pracovně, před započítím nahrávání si narátor nechal vysvětlit cíl projektu a konkretizoval okruhy, které by z jeho strany měly zaznít. Zde se projevilo jeho celoživotní povolání vědce, kdy se k celému rozhovoru snažil přistoupit velmi exaktně a systematicky. Tento jeho přístup se podařilo eliminovat vysvětlením podstaty „životopisného vyprávění“, což vedlo k jeho uvolnění a víceméně spontánnímu vyprávění. Rozhovor byl silně tematicky laděn směrem k problematice nastíněného výzkumného zájmu, neakcentoval příliš rodinné a profesní souvislosti narátorova života, avšak byl velmi přínosný k zodpovězení otázek spjatých s touto prací. I přes tento fakt zůstala řada témat otevřena pro následné setkání. V závěru rozhovoru jsem

si ofotil některé z materiálů, na které narátor při rozhovoru odkazoval a následně jsme si dohodli termín dalšího sezení.

V Praze 9. 4. 2018

Projekt: Obnova československého woodcrafterského hnutí po roce 1989

Narátor: František Kožíšek

Tazatel: Roman Faŕ

Místo konání rozhovoru: Praha - pracoviště narátora

Datum konání rozhovoru: 24. 4. 2018

2. rozhovor - Interview (1:24:57)

Termín druhého setkání jsme měli s narátorem dohodnutý z prvního setkání a uskutečnilo se opět na pracovišti narátora ve výzkumném ústavu vinohradské nemocnice. Před započítím rozhovoru jsme krátce hovořili o historiografické práci jeho známého, jenž byla předmětem naší poslední emailové komunikace. Poté jsem se narátora doptával na některé souvislosti, které byly sice spojeny s tématem, ale sloužily spíše pro mou lepší orientaci, a proto nebyly záměrně nahrávány.

V rozhovoru samotném byly probírány další doplňující skutečnosti, které vyplynuly z prvního setkání, případně to byly okruhy témat, se kterými konfrontuji všechny narátory. Během rozhovoru narátor opět hovořil velmi rozvážně s důrazem na precizní formulaci svých myšlenek. Pro podporu svého vzpomínání měl opět narátor připravenou řadu osobních dokumentů, ve kterých vyhledával konkrétní data a souvislosti.

V závěru rozhovoru mi jako dalšího potenciálního narátora doporučil svou manželku, která předmětné události prožívala v jeho blízkosti a na řadu skutečností by mohla poskytnout další náhled. Před rozloučením jsme si dohodnuli další emailový kontakt a prodiskutování zařazení narátorovy manželky do projektu.

V Praze 24. 4. 2018

Karta narátora: František Kožíšek - Biminiji

Příjmení, jméno narátora	František Kožíšek
Příjmení, jméno tazatele	Roman Faŕ
Informovaný souhlas	Ano
Kontakt:	f.kozisek@gmail.com
Projekt:	Diplomová práce - Obnova československého woodcrafterského hnutí po roce 1989

Biogram

*MUDr. František Kožíšek, CSc. (1963), ve woodcrafterské komunitě znám pod přezdívkou **Biminiji**. Občanským povoláním vědecký pracovník v oblasti hygieny vody, v tomto oboru je celosvětově uznávanou kapacitou (výrazná publikační a přednášková činnost). V letech 1980-1982 byl členem trampské osady Santeken, v letech 1982-1983 členem kmene lesní moudrosti Santeken, od roku 1983 krátce členem kmene lesní moudrosti Bílý Wampum.*

Koncem 80. let se podílel na připravované obnově ilegální Ligy lesní moudrosti, na jaře 1989 založil kmen lesní moudrosti Čej-Ka-Leška. Po listopadu 1989 se angažoval při obnovení Ligy lesní moudrosti a byl jejím jednatelem. V tomto období sehrál zcela stěžejní úlohu při obnově a chodu celé organizace. Na podzim v roce 1991 po osobních sporech s ostatními členy náčelnictva z Ligy vystoupil.

V letech 1990 až 1991 spolupracoval s časopisem Bizoní vítr; v letech 1992 až 2004 s časopisem Wampum Neskenonu. Vedle studie Seton v Praze je autorem či spoluautorem i jiných publikací o woodcraftu či jeho historii (např. Česká knižní bibliografie E. T. Setona, Kniha o woodcraftu, Úvahy nad woodcrafterským zákonem). V roce 1996 navštívil Seton Castle v Seton Village u Santa Fe. Dodnes patří k největším znalcům E. T. Setona a historie woodcraftu.

Klíčová slova

Bílý Wampum - Woodcraft - Liga lesní moudrosti - Obnova - náčelnictvo - Historie

Základní údaje o 1. rozhovoru (životopisné vyprávění)

Datum pořízení rozhovoru	9. 4. 2018
Místo rozhovoru	pracoviště narátora
Forma záznamu	Audio
Délka rozhovoru	01:37:14
Důležité okolnosti rozhovoru	

Kondenzovaný rozhovor

Své vyprávění začíná narátor líčením svého dětství s odkazem, že nikdy neprošel žádným turistickým oddílem. Později však na gymnáziu zakládá s kamarády tramskou osadu - Santeken. Od těchto dob lze datovat jeho intenzivní sepětí s přírodou a trampingem (jezdí na Ameriku, Křivoklátsko a následně na Kokořínsko), které ho později přivedlo až k idejím woodcraftu. V roce 1981 se seznamuje s KLM od Zapletala.

„Toto mě oslovilo, já byl ve věku toho hledajícího teenagera, mě nadchla ta idea toho sebevzdělávání.“ (00:06:30)

„Já byl tím hybatelem, né, že bych hned tvrdil, že ten tramping je blbej, že bychom mohli své působení rozšířit i na tu lesní moudrost.“ (00:06:50)

„Jsem si říkal, že by bylo dobrý nějak obnovit tu zpřetrženou tradici, jsem se nějak dozvěděl, že před i po druhé světové válce tady ta Liga existovala, a myslel jsem, že by bylo dobré na to nějak navázat, aby ta krásná myšlenka se dostala nějak na světlo“ (00:08:40)

Přesouvají se s kmenem na Brdy. Na podzim 1982 se v rámci ekologické brigády (Ivan Makásek) na Brdech seznamují s členy kmene Mawaden, se kterými v dalších měsících vyvíjejí intenzivní činnost. Následně se zde díky tomu seznamuje s Wanblitankou - Danielem Hofmanem.

„Jsme ho pozvali na náš sněm, on tam přijel, tam si vzal slovo a přednesl tam velmi plamenný projev, který v podstatě znamenal konec našeho kmene, protože polovička

nadšeně vstoupila do jeho Bílého Wampumu a druhá polovička se vrátila zpátky k trampingu a o woodcraftu už nechtěla nikdy nic slyšet.” (00:17:20)

„On dokázal velmi silně rozdělovat lidi, tam prostě buď jste ho fascinovaně následovali nebo jste ho nemohli vystát, tam prakticky střední cesta neexistovala.” (00:18:35)

Začíná silná orientace na indiánství, impulz nedokáže identifikovat, táboření v co nejprostším stylu. Ortodoxní návrat k Setonovým kořenům woodcraftu.

„Protože tehdy jsme nějak uvěřili, že to, co se tady vyvinulo, není šťastný, že ta původní idea se zkrslila a že záchrana spočívá v návratu k tý ortodoxii.” (00:22:50)

Nicméně dochází k rozporům (direktivní vedení kmene) mezi narátorem a Wanblim a dochází k jeho odchodu (následují ho postupně ostatní vysokoškoláci) z Bílého Wampumu (dále čte „vylučovací dopis“ 00:26:00)

„Tam bylo několik velmi nešťastných osudů, kdy ten, kdo nebyl Wanblitankův oblíbenec, tak skončil někde na okraji, nebo byl vyhozen, jeden příběh skončil tragicky sebevraždou, to bylo skutečně drsný” (00:29:10)

Nadále se věnují woodcraftu v rámci ČSOP, narátor se intenzivně věnuje historii woodcrafterského hnutí, díky čemuž se opět sblíží s Wanblitankou, kterého zásobuje exkluzivními materiály z archivů a soukromých knihoven.

„Tak jsme spolu nějak koexistovali až do té revoluce, protože jsme si od sebe drželi nějaký odstup, já jsem nebyl pod tím jeho vlivem těch jeho šílených nápadů každodenních a já jsem zase nepodřýval jeho autoritu tím, že jsem vystupoval s nějakým opozičním názorem, takže to fungovalo.” (00:33:30)

Seznamují se s okruhem starších woodcrafterů (podrobně popisuje, jak kuriózně a náročně se dopracoval ke kontaktu na ně 00:35:40 - 00:38:00), do té doby naprostá izolace. Odkazuje na jejich velkou opatrnost při prvních kontaktech. Intenzivní přátelství se Zdeňkem Teichmanem - Atahualpou. V této době ještě nedochází k ideovým rozporům (touha poznat prvorepublikový woodcraft x tolerované nadšené mláďi).

Na Kiwendotě se seznamuje s Loganem.

„Začali jsme se scházet Wanblitanka, já, Logan a Willy a v podstatě jsme si kápli do noty.“
(00:41:00)

Dohodli se, že jakmile vznikne třetí ryze woodcrafterský kmen, obnoví LLM. Ke stávajícímu Bílému Wampumu a kmeni Lenapy se připojuje nově založený kmen Čej - Ka - Leška, v jehož čele stojí právě Biminiji, a tímto je tento formální požadavek naplněn. Od poválečných woodcrafterů (Hahun, Mahykan) získávají původní odznaky z tohoto období, které plánují rozdávat na woodcrafterských sněmech, vybraným jedincům jakožto znamení příslušnosti k obnovené LLM.

Další významnou úlohu sehrál Ladislav Novák - Letící sokol, který byl ohniskem činnosti v okolí Sušice, ostatní starší woodcrafteri byli spíše opatrní. (00:48:20)

Velkou akcí bylo výročí Jaroslava Seiferta v Bechyni (sborník Hrstka vzpomínek), popisuje komplikace spojené s touto akcí a zájem ze strany tehdejších úřadů.

„Tak jsme tam položili věnec na tom hřbitově a potom byly nějaký krátký proslovy, pak jsme šli do místní hospody, kde jsme měli zamluvený salonek, tam za mnou přišel Ivan Makásek, že ho cestou na záchod zastavil výčepní a říká – pánové, nevím, co tady děláte, ale dejte si pozor, jsou tady dva tajní z Tábora a dohlížejí na vás.“ (00:52:30)

Následuje vyprávění, jak absolvoval výslech ohledně svých aktivit. (00:52:30 - 00:56:40)

„Ti starší nebyli tím hybatelem, tam bych si opravdu troufl říci, že tím hlavním hybatelem jsme byli ta čtverka, Wanblitanka, Logan, Willy a já a plus každej měl kolem sebe nějaký kamarády, kteří občas přiložili ruku k dílu... já vím, že tady běžela paralelně další řada činností, třeba Neskenon, který byl tradiční, ale když vypichuji ty aktivity, který přímo vedly k obnově Ligy, tak ti ostatní v podstatě roli nehráli... na tom taky se podepsal Wanblitanka, který selektoval, kdo je a není pravý woodcrafter a kdo se mu nelíbil, tak do vybraného kruhu neměl přístup.“ (00:58:10)

Dále se věnuje předpokládanému modelu ilegálního fungování, nebyla tendence vytvářet pevnou strukturu. Fungovat mělo sdružení woodcrafterských kmenů na volné bázi, obavy z režimu nebyly nějak přehnané.

„My jsme byli mladý, žádnou perzekuci jsme si nikdo neprošli, Wanblitanka neměl co ztratit, já už jsem pracoval, na výsledky jsme nechodili, my jsme se nebáli prohlásit tu Ligu veřejně v rámci tehdejších možností.“ (01:03:00)

Líčí, jak v roce 1982 zařídili vysílání o Setonovi v Hlasu Ameriky (viz BV 1/1990). (01:30:30 - 01:05:20)

Následuje popis listopadových dnů a následných aktivit, kdy se snaží shromáždit příznivce woodcraftu (inzeráty - Svobodné slovo, Lidová demokracie, příprava Albertova) „Přípravný výbor“ - Biminiji, Logan a Wanblitanka, později Hudžin.

„Původně to bylo plánovaný na srpen, kdy měl Seton 130. výročí, ale teď jsme to chtěli všechno uspišit a už jsme to vlastně nepojali hlavně jako oslavu Setona, ale spíš setkání těch, kdo mají o woodcraft zájem.“ (01:10:40)

Vzniká návrh stanov (převážně dílem Biminijiho), konzultace s právníkem Petrem Kužvartem, následuje registrace na MV. (01:11:00 - 01:16:00)

Citace z deníku: *„10. května 1990 byla v době od 7:45 do 8:00 na MV zaregistrována Liga lesní moudrosti - The woodcraft League of Czechoslovakia“* *„Čili zřejmě jsem tam šel hned ráno před prací...“ (01:16:40)*

Následuje 1. číslo BV, ustavující sněm a začíná fungovat náčelnictvo (přidává se za poválečné woodcraftery Hukwim, a lidé z Bílého Wampumu Machpia, Hechakapa a Tapi z Brna.

„Byla to taková překotná doba, kdy se všechno tvořilo na koleně.“

Líčí jednání se SSM (Ujčák) a další jednání na úřadech. (01:21:50)

Závěrečnou pasáž věnuje sporům mezi jím x Wanblitankou a Hukwimem x Tapi, chybějící koncepce, monopol Bílého Wampumu v ÚROP, oboustranná kritičnost, která vyvrcholila narátorovým odchodem z LLM (viz jeho dopis).

„Viděl jsem, že se to ubírá nedemokratickým směrem, že to Wanblitanka hodlá ovládat stejně, jako ovládal Wampum.“ (01:33:50)

Základní údaje o 2. rozhovoru (interview)

Datum pořízení rozhovoru	24. 4. 2018
Místo rozhovoru	pracoviště narátora
Forma záznamu	Audio
Délka rozhovoru	01:24:57
Důležité okolnosti rozhovoru	1x přerušeno telefonátem

Kondenzovaný rozhovor

Ve druhém rozhovoru jsme se s narátorem vrátili k některým nedokončeným tématům z předchozího setkání. V první části se narátor věnoval soužití poválečné generace woodcrafterů s generací nastupující, do které patřil právě i narátor. V období konce 80. let žádné spory nezaznamenal.

„Oni koukali na ty mladý vděčně, že tam někdo tu pochodeň nese dál a my jim zase projevovali náležitou úctu.“ (00:03:15)

a ideologické rozepře vznikly až následně v porevolučním období.

„Když se začala ta Liga obnovovat, tak ti staří měli pocit, že je to společenství bude víc oprašovat a stavět na nějaký piedestal za jejich zásluhy, ale tehdy v tom překotném dění na to nebylo moc času anebo nebyla chuť.“ (00:05:30)

„Wanbli si myslel, že ty staří už žádný woodcraft nedělají, tak nás nebudou poučovat... A těm starším zase chyběla sebereflexe, že si měli uvědomit, že někdo se do toho nadšeně dal, že toho má plný zuby roztlačit tu káru, tak by měli být tolerantnější“ (00:07:25)

Dalším zásadním ohniskem sporu byl fakt, že poválečná generace woodcrafterů striktně vyznávala vysoké morální hodnoty, což samozřejmě společenství v okolí Bílého Wampumu nesplňovalo.

Dále zde byla otázka osoby Jaroslava Seiferta (zásluhy x vzor x vzpomínky x Wanblitanka - muž dneška) (00:09:10)

„Oni měli svoji představu a najednou zjistili, že jsou v organizaci, kterou znali ze svého mládí a ta se najednou ubírala úplně jinou cestou.“ (00:11:30)

Skutečnost, že se poválečná generace aktivněji nezapojila do obnovy LLM, narátor vysvětluje několika fakty. Jednak si po mnoha desetiletích nesvobody chtěli i v pokročilém věku splnit své cestovatelské sny a případně profesní ambice. Měli většinou zaběhlé životy a rodiny, proto neměli chuť se pouštět do takto časově náročného projektu. V neposlední řadě někteří z nich neměli čisté svědomí z dob svého angažmá ve strukturách KSČ. To vše podpořeno skutečností, že se tohoto úkolu aktivně chopil někdo jiný.

Dále se narátor vyjadřoval k osobě Ivana Makáska - proč tehdy nebyl v nejužším vedení.

„On měl spoustu aktivit a částečně byl u všeho, ale pořádně nikde, takže snad ani neměl ambici nebo potřebu být v tom centru, prosazoval ten svůj skautsko-woodcrafterský ekumenismus a my jsme se chtěli vymezovat vůči skautům, což s jeho osobou nekorespondovalo.“ (00:17:10)

„My vás ctíme jako naše bratrance, ale nepleťte to dohromady, my nejsme skauti a budeme se vymezovat.“ (00:34:20)

„Mě vlastně ani nenapadlo ho oslovovat, jsem viděl, že se angažuje všude kolem.“ (00:19:05)

Nicméně například přípravný výbor na obnovu Ligy se v počátcích scházel díky I. M. v klubovně Taraxaca. A v následném období fungování LLM Ivan Makásek ovlivňoval opoziční platformou v podobě Wampumu Neskenonu, kterou zaštitil.

„On to taky sledoval a nesouhlasil s tím, jak se to vyvíjí v tý Lize, tak nabízel prostor pro kritiku v tom časopisu.“ (00:22:00)

V další části je narátor tázán na československý formát vzniklé woodcrafterské organizace. Poukazuje na silný pragoцентрический model ve vedení LLM, nicméně co se týče zastoupení kmenů, tak to bylo relativně rovnoměrné (na Slovensku centra tvořily Bratislava a Poprad).

„To dění ve vedení, to byl jistý pragocentrismus, to by ani jinak nešlo, ty lidi jsme neznali, abychom jim svěřili nějaký pravomoci v rozhodování a taky jsme si chtěli udržet vliv na to další směřování.“ (00:24:50)

Krátce zmiňuje existenci MSLW.

„My jsme na ně koukali jako na nějaký trampský sdružení, který zneužívá jméno Setona.“ (00:29:00)

Poté navazuje tematikou širší mezinárodní spolupráce, zejména fází prvotního navazování kontaktů. Konstatuje rozčarování po zjištění, že československý woodcraft je v podstatě fenoménem, který v této době již nemá ve světě obdoby.

„Uvědomili jsme si, že jsme sami.“ (00:41:50)

„Je to svébytný sociologický fenomén, co v český duši rezonuje v těchto přírodních aktivitách, od chataření počínaje přes ten tramping.“ (00:43:00)

To spojuje, s výjimečností, kterou československému woodcrafterskému hnutí vtiskl Seifert. (ani skauting, ani tramping, uchvácení v mládí - nesli to v sobě) (00:43:30)

A také se zakonzervováním společnosti v období nesvobody - stejně jako tramping.

(Po revoluci nafukující se bublina - trempink nezmizel, pouze se rozprostřel.)

Další část věnuje fenoménu nabyté svobody, kterou společnost po listopadu 1989 získala. Mezi klady řadí možnost se sdružit do oficiální organizace, legalizovat svůj status, materiálně se zabezpečit, oficiálně se prezentovat a získávat další příznivce. Oficiálně pracovat s mládeží, což s sebou nese vážnost v očích veřejnosti. Možnost demokraticky diskutovat o dalším směřování a cílech hnutí. Mohla vzniknout široká platforma (přestože v tomto období nevznikla).

Naopak mezi „zápory“ počítá dramatický nárůst možností trávení volného času, což samozřejmě zvýšilo konkurenci při získávání nových příznivců. Ztrátu výlučnosti a jmenovatele „společného nepřítel“. Současně s sebou možnost demokratické diskuze přinesla diverzitu názorů a rozvolnění nastavených mantinelů, ve kterých se mělo hnutí ideologicky udržet.

„Báli jsme se, aby to nebylo takový neurčitý, že už to nebude ničím zajímavý a nikoho to neosloví... nasadili jsme takovou laťku, že jsme tím odradili i nějaký určitě kvalitní členy, ale v té době jsme z té ortodoxie nechtěli uhnout.“

V závěru narátor pojednává o paralele mezi LLM a Indian Corralem, přestože si tyto organizace byly velmi blízké (zejména trávení volného času v indiánském stylu) a řada členů působila v obou, ideově neměli spolu nic společného a každá měla své specifické zaměření.

Petr Vilhelm

Protokol o rozhovoru

Projekt: Obnova československého woodcrafterského hnutí po roce 1989

Narátor: Petr Vilhelm

Tazatel: Roman Faŕ

Místo konání rozhovoru: Praha - byt narátora

Datum konání rozhovoru: 21. 2. 2018

1. rozhovor - životopisné vyprávění (01:51:23)

Narátora jsem osobně znal z dob svého mládí, kdy jsem absolvoval několik outdoorových akcí, kterých se narátor také zúčastnil. Kontakt na něj byl veřejně dostupný na několika internetových fórech věnujících se pobytu v přírodě. O spolupráci na projektu jsem jej požádal pomocí emailu, ve kterém jsem mu vysvětlil detaily a zaměřené plánované práce a také roli jeho osoby a význam rozhovoru s ním.

Narátor mne přivítal ve svém bytě. Specifikem setkání byla přítomnost jeho ženy, tato skutečnost zřejmě vyplývala z faktu, že se jednalo o velmi malý byt a současně žena byla pamětníkem probíraných událostí, takže se na ni několikrát narátor obracel s žádostí o doplnění nějaké drobnosti. Narátor i jeho manželka k tomuto formátu přistoupili natolik samozřejmě, že mi nepřišlo taktní se tento stav snažit nějak násilně upravovat. Oproti tomu je nutné podotknout, že paní Vilhelmová po celou dobu seděla stranou, věnovala se četbě a rozhovor doplňovala velmi sporadicky a vždy až po vyzvání narátora.

Přestože jsem se několikrát snažil rozhovor vracet do intencí „životního příběhu“, měl narátor tendence sklouzávat do obecných myšlenek na téma smyslu woodcraftu a s tím spojených filozofických otázek. Přesto byl rozhovor velmi příjemný, i když v mnoha ohledech se odchýlil od zkoumané problematiky. Nahrávaný rozhovor trval přibližně dvě hodiny a poté jsme ještě přibližně stejnou dobu hovořili o narátorových zájmech a prohlíželi si jeho knihovnu věnovanou zálesácké tematice. V závěru mi narátor zapůjčil složku vybraných materiálů vztahujících se k mé práci a domluvili jsme si druhou návštěvu přibližně za tři týdny.

V Praze 23. 2. 2018

Projekt: Obnova československého woodcrafterského hnutí po roce 1989

Narátor: Petr Vilhelm

Tazatel: Roman Faŕ

Místo konání rozhovoru: Praha - byt narátora

Datum konání rozhovoru: 14. 3. 2018

2. rozhovor - interview (01:45:47)

Na termínu druhého setkání jsme se s narátorem dohodli na konci prvního rozhovoru. Několik dní před plánovaným setkáním jsme si jej telefonicky potvrdili. Na příchod narátora jsem musel krátce počkat před jeho domem z důvodu jeho zpoždění. Na začátku setkání jsme se věnovali několika dokumentům, které narátor k setkání připravil. Poté následoval rozhovor samotný. Narátor odpovídal na sadu připravených tematických okruhů, ty se sice z jisté části vracely k otázkám zmíněným již v prvním rozhovoru, nicméně byly narátorem podrobněji rozebrány.

Rozhovor byl několikrát přerušen na žádost narátora, když chtěl své vyprávění doplnit nějakou osobnější historkou, kterou nepovažoval za vhodné uchovat na záznamu. Po skončení nahrávky jsme hovořili o dalších potenciálně vhodných narátorech a možnosti uspořádat ke konci tohoto výzkumu společné setkání všech oslovených, kde bychom se formou besedy mohli k jednotlivým tématům vrátit.

Setkání jsme ukončili kopírováním některých narátorem připravených dokumentů a dohodnutím, že setrváme v kontaktu pro případ dalších doplňujících otázek.

V Praze 14. 3. 2018

Karta narátora: Petr Vilhelm - Willy

Příjmení, jméno narátora	Petr Vilhelm
Příjmení, jméno tazatele	Roman Faŭ
Informovaný souhlas	Ano
Kontakt:	p.vilhelm@seznam.cz
Projekt:	Diplomová práce - Obnova československého woodcrafterského hnutí po roce 1989

Biogram

Pan Petr Vilhelm se narodil v roce 1958 v Praze, kde prožil nejen dětství, ale prakticky celý svůj život. Po vyučení se truhlářem dále vystudoval střední průmyslovou strojní školu. Po základní vojenské službě se začal živit jako umělecký truhlář a nábytkář. V tuto dobu se rovněž oženil se svou ženou Zdeňkou, se kterou má dvě děti. V jedenácti letech začal chodit do oddílu ochránců přírody, což jej předurčilo k dráze znalce a milovníka přírody. V následujících letech vystřídal několik oddílů, kde se později podílel i na jejich vedení.

Po znovuobnovení Ligy lesní moudrosti se aktivně podílel na její činnosti, zejména jako propagátor tábornických a zálesáckých dovedností. Je spoluautorem metodické publikace, o níž se programově opírá činnost soudobých woodcrafterských kmenů - Svitek březové kůry. stejně tak je autorem řady článků o táboření, přírodě a expedicích do nedotčených koutů světa, které pravidelně podniká. Petr Vilhelm - Willy je jednou z ikonických postav československého woodcraftu posledních 30 let, ale také dalších komunit zabývajících se životem v přírodě, tábornickými dovednostmi apod.

Klíčová slova

Ochrana přírody - Woodcraft - Liga lesní moudrosti - Táboření - Bushcraft

Základní údaje o 1. rozhovoru (životopisné vyprávění)

Datum pořízení rozhovoru	<i>21. 2. 2018</i>
Místo rozhovoru	<i>Byt narátora</i>
Forma záznamu	<i>Audio</i>
Délka rozhovoru	<i>01:51:23</i>
Důležité okolnosti rozhovoru	<i>Přítomnost manželky</i>

Kondenzovaný rozhovor

Obecně lze shrnout, že narátor po celou dobu rozhovoru odbíhal od faktografických údajů k hlubším úvahám nad smyslem woodcraftu a dalším filozofickým otázkám. Přesto v průběhu zazněla řada cenných jmen a odkazů na události, které jsou předmětem této práce.

Na začátku rozhovoru bylo velmi stručně shrnuto narátorovo dětství a jeho vstup do přírodovědného oddílu. (**Otakar Lejský**). Zde vysvětluje jejich záměrné nevstoupení (z důvodu zachování si autonomie) do obnovující se skautské organizace, přestože k ní měli ve své činnosti blízko. (00:03:00)

Zmiňuje význam, jaký pro jejich komunitu měl Zapletalův překlad KLM.

„To bylo pro nás úplný zjevení.“

Dále popisuje své první setkání s Loganem (**Martin Kupka, Vladimír Oborský, Ovigo**) (00:03:44)

Zmiňuje období, kdy se dostal do společenství trampů, woodcrafterů, ochranářů přírody atd.

„Já úplně považuju to období 75-85 za nejfantastičtější období života, to bylo prostě dennodenně nová informace, potkával jsem lidi Makásek, Kazatel, Honza Šolc, z toho se nedalo vystoupit, to bylo V.I.P. prostředí“ (00:06:40)

Spolu s Loganem zakládá kmen Mawadani a dále popisuje, jakým způsobem si hledali cestu k woodcrafterskému hnutí. V této části se zamýšlí nad jeho pohledem na woodcraft jako myšlenkovým hnutím. (00:25:00)

Předkládá tezi, že v tomto společenství jsou v zásadě tři druhy lidí (idealisté, lidé, co jezdí do přírody, hobysti).

„Spousta střetů v Lize vznikla díky rozdílnému náhledu těchto skupin.“ (00:32:00)

„Woodcraft je hra na život v přírodě... buď jedeš někam do divočiny, plánuješ expedice a tak. Nebo si řekneš tak jo, všechno si sem dovezu, ale odted' jedu jenom ze surovin, a když jsou třeba ty skalní, že chlap, dokud třeba z luku nenastřílí těch 200 bodů, tak jeho týpí ten den nejl.“ (00:37:00)

Další část rozhovoru narátor věnuje sdružení bushcraft a jeho porovnání s woodcraftem, čímž se opět vrací k hodnocení woodcrafterského hnutí. Kritizuje přílišné zaměření Ligy k orientaci na dětské kmeny.

„Hodně jsme sklouzli do dětský organizace, do péče o děti, ale prostě pořád cítím, že od 16 do 25 je ten neuvěřitelný věk.“ (00:54:00)

Dále mluví o význačných osobnostech skautingu (**Géza Včelička, Míla Vavrda, Bob Hurikán**) (00:56:30)

Na příkladu smýšlení těchto osobností demonstruje narátor střet pravicových a levicových idejí v trampingu, ale i woodcraftu. Podle jeho názoru je právě woodcraft ideálním kompromisem. Klade důraz na osobní růst a samostatnost, současně ale poskytuje v rámci komunity silné sociální zázemí.

V další části se narátor vrací do 80. let, kdy pražské oddíly a kmeny pořádaly řadu společných aktivit. (Bílou nocí, Kiwendota, Atletické hry na brdech, lacrosové turnaje atd.) Co však bylo podstatné, byla společná setkání u sázavského Samechova, kde se potkávala současná a poválečná generace woodcrafterů, právě zde opakovaně objevovaly první debaty ohledně Ligy lesní moudrosti. (01:04:00)

„Teichman, Vavrda, Jánošík, Juraj, Langr, prostě tyhle ty nestoři, byla v tom určitá fascinace tím, že jsme narazili na woodcraftery, co zažili Seiferta.“ (01:11:50)

Nicméně stále zde ještě převládaly rozpory mezi „waldenskou skupinou“ (důraz na zálesáctví) a „Slunovratníky“ (puritánství, čistota idejí).

„Byl to takovej spolek učitelů... řešili ideový věci, praktický život je nezajímal.“ (01:13:00)

Opět se narátor vrací k četnosti pořádaných akcí a k pestrosti woodcrafterské činnosti na sklonku normalizačního období.

„Mísily se akce, mně se to špatně identifikuje, byly brigády, Logan dělal svůj kmen, mezitím starý woodcrafteri, do toho Bílej Wampum...“

V této době identifikuje tři vůdčí osobnosti tehdejšího dění (Logan, Biminiji, Wanblitanka), kteří již na konci 80. let začaly podnikat kroky k obnovení LLM, v listopadových dnech sestavili jakýsi „přípravný výbor“ a po obnovení organizace stanuly v jejím vedení. (01:28:50)

Následuje popis první velké woodcrafterské akce - seminář o E.T.S u příležitosti 130. výročí jeho narození na pražském Albertově.

„Dodneška mám pocit, že se ten Albertov fakt jako povedl, lidi byli nadšený.“ (01:31:20)

Poté se narátor věnuje osobě Daniela Hoffmanna - Wanblitanky, kterého i přes jeho kontroverznost vnímá velmi pozitivně. (01:32:00)

Závěrečná část reflektuje téma česko-slovenské vzájemnosti v rámci LLM, zde naráží na fenomén „dětské organizace“, se kterou je spjata spousta byrokratických procesů.

„Ti Slováci odešli, protože chtěli dělat ten woodcraft, tak nějak opravdověji, jak byli zvyklí z toho trampingu a tyhle ouřednický věci je znechutily.“ (01:48:20)

Základní údaje o 2. rozhovoru (interview)

Datum pořízení rozhovoru	<i>14. 3. 2018</i>
Místo rozhovoru	<i>Praha - byt narátora</i>
Forma záznamu	<i>Audio</i>
Délka rozhovoru	<i>01:45:47</i>
Důležité okolnosti rozhovoru	<i>V polovině rozhovoru příchod manželky</i>

Kondenzovaný rozhovor

V tomto rozhovoru narátor odpovídal na připravené okruhy témat. Některých z otázek se již dotkl v prvním rozhovoru, proto na ně navazoval, případně k nim odkazoval.

První téma, které jsme probírali, byla ohniska woodcrafterských komunit v 80. letech. Zmiňuje setkávání poválečných woodcrafterů na Samechově, Bobřím Hradě apod.

„My (Willy, Logan Adži, Wabimato) jsme se nějakým způsobem seznámili se starejma woodcrafterama, zjistili jsme, že jsou nějaký setkání (Mila Vavrda, Bobr, Los, Miloš Zapletal, Šaman atd.). Tak na tyhle setkání jsme se snažili dostat, což zpočátku bylo docela těžký, protože tam panovala přirozeně nedůvěra z jejich strany. (00:02:25)

„Mně úplně nesedlo to jejich pojetí, bylo to takový ukňouraný, pro ně byly hrozně důležité ty ideje, ale nebyly tam moc ty praktický věci”

Dále uvádí společenství navázané na „Brdské pohoří” a řadu aktivit, kromě klasického trampingu, které se zde odehrávaly. (Ivan Makásek, Taraxacum).

Další woodcrafterské aktivity se vztahovaly k pravidelným tábořením na Kepelském potoce WC campy.

„To byl normálně woodcrafterskej tábor se vším všudy... pro mě to byl příklad rodinného woodcraftu.”

V návaznosti na to narátor vysvětluje, proč woodcraft přežil zejména v okolí hlavního města. Vysvětluje závist mezi průměrným pionýrským oddílem a tím, když někdo atraktivně dělal program pro mládež, na malých městech a vesnicích toto vždy rezonovalo více a poté se k tomu přidaly i ideové věci.

„Doména Prahy to asi musela bejt, protože na tý vesnici na tebe bylo brzy vidět, když jsi dělal něco mimořádného.” (00:10:40)

Nicméně toto téma uzavírá, že z jeho pohledu nelze jednoznačně definovat čistě woodcrafterské aktivity.

„Mně tyhle léta ještě nepřišly echt woodcrafterský, spíš to byl takovej skautsko-trampsko-woodcrafterskej guláš.” (00:12:35) (Pedro Zachariáš)

Stejně tak do tohoto podhoubí zařazuje čistě skautský ilegální střediska (odtud vzešel například i Bílý Wampum, Kruťas, Taraxacum, Wanbli + Wabaš - Rogersovi Harcovníci)

„Vstupenkou do Wampumu bylo to, že nepůjdeš na vojnu, takže ty všichni kluci si museli pobít nějaký čas v Bohnicích, kde předstírali různé psychiatrické choroby.”

Poté hovoří o sporech, které zasáhly skauting při jeho obnově. Konflikt mezi ortodoxními skauty a těmi, kteří vedli mládež pod pionýrem.

„To jsem byl rád, že tohle tu Ligu prakticky nezasáhlo a vím, že dost lidí v tom pionýru bylo, ale my jsme jako woodcrafteři neměli nějaký hrdiny z 50. let, nebo alespoň nevím, že by někdo byl zavřenej vyloženě za woodcraft. Takže tu nebyli lidi, kterým by potom mohlo tolik vadit, že to někdo dělal po pionýrem.” (00:15:10)

Další téma byla obnova LLM nejprve v ilegální podobě a poté, jak tento proces proměnil listopad 1989.

„My jsme chtěli vymyslet nějakou tradiční soutěž (Kiwendota), kam bychom zvali různé lidi, nejenom woodcraftery a od toho jsme si slibovali ten vliv, že ten woodcraft budem takhle jako šířit.” (00:22:50)

„Jsme se těch starej woodcrafterů ptali, jak to tenkrát bylo a říkali si, že by bylo super něco takového zase mít a už to bylo na spadnutí... Měli jsme informace, že i mezi skautama se něco děje no a do toho přišel listopad.“

„Takový ty organizační věci, ten aparát, jak to vlastně všechno bude, nad tím se mnohem víc zamýšlel Biminiji, on chodil na všechny ty různé registry, papírově je to v podstatě celý jeho projekt. V tý ideový části to byl zase spíš Wanbli“ (00:24:55)

Následují přípravy na seminář o E. T. Setonovi na Albertově.

„Se udělalo to promo, aby se zjistil, jaký je zájem, že se sejdou lidi, vytipujeme si to, ty pak oslovíme.“ (00:27:10)

(Mezi Albertovem a ustavujícím sněmem vychází první číslo Bizoního větru)

Poté mluví narátor o prvních měsících oficiálního fungování.

„Stanovy přinesl v podstatě Biminiji sepsaný, on tohleto všechno úžasně věděl, kde je co potřeba.“ (00:31:50)

„To byla šťastná kombinace, Wanbli dokázal lidi zblbnout, zapálit a zdvihnout z těch židlí, Logan byl takovej garant vědomostí, takovej zdroj tý solidnosti a Biminiji byl neuvěřitelně praktický. Pak tam byli kluci z Bílýho Wampumu a já, který jsme pomáhali, kde jsme mohli a ještě se zapojil Hudžin s Lídou, který pomáhali s úřednicinou, později to pak dělal Hukwim.“ (00:33:10)

V další části narátor hovoří o ustavujícím sněmu LLM v červnu 1990 a o střetu vizí ohledně dalšího směřování.

„Ten sněm v tom Skleným to zařídil prakticky Biminiji“

„Přijelo tam pár těch slovenských woodcrafterů, v podstatě to byli trampský osady, který se rozhodly, že budou dělat ten woodcraft. Ten tramping tam byl takovej opravdovější než ten český.“ (00:40:45)

„Pak tam přijeli na nějaký vejtrasec ze Svazarmu ty lidi, co z nich potom vzniknul ten severomoravský woodcrafter, ty byli úplně jinde.“

Zásadní první ideový střed se odehrál ohledně toho, jak moc má být Liga lesní moudrosti široce koncipovaná organizace.

„My jsme třeba měli představu, že woodcraft není pro každého, aby liga byla jenom platforma pro lidi, co mají rádi woodcraft, to nám přišlo málo.“ (00:42:55)

Organizace x Hnutí x LLM x Indian Corral x Dětský kmeny x Roveři a Dospělí

„Dost těch lidí, co v Indian Corralu něco znamenalo, tak když už nebyli přímo v Lize, tak o Lize a woodcraftu dost věděli.“

„Rozešli se s Ligou, protože to bylo to stejný jako s těma Slovákama, že Liga se moc sklání k těm dětským věcem, ty Slováci odešli a říkali, že je to moc pro děti.“ (00:47:20)

V další části narátor mluví o tom, proč se Ivan Makásek a Miloš Zapletal nezapojili přímo do znovuoobnovení LLM.

(Zapletal již neměl zájem, viz dopis)

Ivan Makásek

„On tou dobou začal pracovat ve vysoký funkci na Ministerstvu životního prostředí, tak asi taky neměl tolik toho času“

„Logan mu povídá,“ „Ivane, rozjždíme Ligu, tak doufám, že do toho jdeš s námi, myslím, že bychom tam pro tebe měli nějaký dobrý flek v tom náčelnictvu, třeba tu ekologickou část toho woodcraftu bys mohl dělat.“ (00:55:15)

„Možná se i urazil, asi očekával toho náčelníka“

„Pak následovala i roztržka s Wanblim, on neměl tu pokoru, on to s těma starejma prostě neuměl.“

„Každopádně pak už Ivan neprojevil takřka žádný zájem.“ (00:59:50)

V této části narátor hovoří o Neskenonu a jeho propracovaném systému fungování, v dobách Ivana Makásky, zde však chyběla praktická rovina a přesah do dospělého věku. Časopisy NIKA a Wampum Neskenonu.

Dalším samostatným tématem, který tento rozhovor reflektoval, byly proměny, které woodcrafterskému hnutí přinesla nabytá svoboda po roce 1989. Zde hodnotí jednoznačně pozitivní přínos společenských změn, které se v naší společnosti udály.

„V těch prvních letech to jenom dávalo, myslím, že si to nevzalo nic, začalo si to brát až postupem doby, když se člověk nabažil, že si jako může dělat co chce a najednou začal narážet na ty limity ty férový demokracie a taky paradoxně na možnost mít mezi sebou spory.“

„Mohli jsme si v té době odzkoušet věci, který bych si za socíku netroufl dělat s dětma a dneska už vlastně taky ne, třeba praktikovat do absolutní dokonalosti samosprávu dětí pod vedením dospělých.“ (01:24:55)

„Časem přišlo i rozčarování, rozbití a rozpad těchto skupin“

„Já jsem ztratil určitý kamarády přesně tímhle, jsem potkal třeba kamaráda, se kterým jsem jezdil dlouhý léta na Brdy a říkám, že bychom zase mohli udělat něco trampského někam vyjet na vandru a mi říká hele to už pro mě není, já jsem spíš teď na ty expedice Nepál, Tibet. To, co bylo, bylo, usárnu už jsem prodal, to je pryč.“ (01:31:20)

„Já osobně jsem ztráty neměl, mě ta svoboda jenom dávala, jako hnutí asi o něco přišlo, zmizel ten odboj, ten nepřítel, a pak ty věci spojený s příznaky dnešní doby.“ (01:34:15)

Posledním tématem v tomto rozhovoru byl narátorův pohled na uplynulých 30 let woodcrafterského hnutí. Konstatuje, že mnohé z jeho ideálů se nepodařilo naplnit, a že z jeho pohledu je kladen přílišný důraz na práci s dětmi a není organizace otevřenější vůči dospělým zájemcům o woodcraft.

„Mně by se líbilo, kdyby v Lize byly kmeny, jako byl Bílý Wampum, ale přišel jsem na to, že to není pro každého.“ (01:37:00)

„Ten dospělej woodcraft mi tu chybí, oni tu jsou takový ostrůvky, ale celkově vidím, že prostě ta Liga furt ty bačkůrky nesundala, my jsme furt dětská organizace.“ (01:41:00)

V závěru rozhovoru vybízí ke znovunalezení receptu, jak z Ligy udělat organizaci fungující napříč generacemi.

Aleš Kapica

Protokol o rozhovoru

Projekt: Obnova československého woodcrafterského hnutí po roce 1989

Narátor: Aleš Kapica

Tazatel: Roman Faŕ

Místo konání rozhovoru: Praha - pracoviště narátora

Datum konání rozhovoru: 9. 2. 2018

1. rozhovor - životopisné vyprávění (01:15:48)

Kontakt na narátora jsem získal na ústředí LLM při dohledávání informací o „Moravskoslezské lize woodcraftu“. Osobně jsme se neznali, nicméně jak jsme z rozhovoru zjistili, měli jsme v rámci LLM některé totožné známé. Kontaktoval jsem jej pomocí emailu, ve kterém jsem mu vysvětlil zaměření DP, po několika upřesňujících dotazech s rozhovorem souhlasil. Rozhovor se uskutečnil u narátora v jeho pracovně v budově ČVÚT, což se neukázalo jako úplně šťastná volba, neboť zde nebyla příliš dobrá akustika (jak je zřejmé z pořízené nahrávky) a zadruhé jsme byli několikrát vyrušeni jeho kolegy. Narátor přišel na rozhovor vybaven velkým množstvím osobních písemností, jejichž prohlížení jsme věnovali několik minut a dohodli se na ofocení některých z nich. Poté jsme se věnovali profesi narátora a fungování FEL ČVÚT.

Při vyprávění svého životního příběhu postupoval narátor chronologicky s akcentem na fenomén woodcraftu. Hovořil zcela uvolněně, bez známek nervozity. Narátor často odbíhal k socio-politickým otázkám se snahou vyvolat nad těmito tématy dialog, což nebylo pro formát „životního příběhu“ zcela ideální, na druhou stranu tato výměna názorů zpříjemnila realizované setkání.

Po skončení nahrávání jsme hovořili zejména o současné politické situaci a také mi narátor poskytl kontakty na některé další osoby, které by mohly mou práci dle jeho názoru obohatit.

V Praze 10. 2. 2018

Projekt: Obnova československého woodcrafterského hnutí po roce 1989

Narátor: Aleš Kapica

Tazatel: Roman Faŕ

Místo konání rozhovoru: Praha - pracoviště narátora

Datum konání rozhovoru: 7. 3. 2018

2. rozhovor - Interview (1:29:37)

Termín druhého setkání jsme měli s narátorem dohodnutý z prvního setkání, nicméně jsme jej drobně upravili při náhodném setkání u jiného z narátorů, kde mne pan Kapica informoval o plánované návštěvě dentisty, která by mohla následný rozhovor komplikovat. Místem setkání bylo opět pracoviště narátora - objekt ČVÚT FEL. Vzhledem k relativní časové tísní jsme přistoupili přímo k samotnému nahrávání.

Pro narátora jsem měl připravených několik okruhů otázek týkajících se zkoumaného tématu. Opět se projevila narátorova tendence zdatelně odbíhat od daného tématu k často filozofickým tématům. Paradoxem bylo, že od zadaných témat stácel rozhovor ke své rodině, mnohem více než při životopisném vyprávění, kde to bylo naopak žádoucí. I přes řadu těchto odboček byla všechna témata v rámci rozhovoru nakonec uspokojivě zodpovězena. Narátor opět hovořil velmi uvolněně, s velkou ochotou vést dialog napříč tématy dané problematiky. Nahrávání bylo ukončeno na popud tazatele, jelikož se rozhovor dostal do reflexe současných procesů v rámci LLM a již nekorespondoval se zaměřením práce. Po tomto ukončení se rozhovor krátce stočil na současné společensko-politické dění a po cca dalších 15 minutách jsme se rozloučili, s tím, že nadále zůstaneme v emailovém kontaktu pro případné doplnění některých otázek a současně jsme nevyloučili ani případné další osobní setkání.

Přibližně ve dvacáté minutě rozhovoru jsme byli krátce vyrušeni příchodem kolegy, v tuto chvíli jsem omylem místo „pausy“ zastavil nahrávku, a proto je tento rozhovor rozdělen do dvou nahrávek, které však na sebe bezprostředně navazují.

V Praze 7. 3. 2018

Karta narátora: Aleš Kapica - Keny

Příjmení, jméno narátora	Aleš Kapica
Příjmení, jméno tazatele	Roman Faŕ
Informovaný souhlas	Ano
Kontakt:	kapicafel@cvut.cz
Projekt:	Diplomová práce - Obnova československého woodcrafterského hnutí po roce 1989

Biogram

Pan Aleš Kapica se narodil na Ostravsku v roce 1969. Uvádí, že jeho výchova byla velmi benevolentní, neboť rodiče na něj a starší setru neměli příliš času. Zároveň však dodává, že toho nikdy nezneužíval a tato volnost u něj vedla k rychlému osamostatnění se. Od dětství inklinoval k pobytu v přírodě a s tím spojeným aktivitám, již v této době se seznámil

s myšlenkami woodcraftu z knih E. T. Setona. V 11 letech začal navštěvovat turistický oddíl, což dále směřuje jeho záliby k trampingu apod. Po střední škole studoval Pedagogickou fakultu, které však v porevolučním období zanechal. Na přelomu let 1989-1990 zakládá E. T. Seton klub a s ním vstupuje do nově vzniklé Moravskoslezské ligy woodcraftu. V následujících několika letech byl aktivně činný ve woodcrafterském hnutí, odkud se cca v roce 1995 stáhl z důvodů rozdílnosti některých ideových postojů, aby se po roce 2000 opět aktivně zapojil do woodcrafterské činnosti. Spolupracoval například na vydání jedné z nejobsáhlejších knih o woodcrafterské minulosti - Kniha o woodcraftu. Je ženatý se svou dlouholetou partnerkou, též aktivní woodcrafterkou, s níž má syna. Narátor se profesně věnuje informatice s důrazem na síťové programování a je akademickým pracovníkem na Fakultě elektrotechniky ČVÚT.

Klíčová slova

Ostravsko - Woodcraft - Moravskoslezská liga lesní moudrosti - E. T. Seton klub

Základní údaje o 1. rozhovoru (životopisné vyprávění)

Datum pořízení rozhovoru	9. 2. 2018
Místo rozhovoru	pracoviště narátora
Forma záznamu	Audio
Délka rozhovoru	01:15:48
Důležité okolnosti rozhovoru	Občasné vyrušení procházejícími kolegy

Kondenzovaný rozhovor

V úvodu rozhovoru narátor hovoří o tom, jak získal vztah k woodcraftu a k oblibě života v přírodě (četba knih ze zálesáckou tematikou - knihy E. T. Setona). Ke své výchově uvádí, že měl relativně dost volnosti, neboť otec jezdil po montážích a matka na něj a sestru neměla příliš mnoho času. (00:02:28)

Volný čas rodina trávila na chalupě v Beskydech, kde se měl narátor možnost se volně toulat přírodou.

V roce 1980 vstupuje v Ostravě do svého prvního turistického oddílu, kde potkává podobně laděné lidi a v praxi se seznamuje s woodcraftem (zatím jako s „ideou“, ne vyloženě jako s „výchovným programem“). (00:07:41)

Oddílové činnosti nejčastěji odkazovaly ke skautingu.

„Oddíly, které formálně existovaly pod pionýrama, fakticky jely podle skautského modelu“
(00:09:45)

Od svého dědy zjistil, že v předválečném období byl členem woodcrafterského oddílu a v Československu existovala Liga lesní moudrosti.

„Tím se mi to nastavilo do budoucna, kdy jsem se vlastně rozhodl v tom roce 82, že můj cíl prostě bude, aby znovu vznikla Liga lesní moudrosti... a k tomu jsem prostě nasměroval veškeré svoje dění.“ (00:10:29)

Problém byl v neprovázanosti podobně laděných lidí a absenci komunikačních kanálů.

Dále narátor vysvětluje, jak si představuje uspořádání woodcrafterského oddílu a rozdílnost tohoto pohledu od skautského pojetí. Tyto okolnosti narátora vedly k závěru, že bude nejjednodušší založit oddíl tohoto typu.

„No a já když jsem uvažoval, jakým způsobem může člověk nejvíc lidí oslovit tady s touhle myšlenkou woodcraftu, je jasný, že dospělý lidi člověk nepředělá, takže jsem na to chtěl jít cestou přes mládež.“ (00:15:53)

Z tohoto důvodu nastupuje narátor v roce 1987 na Pedagogickou fakultu. (Při této příležitosti zmiňuje, že v tomto období již vůbec nebyla vyžadována stranická angažovanost.) (00:18:55)

V rámci studia se narátor dostává k vedení pionýrského oddílu, zde však je naopak rozčarován z vměšování „komunistických kádrů“ do činnosti oddílu.

„Tím jsem měl zcela jasno, že opravdu v rámci pionýra není možné něco takového dělat.“ (00:20:08)

Poté se narátor ve svém vyprávění dostává k událostem listopadu 1989.

„To jsem pojal jako příležitost oficiálně začít pracovat s tou Ligou... a tak vznikl E. T. Seton klub, protože já jsem si nedělal samozřejmě ambice, že založím celorepublikovou organizaci, já jsem to bral tak, že vznikneme jako skupina a když se objeví nějaká další skupina, tak společně vstoupíme do Ligy.“ (00:21:51)

Na jaře 1990 s oddílem stojí u založení svébytné lokální odnože LLM - Moravskoslezské Ligy woodcraftu (později „Woodcrafter“). (00:25:50), zde však docházelo k řadě rozporů a nepodařilo se toto uskupení nikdy kooptovat do struktur LLM.

„František Vyhňák měl svojí představu o woodcraftu, zase trošičku jinou... se chtěl uklidit ze Svazarmu, který to měl nahnutý, tak uvažoval, co by bylo nejlepší, no a říkal na tohle by mohl někdo slyšet... a v podstatě mu to vyšlo“ (00:27:07)

„Tahle organizace způsobila to, že woodcraft hodně zdiskreditovala.“ (01:07:05)

„To byla prostě organizace založená vyloženě za účelem dojení dotací ze státní kasy.“
(01:09:58)

Rozpory se projevovaly již na ustavujícím sněmu LLM (viz také rozhovor s Jiřím Mackem). (Pocity z tohoto setkání ještě rezonovaly v následujících týdnech sérií článků v „Nové Svobodě“ (00:39:40)).

„Celý den tam probíhaly nekonečné diskuze... byly tam různé silné skupiny (MSLW, Zálesák - Brno, Midewiwin, Bílý Wampum a každý měl samozřejmě různé představy. Ale i lidé, kteří toto společenství chtěli zneužít ekonomicky.“ (00:30:30)

Příčemž dominantní postavení měl Bílý Wampum, který v nejbližších letech udával směřování Ligy k euroindiánství.

V tuto dobu narátor přerušuje své studium.

„Doba se změnila a pro mě nebyl primární cíl učit, pro mě byl primární cíl vychovávat.“
(00:31:03)

a odchází na základní vojenskou službu (zajímavý popis vnímání vojáků ZVS při vypuknutí prvního konfliktu v Perském zálivu). (00:34:50)

Po návratu z vojny zakládá tzv. „poradní oheň woodcraftu“, kde se snaží sdružit na volné bázi osoby s podobnými idejemi, nicméně ve výsledku neúspěšně.

„Dopadlo to tak ta akce, což je pro mě poučením, že prostě woodcraft s trampingem, i když tam třeba ty myšlenky přežily, tak že to prostě nejde dohromady, že to jsou prostě dvě různé linie“ (00:37:55)

V následující pasáži narátor kritizuje striktní orientaci Ligy (v tomto období) v čele s Bílým Wampumem k euroindiánství.

„Byla to prostě masírka, indiánská masírka. Lidé, kteří prostě nebyli tímhle směrem zaměřeni, tak prostě odešli. Tam se to vyvinulo tak, že ti, co byli víc na ty indiány, tak těm zanedlouho se ta Liga začala jevit jako málo indiánská. Zas na druhou stranu tam byli druzí, těm se zdála moc indiánská, ti všichni odcházeli a do toho ještě vstoupily osobní spory“ (00:42:37)

Dále popisuje spory mezi Wanblitanka x Biminiji x Logan (tedy osob ve vedení ligy)

„Logan byl postaven do pozice náčelníka, kterého nikdo dělat nechtěl, ale výkonným byl ten Wanbli, jakožto ohnivéc, protože on měl kolem sebe ty lidi“ (00:43:55)

V další pasáži se narátor věnuje spolupráci s Milanem Klimánkem a jeho knižním nakladatelstvím Walden („kniha o woodcraftu“ apod.).

Poté se vrací k různým názorovým proudům v LLM na počátku 90 let a zmiňuje skupinu „starých prvorepublikových a poválečných woodcrafterů“

„Mezi nimi byli právě ti, kteří tenkrát (1951) tu Ligu rozpustili a to nikdo tenkrát tuhle informaci otevřeně neřekl, protože Liga neskončila, že by byla zakázaná, ale že ji prostě sami rozpustili a to mi přijde jako největší, nejostudnější čin, jaký kdo mohl v historii Ligy udělat... A já si myslím, že měli černé svědomí, proto se drželi zpátky.“ (00:49:52)

Nicméně poté uvádí, že po rozpadu Bílého Wampumu (1994), právě téhle skupině vděčí Liga za své přežití (00:52:20 a 01:12:30)

V následující části rozhovoru se narátor věnuje období 1995-2000, kdy nebyl v ligových činnostech příliš aktivní a věnoval se studiu informatiky.

„Založil jsem stránky a to byly úplně první stránky o woodcraftu tady.“ (00:55:20)

V závěru narátor reflektuje svůj pohled na fungování Ligy za uplynulé tři dekády. Ve svém hodnocení je vesměs pozitivní, kladně hodnotí období Tokaheova vedení (nastartování zásadních přeměn k současnému stavu) a fungování „rodinných kmenů“ a „společenství přátel“ (01:03:13), ve kterých vidí budoucnost Ligy.

„Já si myslím, že Liga dospěla do stavu trvalé udržitelnosti“ (00:59:15)

Základní údaje o 2. rozhovoru (interview)

Datum pořízení rozhovoru	<i>7. 3. 2018</i>
Místo rozhovoru	<i>pracoviště narátora</i>
Forma záznamu	<i>Audio</i>
Délka rozhovoru	<i>01:29:37</i>
Důležité okolnosti rozhovoru	<i>2x krátké vyrušení jedním z kolegů</i>

Kondenzovaný rozhovor

V tomto druhém rozhovoru narátor odpovídal na sérii připravených otázek především k tématu Moravskoslezské ligy woodcraftu - woodcraftera a fungování současného woodcraftu obecně.

Prvním tématem bylo vysvětlení časových sousledností vzniku Moravskoslezské ligy woodcraftu a navazování spolupráce s LLM. K tomuto narátor uvádí, že o LLM pořádně nevěděli a chyběli komunikační kanály. Se svým oddílem (E. T. Seton klub) vstoupili do první (jediné) organizace v okolí s tím, že se časem přidají další oddíly a kmeny. (Vznik MSLW 20. 4. 1990)

„Já jsem toho názoru, že v té době vzniklo několik podobných skupin na různých místech. Zálesák, ČTÚ a další.“ (00:01:40)

„Nevěděli jsme, že vzniká Liga, chyběly informace... to už bylo po tom semináři (na Albertově), ale o tom se nic nevědělo, žádný informace neprobublaly.“ (00:06:53)

„Nevěděli jsme o podobných organizacích, nebyly pořádně komunikační kanály.“ (00:16:20)

Poté hovoří o vědomostech o woodcraftu, které tehdy měly k dispozici.

„Idea woodcraftu přežívala pouze mezi trampama v té oblasti, což ale pramenilo z toho, že základ trampského hnutí na Ostravsku byly poválečný woodcrafterský kmeny.“ (00:07:50)

„Ale žádný materiály moc nebyly, takže to přežívalo spíše v té ideové rovině, ale předáváno to bylo spíše tou orální tradicí.“ (00:09:13)

Na toto navazuje popisem fungování oddílů na Ostravsku v období tzv. normalizace a jaké měli představy o fungování LLM na počátku 90. let.

„Jeho cílem bylo vytvořit organizaci, která bude těm kmenům zajišťovat nějaký servis - z jeho pohledu šlo o materiální servis.“

„On chtěl hlavně ždímat dotace z těch lokálních zdrojů.“ (00:37:10)

Dále popisuje, jak se zúčastnili ustavujícího sněmu LLM, kde se však nedokázali shodnout na společné platformě fungování. Popisuje velké množství názorových skupin, které se této akce zúčastnily.

„Tam byli skauti, indiáni trampové, lidi, co si to pletli s new age, ale i třeba ti, co to chtěli ekonomicky využít, třeba lidi, co lovili duše pro Herbalive.“ (00:18:10)

„Ten indiánský trend, který byl dominantní, ale nebyl výhradní, byla tam skupina kolem Brka, která se zaměřovala na pravěk, víc trampsky a zálesácky orientovaní, Hiawatha a tak...“ (00:26:30)

Z jejich pohledu (MSLW) byl základní rozpor v tom, zda LLM bude centralizovaná (což prosazovalo tehdejší vznikající vedení LLM) nebo naopak bude na bázi volného decentralizovaného sdružení jednotlivých skupin, jako je právě MSLW. Právě díky tomuto rozporu se primárně MSLW nepřipojila k LLM.

Dále hovoří o konkurenci mezi oficiální časopisem „Bizoní vítr“ a mírně opozičním „Wampumem Neskenonu“. Na to navazuje problematikou plnění „orlích per“ a tím, jak vůbec woodcraft v našem pojetí chápat.

„Seifert do toho vnesl prvky, díky kterým je vůbec ta myšlenka životná, proto to taky u nás přežilo.“ (00:32:10)

„Ti, kteří s tím tlakem na indiány nesouhlasili, tak odcházeli a potom tady zase byli ti, kterým ta Liga připadala málo indiánská, tak ti končili v corralu, pak třeba byli ti, kteří utekli k tomu reenactingu.“

Definuje vztahy v tehdejší náčelnictvu, Náčelník x Ohnivec.

„Tam se prohodily role, ideovou linku udával Wanblitanka a ten Logan měl být ten ouřada.“
(00:39:50)

V další části se rozhovor věnuje česko-slovenskému rozměru této problematiky.

„Tady v té Praze byl velký počet těch woodcrafterů, kteří se scházeli, tady to prostě úplně neumřelo, ale z hlediska celostátního nevěděl člověk lautr nic.“ (00:44:50)

Hovoří o tom, že slovenským kmenům díky jejich částečné izolaci byla dopřána jistá forma autonomie, nebyly tolik tlačeny do práce s dětmi a tím provázat svůj chod s pobíráním dotací: Na druhou stranu fungování woodcraftu z jeho pohledu na Slovensku na kmenové bázi vymřelo a zůstává doménou spíše jednotlivců. Dále se vyjadřuje ke vztahu Poláků k woodcraftu.

„Polsko byla země woodcraftem téměř nepolíbená.“ (00:51:40)

To vysvětluje silným katolickým cítěním zdejších obyvatel, které není příliš otevřené ideovým proudům vyznávajícím trochu odlišné hodnoty.

V závěru rozhovoru se v krátkosti vrací k organizaci MSLW a jejímu neslavnému konci.

„Znemožnil těmhle lidem se seznámit s tím, co je ideově woodcraft.“

„Co se týče organizační stránky, tam se to přetransformovalo do ekonomické sféry... obchod... pobytové tábory... dotace.“

„Oni byli hodně na těch dotacích a soutěžili se spoustou jiných organizací, tím, že tam nebyla ideová náplň, oni nepředstavovali žádnou konkurenci, tak jim začaly docházet ty děti a s tím spojený ty dotace, takže to zabalili.“ (01:04:10)

„Tak to je osud organizace woodcrafter, rozplizla se do bezvýznamnosti.“

V další části se kriticky věnuje organizační struktuře současné LLM a jejímu PR. I přesto končí optimisticky.

„Liga je na dobré cestě, já se dívám optimisticky do budoucnosti.“

Posledním tématem je role žen v tehdejší woodcrafterském hnutí. K tomu dodává, že v této době byly značně upozaděny. Jednak tomu nahrával přebíraný vzor „préríjních indiánů“ a jejich kmenových zřízení, kde historicky panoval patriarchát.

„Třeba Bílý Wampum, né, že by tam ženský nebrali, ale hráli tam primární roli ty „bojovníci“.

Druhým faktorem pro tento stav byl historický vývoj, který z woodcraftu udělal spíše chlapeckou a mužskou záležitost a ženy se zde vyskytovaly spíše v roli partnerek.

„To byl důsledek toho, co udělal s Ligo Valovič, on vytvořil z Ligy takhle mužskou záležitost, před tím byla ta Liga mnohem demokratičtější založená a ženy měly mnohem větší roli.“ (01:21:30)

K následné emancipaci žen dochází v Lize až po roce 1995.

Ivan Makásek

Protokol o rozhovoru

Projekt: Obnova československého woodcrafterského hnutí po roce 1989

Narátor: Ivan Makásek

Tazatel: Roman Faŕ

Místo konání rozhovoru: Praha - čínské bistro

Datum konání rozhovoru: 22. 3. 2018

1. rozhovor - interview (02:14:58)

Narátora jsem osobně znal z dob svého mládí, kdy jsem absolvoval několik outdoorových akcí, kterých se narátor také zúčastnil. Kontakt na něj byl veřejně dostupný na několika internetových fórech věnujících se pobytu v přírodě. O spolupráci na projektu jsem jej požádal pomocí emailu, ve kterém jsem mu vysvětlil detaily a zaměřené plánované práce a také roli jeho osoby a význam rozhovoru s ním.

Rozhovor se uskutečnil po poněkud komplikované několikaměsíční emailové komunikaci. Tato skutečnost byla způsobena narátorovou velkou vyčerpáním a také faktem, že podobných rozhovorů realizoval již velké množství a mnohdy nebyly z pohledu narátora publikovány s adekvátní pečlivostí. Přes tuto negativní zkušenost se však předem hlouběji nezajímal o zaměření projektu. K setkání došlo poblíž narátorova bydliště, kde mne plánoval zavést do jeho oblíbené kavárny, ta však byla mimořádně zavřená a proto jsme nahrávání uskutečnili v nedalekém čínském bistro, kde byl nakonec překvapivě velký klid a soukromí.

Před začátkem rozhovoru si narátor nechal podrobně vysvětlit konkrétní zaměření mé práce a odkazoval na řadu podobných rozhovorů, článků a knih, kde se zmíněné problematiky již dotkl. Zde se projevila skutečnost, že pan Ivan Makásek je v komunitě trampů, skautů a junáků skutečnou „celebritou“ a v uplynulých cca 50 letech stál u řady aktivit spojených těmito hnutími. Jistou komplikací samotné realizace byla neuvěřitelná narátorova výřečnost spojená s přeskokováním mezi jednotlivými tématy. Trvalo přibližně hodinu, než se podařilo započít samotné nahrávání. I při rozhovoru narátor často měnil

téma a řetězcem různých asociací se dokázal „přesunovat“ (mnohdy chaoticky) v rámci svého bohatého života mezi jeho jednotlivými etapami. Z tohoto důvodu bylo narátora nutné často vracet k původním okruhům otázek. Dalším specifikem tohoto setkání bylo to, že narátor odmítl rozhovory dělit na životní příběh (s odkazem na řadu knih a článků, kde lze většinu nalézt) a preferoval přistoupit rovnou k polo-strukturované části rozhovoru. Paradoxně v tomto formátu často odbíhal právě k tématům patřícím spíše do „životního příběhu“.

Celkově bylo narátorovo vyprávění velmi zajímavé, i přes fakt, že se často odchýlilo od konkrétního výzkumného záměru. To je však pochopitelné s ohledem na obrovský narátorův životní záběr a množství aktivit, kterých se zúčastnil. Po skončení nahrávání (bylo ukončeno z důvodu značného odchýlení od tématu) narátor v podstatě kontinuálně pokračoval ve svém vyprávění ještě přibližně 30 minut a setkání bylo ukončeno z mého popudu, jelikož jsem ten večer již byl v časové tísní. V závěru jsme se dohodli na dalším setkání, bude-li po analýze nahrávky zapotřebí něco doplnit. Případně narátor nabídl zodpovědět dotazy telefonicky nebo emailem.

V Praze 23. 2. 2018

Karta narátora: Ivan Makásek - Hiawatha

Příjmení, jméno narátora	Ivan Makásek
Příjmení, jméno tazatele	Roman Faŕ
Informovaný souhlas	Ano
Kontakt:	makasek.ivan@seznam.cz
Projekt:	Diplomová práce - Obnova československého woodcrafterského hnutí po roce 1989

Biogram

Ivan Makásek (1944) vystudoval Přírodovědeckou fakultu Univerzity Karlovy a profesně pracoval v oblasti ochrany přírody (v letech 2003-2005 i jako poradce premiéra ČR). Založil a vedl ochranářský časopis Nika (a stejnojmennou nadaci) a také časopis pro skauty a woodcraftery - Wampum Neskenonu. Za komunistické totality založil skautský roverský kmen, který připravoval obnovu Junáka. V jeho období "objevil" Neskenon hru lakros (1967) a v průběhu dalších let o ni obohatil český undergroundový skauting. Na jaře 1968 se pak zapojil do obnovy skautské organizace. V roce 1972 přišel s projektem táboření v týpí. O dva roky později založil ochranářskou skupinu TARAXACUM, do které se ukryly skautské oddíly Neskenon, Pětka a jejich trampští sympatizanti.

Deset let pracoval jako profesionální ochránce přírody, posléze jako ekologický novinář. Doktorát obhájil na katedře nižších rostlin v roce 1986. Byl šéfredaktorem oficiálního časopisu ČSOP Nika a neoficiálního časopisu Wampum Neskenonu. Jeho pisatelská produkce začala shrnutím neskenonského svérázu do almanachu Stezkou Neskenonu (1968), který pak vydávali vždy po třech letech i další náčelníci. Napsal Kult ohně (1967), Službu (1969), Wagamedův wampum (1971), Táboříme v týpí (1972), Šamanův wampum (1973), Lakros - sport českých skautů a trampů (1996), Poselství Svatojánských proudů (2001), trilogii: Kluci z Dakoty (2003), Kluci z Neskenonu (2004) a třetí díl Kluci z Neskenonu a lidé z Midé, který napsal v důchodu až roku 2007.

*Profesionální kariéru zakončil jako ekologický poradce předsedy vlády v letech 2005–2006, kdy odešel do důchodu, který zahájil výpravou do Kanady. Navštívil Yukon a Britskou Kolumbii. Poznatků z cesty využil k napsání dalších tří knih: *Stále vztyčují totemy* (2008), *Totemy a indiáni severozápadního pobřeží Pacifiku* (2010), *Indiáni Britské Kolumbie strpěli Olympiádu* (2011). Ty vydal vlastním nákladem.*

Je autorem řady knih pro mládež a populárně naučných knih o kultuře severoamerických indiánů.

Klíčová slova

Ochrana přírody - Woodcraft - Junák - Nika - Neskenom - Skautský ekumenismus

Základní údaje o 1. rozhovoru (Interview)

Datum pořízení rozhovoru	<i>22. 3. 2018</i>
Místo rozhovoru	<i>Praha - čínské bistro</i>
Forma záznamu	<i>Audio</i>
Délka rozhovoru	<i>02:14:58</i>
Důležité okolnosti rozhovoru	<i>Občasné vyrušení obsluhou, 1x telefonát narátora</i>

Kondenzovaný rozhovor

Vzhledem k požadavku narátora, aby bylo rovnou přistoupeno k interview (viz protokol o rozhovoru) směřovala má první otázka na stručné shrnutí jeho životního příběhu. Svou oddílovou činnost započal v legendárním skautském oddílu Hoši od bobří řeky, který v této době byl stále pod vedením J. Foglara. Dále narátor shrnuje svá angažmá v různých skautských oddílech a také jeho aktivity při obnově Junáka v roce 1968.

V další části popisuje své působení v Neskenonu, který jako skautský oddíl prakticoval řadu woodcrafterských prvků, zde se poprvé objevuje autorem propagovaný přístup „Junáckého ekumenismu“. (více viz například 7. generace 6/2016)

„Já budu vždycky ten, který bude říkat, že obě hnutí se narodily ve stejné kolíbece... že z obou se má vzít to pozitivní a nosné.“ (00:08:30)

Dále hovoří o oddílech, které (mimo Midewiwinu) prakticovaly woodcrafterské prvky již v období tzv. normalizace (JILM, Čeplagani, Bílý orel).

Dělat woodcraft bylo do jistý doby méně nebezpečný než třeba skauting, protože ty policajti to prostě neznali, ale když pak začal režimu vadit i tramping, tak ty woodcrafteri do toho samozřejmě taky spadli.“ (01:57:30)

Poté se dostává k ideovým rozporům v rámci LLM, k čemuž se v průběhu rozhovoru několikrát vrací (zejména kritizuje přístup mladé generace ke skupině poválečných woodcrafterů - zastoupeno odkazem na Seiferta).

„Stará generace měla své představy pramenící z toho, co znali a pokud jde o Junák, tak tam jich bylo tolik, že ty mladý neměli šanci, kdežto v Lize to ty mladý strhli.“ (00:30:10)

„Hlavně se hádali o dědictví nad Seifertem a ta mladá generace o tom věděla prd.“ (00:33:20)

„Vznik Ligy byl akcí nové generace, já třeba osobně jsem byl woodcrafter a necítil jsem potřebu se jít někam zapisovat.“

„Já jsem byl v bytě u Atahualpů a byl tam třeba i Rusek a z nich to úplně tryskalo, oni se chtěli angažovat, oni třeba dohodili přes švýcarský spolek MELIDU veliký obnos peněz na propagaci Seiferta, jenže to se někde prošustrovalo a tam to šlo do ztracena.“ (01:04:20)

„Od toho jeho sebevědomí (Wanblitanka) se odvíjel ten jeho hegemonismus a i pokud by byl býval Logan ochotný poslouchat starý pardály, tak Wanbli by je poslal do háje.“ (01:47:10)

„Wanbli se uměl vcítit do nejprostiších lidí a dát jim program, ale současně hned si uvědomil, jak moc za ním jdou a že to bude jeho vojsko... no a takhle on to chtěl udělat i s tou Ligou, což se samozřejmě spoustě lidem nelíbilo.“ (01:36:00)

„Došlo k napětí mezi námi a tím tehdejším vedením Ligy, protože my jsme měli přímo signály a články o tom, jak Irokézové dbají na své tradice, a jak žárlí na to, když někdo obchoduje s imitací jejich výrobků. A my jsme prostě nepokrytě dali najevo, že Bílý Wampum s těmahle výrobkama kšeftuje a Wanbli se tím docela úspěšně živil... no a tím jsme upadli do kladby.“ (01:48:30)

Dále rozebírá okolnosti o komplikované cestě Midewiwinu do LLM.

„Lákali Midewiwin do Ligy, ale nechtěli jim uznat jejich orlí pera, takže si nadělali nepřátele a prostě ta politika prostupuje všechno a i v takovémhle titěrném hnutí si nelze počínat radikálně jako vládce všehomíra.“ (00:38:05)

Vzniká pod narátorovým vedením Wampum Neskenonu, který slouží jako opoziční alternativa k Bizonímu větru. Současně zde zaznívají kritické hlasy a názory woodcrafterů nespokojených se směřováním LLM. (Atahualpa, Norek Samotář, Rusek atd.)

„Udělal jsem Wampum Neskenonu, který jsme vydávali pro tuhle skautskou a woodcrafterskou komunitu. No a když už vznikla tahle opoziční platforma, tak tam bylo možný jít s nějakým tím bebičkem.“ (00:31:15)

Dále vysvětluje důvody, proč se on osobně neangažoval ve vedení LLM, ale nebyl ani jejím členem (podobné viz druhý rozhovor s Petrem Vilhelmem), ale i své známosti s woodcrafterským undergroundem v předrevolučním období (pochody k Seifertově hrobu, pamětní deska v Sušici) (00:41:00 - 00:53:00)

Další části rozhovoru jsou věnovány spíše problematice skautingu a ekologickým aktivitám, kterým se narátor věnoval.

Poté jsem se narátora dotázal na jeho názor na stěžejní osobnosti (Logan, Wanblitanka, Biminiji, Willy), které stály u obnovy LLM. Zde se věnoval spíše popisu jejich morálních vlastností a velký prostor také věnoval jejich vztahu k jeho samotné osobě. Narátor zmíněné rozdělil do dvojic, které si byly v mnoha ohledech blízké (Logan - Willy a Wanblitanka - Biminiji), nicméně vzápětí na řadě případů definoval jejich odlišné mentální založení a přístup k životu.

Posledním tématem je pokus o reflexi fenoménu svobody, co woodcrafterskému hnutí dala. Zde Narátor hovoří poněkud neuspořádaně a přeskakuje mezi jednotlivými sub-tématy. Nejprve se věnuje skautům a jejich přizpůsobení se novým společenským poměrům (skauti - noví oleandři). Poté se věnuje problematice Moravskoslezského woodcraftera.

„Oni si v podstatě z woodcraftu chtěli udělat moderní dojnou krávu.“ (01:52:20)

V závěru rozhovoru se zamýšlí nad paralelou mezi woodcraftem, chartisty, církví a zejména ekologickými hnutími, ve kterých se osobně angažoval a které po revoluci ztratily svou atraktivitu.

„Revoluce přeměrovala celou řadu věcí jinam... sympatie se vytratily, už to spoustu lidí nezajímalo, vrhli se na to zlatokopectví.“ (02:02:10)

Jiří Červinka

Protokol o rozhovoru

Projekt: Obnova československého woodcrafterského hnutí po roce 1989

Narátor: Jiří Červinka

Tazatel: Roman Faŕ

Místo konání rozhovoru: Praha - byt narátora

Datum konání rozhovoru: 27. 2. 2018

1. rozhovor - životopisné vyprávění (01:05:51)

Doporučení na narátora jsem získal při prvním rozhovoru s Jiřím Mackem (zmiňoval se o něm ve svém vyprávění i Petr Vilhelm). Po vytěžení informací dostupných na internetu jsem zjistil, že znám některé publikace, kterých je narátor autorem. Stejně tak jsem čtenářem „světa outdooru“, kde narátor dlouhodobě působil v redakci.

Narátora jsem oslovil pomocí emailu, kde jsem mu nastínil zaměření projektu. S rozhovorem souhlasil a současně mi přeposlal odkazy na články, kde poskytoval rozhovory na „obdobná“ témata.

Setkání se uskutečnilo v narátorově bytě. Před samotným rozhovorem jsme cca 30 minut hovořili o projektu a s tématem spjatých okolnostech. V tuto dobu se narátor dotázal, jak moc má akcentovat svůj osobní život versus probírané téma a jakým způsobem bude s nahrávkou dále nakládáno.

Samotné vyprávění bylo velmi uvolněné a narátor plynule hovořil o probíraných událostech v kontextu svého životního příběhu. V průběhu rozhovoru se několikrát vzdálil do osobní knihovny, aby své vyprávění doplnil nějakou knihou nebo fotografiemi.

Po skončení rozhovoru jsme dále debatovali o okruzích našeho dalšího setkání, jehož datum jsme si rovněž dohodli. Dále mi narátor předal několik kontaktů, které jsou dle jeho názoru relevantní na mnou připravovanou práci.

Ještě týž den mi od narátora přišel email, kde doplňoval některé části rozhovoru. V následné korespondenci jsme se dohodli, že tato doplnění zahrneme do druhého rozhovoru.

V Praze 23. 2. 2018

Projekt: Obnova československého woodcrafterského hnutí po roce 1989

Narátor: Jiří Červinka

Tazatel: Roman Faŭ

Místo konání rozhovoru: Praha - byt narátora

Datum konání rozhovoru: 21. 3. 2018

2. rozhovor - interview (01:35:30)

Na termínu druhého setkání jsme se s narátorem dohodli na konci prvního rozhovoru. Několik dní předem jsme si tento termín potvrdili a současně se narátor dotazoval, zda si má nachystat nějaké konkrétní podklady. Setkání započalo společenskou konverzací ohledně jarních prázdnin, které narátor strávil se svými vnoučaty.

Před samotným nahráváním narátor avizoval, že si již příliš nepamatuje, které konkrétní skutečnosti zmiňoval, a že se tedy možná bude opakovat, k tomu sice několikrát došlo, nicméně z důvodu plynulosti rozhovoru jsem na to neupozorňoval. Celkově lze konstatovat, že rozhovor opět probíhal ve velmi přátelském duchu a projev narátora byl uvolněný. Několikrát se krátce odmlčel, to když si pečlivě rozmýšlel formulaci dalších myšlenek.

Po skončení rozhovoru jsme ještě několik desítek minut hovořili o probíraných tématech a také o zaměření diplomové práce. Stejně jako další narátoři by uvítal společné setkání nad zpracovávaným tématem. Setkání jsme ukončili dohodnutím zaslání několika písemností a setrváním v dalším kontaktu pro případ doplnění některých skutečností.

V Praze 21. 3. 2018

Karta narátora: Jiří Červinka - Brko

Příjmení, jméno narátora	Jiří Červinka
Příjmení, jméno tazatele	Roman Faŕ
Informovaný souhlas	Ano
Kontakt:	brko@kontakt.cz
Projekt:	Diplomová práce - Obnova československého woodcrafterského hnutí po roce 1989

Biogram

Pan Jiří Červinka se narodil roku 1950 v Praze, kde žije celý svůj život. Své dětství střídavě prožil jednak v Praze, ale volné chvíle rodina trávila na rodinné chatě poblíž soutoku Berounky a Vltavy. Narátor vystudoval střední průmyslovou školu elektro zaměření a tomuto oboru se věnoval velkou část svého života.

K oddílovému životu se dostal až na prahu dospělosti jako vedoucí pionýrského oddílu. Později zakládá vlastní oddíl Bílý Orel, který po cca 10 letech předá mladší generaci vedoucích. V tuto dobu spolu s manželkou Helenou a Ladislavem Tintěrou – Hombrem založil oddíl experimentální archeologie Mamuti (roku 1980 byli první, kdo v naší zemi zvolil experimentální archeologii jako hlavní náplň činnosti dětského oddílu). Rovněž byl členem redakcí časopisů Wampumu Neskenonu a Nika.

Je spoluautorem knih Výpravy do pravěku, Velká pravěká past a dalších návodů z oblasti přírodních technik a pravěku; autorem knihy Výpravy do přírody aj. Napsal také několik povídek s náměty z dávné historie. V současnosti se zabývá turistickou výstrojí a výzbrojí, částečně také stále pracuje jako redaktor www.svetoutdooru.cz. Je autorem stolních her na foglarovské motivy: Stínadla, Cesta do Sluneční zátoky a dalších.

Klíčová slova

Experimentální archeologie - Mamuti - Woodcraft - Liga lesní moudrosti - Hry v přírodě

Základní údaje o 1. rozhovoru (životopisné vyprávění)

Datum pořízení rozhovoru	<i>27. 2. 2018</i>
Místo rozhovoru	<i>Byt narátora</i>
Forma záznamu	<i>Audio</i>
Délka rozhovoru	<i>01:05:51</i>
Důležité okolnosti rozhovoru	

Kondenzovaný rozhovor

Své vyprávění narátor začíná vysvětlením, že ve svém dětství nezažil žádnou oddílovou činnost. Své dětství prožil s kamarády z okolních pražských ulic a případně na rodinné chatě u Berounky.

„Naši řekli nic, máme chatu, máš kam jezdit, do žádného oddílu chodit nebudeš.“
(00:01:53)

Až na prahu dospělosti se v rámci školní činnosti stává vedoucím pionýrského oddílu a posléze zakládá se svými kamarády vlastní oddíl pod záštitou „Domu pionýrů a mládeže“ na Praze 7. Nejprve oddíl Biblíci a poté Bílý Orel. Jejich činnost však nebyla přímo orientovaná na woodcrafterský program. (00:06:20)

V roce 1975 z oddílu z rodinných důvodů odchází (svatba a narození dítěte), později však právě se svou ženou zakládá oddíl experimentální archeologie - Mamuti, který se velmi rychle stal populárním (a to i v evropském kontextu).

„Takže se to velmi rychle rozkřiklo a vlastně paradoxně, když jsme ještě vůbec nic neuměli, jsme byli nejslavnější z hlediska publicity a článků, to vycházelo všude a nikdo to nedělal“
(00:09:50)

„To se málokdy povede, my jako vedoucí jsme byli stejně nadšení jako ty děti a vlastně jsme to všechno objevovali, to nevěděl nikdo, to nevěděli ani archeologové...“ (00:16:40)

Tento oddíl funguje do dnešních dob, přestože manželé Červinkovi již ve vedení dlouho nejsou.

V další části narátor hovoří o období konce 80. let, kdy již měl zprávy, že se schází společenství osob, které spojuje právě myšlenka woodcraftu. (Bobří hrad, liga lacrosu na Brdech) (00:13:20)

Potkávají se pražské skupiny obdobného zaměření (Tuscarora - Ovigo, Neskenom, Pětka) (00:14:50)

Další část věnuje popisu aktivit oddílu Mamuti. (00:18:40)

Setkání s kmenem Bílý Wampum a zejména s Wanblitankou. Příchod roku 1989, seminář na Albertově, obnovení Ligy, kam narátor vstupuje nicméně již jen jako jednotlivec, protože z vedení mamutu již odešel.

„Už se mi nepodařilo tu novou generaci přesvědčit o vstupu do Ligy, chtěly zůstat samostatný pod tím Domem dětí a mládeže“ (00:22:30)

V tomto období se snažil i v rámci LLM propagovat „pravěk“. Zde však převládala zejména euroindiánská orientace a nikdy se činnost inspirovaná experimentální archeologií nepodařilo více rozšířit mezi ostatní kmeny. (00:25:30)

Narátor osobně se však intenzivně podílel na organizaci kurzů pro ligové vedoucí - Čotokev. Tuto organizaci převzal po Bílém Wampumu, jenž zaštiťoval první ročníky. V rámci tohoto kurzu se snažil rozšířit platformu předávaných zkušeností na univerzálnější a praktičtější dovednost. Po několika letech tuto činnost předává Čiksikovi. (00:30:40)

V dalším období se z ligových činností stahuje a věnuje se publikační činnosti a časopisu „svět outdooru“. Následuje popis fungování tohoto časopisu a stále narůstající konkurence v tomto segmentu.

Po odchodu do důchodu se narátor nadále věnuje publikační činnosti na téma tábornických dovedností. (00:36:20)

V následující fázi se rozhovor na dotaz tazatele vrací do dob jeho dětství, rodině a času strávenému na rodinné chalupě. (00:39:00)

Poté narátor líčí, jak prožíval rok 1968 a příchod tzv. normalizace. Odkazuje na obecnou opatrnost jeho rodičů, kteří se velmi báli nějakých problémů se stranou, díky čemuž byl celé dětství a mládí veden k loajalitě s komunistickou ideologií.

„Já jsem měl obrovskou kliku v tom 68, že jsem ještě zavčasu politicky prozřel, jak to vlastně je.“ (00:41:40)

„Ty lidi, co neměli odvahu nějak bojovat, což já jsem neměl, tak to dělali tak, že se prostě zavřeli do nějakého vlastního okruhu lidí a votamtud' prostě nevylézali.“ (00:42:25)

„To byl takovej okruh, ze kterého jsme prostě nevystřkávali nos a čekali, až se to přežene“ (00:43:15)

„Jsme si říkali, že největší škodu režimu uděláme, když budem vychovávat slušný lidi... což taky není málo.“ (00:44:00)

Dále hovoří o své inklinaci k turistice, s tímto bylo spojeno i jeho angažmá v celorepublikovém orgánu ČSTV (zde se setkává například s Karlem Dolečkem - Sejcem). (00:47:20) Díky tomuto svému angažmá se mu dařilo zakrývat i mimo-pionýrskou činnost jejich oddílu.

V závěru rozhovoru hovoří o konfliktu, který se v Lize rozhořel mezi generací poválečných woodcrafterů a nového vedení Ligy.

„Ten konflikt byl vlastně mezigenerační, jak to bylo všechno nový, tak to byl hrozný fofr, jim podle mě vůbec nedošlo, že ta generace, na kterou chtějí navazovat, by si nejdřív o ní měli něco zjistit. Oni měli pocit, že to mají naštudovaný líp z těch knih, protože oni četli ta parta kolem Bílého Wampumu a další v angličtině, měli informace de facto rovnou od zdroje. Kdežto ta před a poválečná generace se od toho Setona přece jenom šoupla spíš k těm Slovanům a tak prostě vznikly ty konflikty. (00:55:50)

Poté se tento spor přesunul i do roviny, jak moc je třeba v rámci woodcraftu inklinovat k indiánské tematice.

„Snažili jsme se prosadit s tím, že nemusíš bejt indián, abys mohl být dobrý woodcrafter. A to jako bylo proti mysli právě té druhé půlky a v tom jsme se museli malinko dohadovat a k úplnému smíru v tomhle vlastně nedošlo“ (01:01:00)

Základní údaje o 2. rozhovoru (interview)

Datum pořízení rozhovoru	<i>21. 3. 2018</i>
Místo rozhovoru	<i>Praha - byt narátora</i>
Forma záznamu	<i>Audio</i>
Délka rozhovoru	<i>01:35:30</i>
Důležité okolnosti rozhovoru	

Kondenzovaný rozhovor

V tomto rozhovoru narátor odpovídal na předem připravené okruhy témat. Ty vycházely ze zaměření výzkumu a také navazovaly na informace obsažené v prvním rozhovoru.

V první části (ale posléze i v průběhu rozhovoru) se narátor věnoval ohniskům předlistopadové woodcrafterské činnosti, tak jak je vnímal on osobně. Zmiňuje setkávání na srubu ve Skleném nad Oslavou (Bohr) a společenství vedoucích pražských oddílů, kteří spolu pravidelně komunikovali. Zde lze spatřit předchůdce pozdějšího Midewiwinu.

„Vznikla neformální společnost vedoucích pražských oddílů, kam patřil Neskenon, Tuscarora, Pětka, Šedý Vlk, Bílý Orel a další. To byla doba největšího útlaku, kdy ta činnost byla normalizací hodně udušená, takže tady jsme se hodně podporovali a předávali si zkušenosti, co lze dělat a co ne. (00:05:10)

Dále samozřejmě zmiňuje pražský kmen Bílý Wampum a na něj navázané společenství osob.

„Ten Bílý Wampum, tou svou krajní polohou woodcraftu měl problémy s ani ne tak ostatními woodcraftery, ale s okolními trampskými skupinami, co s ním přišly do kontaktu.“ (00:08:20)

Mezi další centra woodcrafterské činnosti řadí například slovenské kmeny v čele s Modokem, Vlky z Pálavy nebo Brněnské Stopaře a Walowu. (00:53:00 - 01:01:00)

Dále se narátor věnuje událostem spojeným s rokem 1989 a následnému vývoji. V konkrétních aktivitách ohledně obnovení LLM se neangažoval zejména z důvodu jeho intenzivního zapojení do oddílu experimentální archeologie, čemuž věnoval všechnen čas.

„My jsme dělali věci, který nikdo na světě nedělal, tohle dělali lidi naposledy v pravěku a pak až my...“ (00:09:50)

„Já jsem se v téhle době přímo za woodcraftera nepovažoval, já jsem přes ten pravěk došel k něčemu woodcraftu hrozně blízkému, ale z druhý strany.“ (00:12:20)

„To bylo krásný období, kdy já jsem čerpal z téhle starých woodcrafterů a jsem rád, že jsem to mohl zažít, tam vládlo úžasný nadšení, kdy všichni měli pocit, že budeme mít stejný cíl, což nebylo jenom v tý Lize, to bylo v celý společnosti.“ (00:17:40)

Vzápětí odkazuje na rozpory, které se v té době objevily, ty lze rozdělit do několika rovin: mezigenerační, ideové ohledně orientace na indiánskou činnost a intenzitu práce s dětmi a mládeží.

„Nová generace nedokázala dostatečně diplomaticky vyjít s tou generací původní, která byla orientovaná na tu slovanskou tradici. Oni dělali 60 let woodcraft a najednou někdo o dvě generace mladší jim do toho takhle radikálně vltne“ (00:20:15)

„Na druhou stranu je třeba objektivně říct, že ta Liga na tom Bílým Wampumu stála, to byla jediná akceschopná jednotka, která byla schopná zorganizovat tehdy jakoukoliv akci, to bylo všechno v jejich režii. Těm Liga rozhodně vděčí za rozjezd, na druhou stranu svou radikalitou řadu lidí přiměli k myšlenkám na odchod.“ (00:28:25)

Dále se věnuje hodnocení stěžejních osobností, které stanuly ve vedení LLM.

„Logan uměl naslouchat argumentům a i přestože se tehdy přiklonil k tomu indiánskému křídlu, tak vždy byl ochotný vést diskuze. Provedl Ligu tím začátkem jejího rozvoje a pomohl tomu, že se ty hrany postupně obrušovaly, dokonce přivedl do vedení některý starý woodcraftery.“ (00:35:00)

„Wanblitanka byl nejvýraznější, ale současně nejkontroverznější... Měl úžasný dar řeči a uměl lidi nadchnout a přesvědčit, krásně se s ním diskutovalo, ovšem jenom do té doby, než měl člověk s ním nějaký konflikt... Bohužel neměl srovnaný sociální citění, šel si za svým cílem a přitom šíleně tlačil na všechny lidi okolo... On dokázal sebrat kluky z ulice

a z těch feťáků, nádeníků a hrobařů udělat výkladní skříň Ligy, ale museli být submisivní, silný osobnosti odcházeli, to byl případ třeba Biminijho, on potřeboval 100% respekt, jinak prostě s lidmi okolo nevyšel.” (00:37:00 - 00:41:50)

„Biminiji byl určitě reprezentantem té liberální tváře Ligy, bohužel potom ty následný třenice vedly k tomu, že se stáhl do pozadí, čímž Liga přišla o jeho potenciál a o práci, kterou pro ní ještě mohl vykonat.” (00:44:50)

„Hiawatha je velká, ale složitá osobnost, on byl spíše skaut, ale snažil se vždycky o to vzájemnou kooperaci mezi skauty a woodcraftery, což se nikdy moc nenosilo... On měl mentálně blíže k té poválečné generaci woodcrafterů... Možná čekal, že za ním někdo přijde a přizve ho k tomu náčelnictvu, jenže to se nestalo. (00:51:30)

V další části hovoří o práci na časopisu Wampum Neskenonu, na jehož tvorbě se narátor spolu právě s Ivanem Makáskem - Hiawathou podílel. (00:53:00 - 01:01:00)

Krátce se dotkne Moravskoslezského woodcraftera, nicméně spíše s konstatováním, že o tomto sdružení příliš neví.

Dalším tématem, nad kterým se narátor zamýšlí, je absence žen v nejužším vedení woodcrafterského hnutí. To přisuzuje faktu, že se ve společenstvích navázaných později na LLM nevykrytalizovala v tomto období žádná silná ženská osobnost, což bylo do jisté míry dáno i značně disproporčním poměrem mezi členy ve prospěch mužů.

„Ve vedení předlistopadových formací nebyla žádná žena, ale nebylo to nějakým tlakem nebo záměrem, ale bylo to spíše náhodou, nebyla prostě žádná hotová.” (01:07:00)

V posledním tématu je narátor konfrontován s tématem proměny woodcrafterského hnutí v uplynulých 30 letech a jakou změnu představoval fenomén nabyté svobody po pádu komunistického režimu.

„Dramaticky vzrostla možnost lidí se angažovat ve volnočasových aktivitách... ale zase dramaticky lidi přišli o čas, dřív každej se odpoledne zvedl v tom svém zaměstnání a mohl se jít věnovat tomu oddílu, dneska je mnohem větší tlak v zaměstnání a když chcete něco dokázat, tak se tomu musíte adekvátně věnovat... zase pozitivní na tom je, že je dneska minimum oddílů s takovými těmi celoživotními vůdci, ty kluci se tam točí po pár letech, jak

skončí vejšku a ztratí právě ten čas, což si myslím, že je dobře, že ty oddíly neustrnou.”
(01:08:00 - 01:20:00)

„Woodcraft je jednou z vynikajících cest k osobnostnímu růstu, ale cestou velmi náročnou a díky tomu bude vždycky okrajovou záležitostí... proto jsem nikdy neměl přehnaný očekávání.” (01:13:20)

„My jsme byli ty poslušný, akorát jsme nechtěli skákat, jak kdo píská a dneska je krásný, že můžeš říkat, co chceš a nemusíš se u toho tvářit jako spiklenec, můžeš se pro něco nadchnout a můžeš to hlásat...” (01:29:50)

Jiří Macek

Protokol o rozhovoru

Projekt: Obnova československého woodcrafterského hnutí po roce 1989

Narátor: Jiří Macek

Tazatel: Roman Faŕ

Místo konání rozhovoru: Praha - byt narátora

Datum konání rozhovoru: 5. 2. 2018

1. rozhovor - životopisné vyprávění (00:47:29)

Narátora jsem osobně znal z dob svého mládí, kdy jsem pod jeho vedením absolvoval letní kurz určený oddílovým vedoucím, kteří se věnují volnočasovým aktivitám a práci se školní mládeží. Od té doby jsem ho několikrát potkal na různých akcích pořádaných Ligou lesní moudrosti. Z uvedených dob jsem měl i emailový kontakt na narátora, pomocí kterého jsem mu osvětlil záměr své práce. Pan Jiří Macek se setkáním souhlasil a nabídl k dispozici i své osobní materiály z inkriminovaného období a kontakty na další vhodné osoby, které by měly k tématu co říct.

Narátor mne přivítal ve svém pražském bytě. V úvodu našeho setkání proběhl přibližně hodinový neformální rozhovor, který se však již plně vztahoval ke zkoumané problematice, z tohoto důvodu jsem musel narátora několikrát upozornit, že uváděné skutečnosti bych rád zaznamenal a budeme se k nim při nahrávání vracet.

Z počátku rozhovoru byl na narátorovi patrný jistý ostych z nahrávače, ten však posléze zmizel. Skutečnosti, které narátor uváděl v průběhu rozhovoru, se primárně vztahovaly k činnostem spojeným s životem v oddíle, na což předem upozorňoval s odkazem, že ke svému osobnímu životu se příliš vyjadřovat nechce. Tuto skutečnost se nedařilo zvrátit i přes mé snahy o navození civilnějších témat. I přes tento fakt byl rozhovor přínosný z pohledu zaměření plánované práce, neboť reflektoval některá témata, jež byla plánována pro interview při druhém setkání.

Po ukončení nahrávání jsem s narátorem ještě cca 30 min. hovořil o tématech napříč právě realizovaným rozhovorem a prohlíželi jsme materiály z jeho osobního

archivu, u některých z nich jsme se dohodli na jejich naskenování a zaslání. Současně jsme si dohodli následující setkání přibližně za dva týdny.

V Praze 6. 2. 2018

Projekt: Obnova československého woodcrafterského hnutí po roce 1989

Narátor: Jiří Macek

Tazatel: Roman Faŕ

Místo konání rozhovoru: Praha - kavárna Terra Coffee

Datum konání rozhovoru: 19. 2. 2018

2. rozhovor - interview (00:31:07)

Na termínu druhého setkání jsme se s narátorem dohodli na konci prvního rozhovoru. Několik dní před plánovaným setkáním mne však kontaktoval s tím, že má nemocnou prakticky celou rodinu a tedy není vhodné realizovat rozhovor u něj doma. Vzhledem k časovému vytížení nás obou jsme nechtěli plánovaný termín zrušit, a proto jsme místo setkání přesunuli do kavárny poblíž narátorova zaměstnání. Z počátku se uvedená kavárna jevila jako poměrně hlučná, nicméně výsledná nahrávka je v dobré kvalitě a zcela zřetelná.

Na počátku rozhovoru mě narátor upozornil, že by rád co nejdříve dorazil k nemocné rodině, proto se omluvil za případnou stručnost a avizoval ochotu k dalšímu setkání, pokud by něco uspokojivě nezodpověděl. Poté jsme s narátorem prošli jednotlivé připravené okruhy témat a on se k nim postupně vyjádřil. Přestože rozhovor trval pouze krátce přes půl hodiny, všechny stěžejní otázky narátor stihl ve svých odpovědích obsáhnout.

Závěrem jsme se dohodli na možnosti třetího setkání, které bychom realizovali poté, co budu mít natočeny rozhovory od ostatních narátorů. Tímto narátor projevil zájem o celý projekt a deklaroval ochotu dále o tématu hovořit, pokud vyplynou nějaké další otázky s ním spojené.

V Praze 20. 2. 2018

Karta narátora: Jiří Macek - Čiksika

Příjmení, jméno narátora	Jiří Macek
Příjmení, jméno tazatele	Roman Faŕ
Informovaný souhlas	Ano
Kontakt:	macek@gwcheb.cz
Projekt:	Diplomová práce - Obnova československého woodcrafterského hnutí po roce 1989

Biogram

Pan Jiří Macek se narodil v roce 1955 v Praze. Otec i matka pracovali jako vědečtí pracovníci ve výzkumném ústavu, kde byli velmi časově zaneprázdnění a výchovu narátora tak obstarávali zejména jeho prarodiče. Narátor již v deseti letech vstoupil do pražského skautského oddílu „Neskenon“, kde posléze působil jako oddílový vedoucí až do svého odchodu na základní vojenskou službu. Po gymnáziu pan Jiří Macek vystudoval elektrotechnický obor na ČVÚT, této odbornosti se poté věnoval celý profesní život při své práci v telekomunikacích. Po návratu z vojny se narátor oženil se svou první ženou, se kterou má dva syny.

Mimo profesní a rodinný život se narátor velmi intenzivně angažoval ve skautském a woodcrafterském hnutí. Stál u zrodu několika oddílů a woodcrafterských kmenů, v 90. letech se podílel na vedení Ligy lesní moudrosti a je autorem několika publikací s tábornickou tematikou (nejznámější „Táboříme v týpi“). Při této činnosti dbal zejména na výchovu nejmladších generací potenciálních oddílových vedoucích a systematické vzdělávání mládeže v dovednostech s těmito aktivitami spojenými. Dodnes je aktivním členem woodcrafterského hnutí a věnuje se svým koníčkům, ke kterým patří zejména tramping a účinkování v legendární folkové kapele „Paběrky“.

Klíčová slova

Skauting - Neskenon - Woodcraft - Liga lesní moudrosti - Práce s mládeží

Základní údaje o 1. rozhovoru (životopisné vyprávění)

Datum pořízení rozhovoru	5. 2. 2018
Místo rozhovoru	Byt narátora
Forma záznamu	Audio
Délka rozhovoru	00:47:29
Důležité okolnosti rozhovoru	1x krátká přestávka za účelem uvaření čaje

Kondenzovaný rozhovor

V úvodní pasáži narátor hovoří velmi stručně o svém rodinném zázemí, dětství a počátcích jeho vztahu ke skautingu.

„Říkali naši, abych někam chodil, tak mě dohodili přes někoho do oddílu... to bylo v 63. roce.” (00:01:16)

Skautingu propadl do té míry, že se mu věnoval i v rámci ročního pobytu v Itálii (ve 13 letech) v tamním oddíle. Po příchodu tzv. normalizace se oddílová činnost, po zákazu skautingu, přesunula pod nejrůznější zastřešující organizace. Následuje pasáž věnovaná činnosti oddílu v období narátorovy střední a vysoké školy (v tuto dobu již byl oddílovým vedoucím), ze které vyplývá jeho zaujetí.

„To mě velice bavilo, tím jsem plně žil, takže studium bylo až na druhém místě, na holky tak nějak čas nebyl a byl jsem prostě zažraný do oddílu.” (00:07:16)

Vyjadřuje se i k faktu kontroly ze strany StB.

„Když jsem se teda po 90. roce díval do Cibulkových seznamů na různý jména, o kterých jsem si myslel, že by tam mohly jako, tak jsem narazil pouze na jedno člověka, který radši nebudu ani jmenovat, z okruhu našich oddílů, takže jsme měli evidentně štěstí, i když jsme si pouštěli hubu dost na špacír a byli jsme evidentně zakuklený skauti, takže jsme nějak velký průšvihy neměli.” (00:11:53)

Po návratu z vojny se již do vedení Neskenonu nevrátil díky neshodám s novým vedením a zakládá nový oddíl, se kterým položil základy ohnivického společenství „Midewiwin“.

Dále popisuje události, které v oddíle prožívaly v revolučním období roku 1989.

„To už se blížil rok 89, už se to uvolňovalo. Si pamatuju, že 28. 10. 1989 jsme měli sněm na Rakovnicku, no a tam už jsem si pouštěl dost pusy na špacír a veřejně mluvil o skautech.“
(00:19:50)

„Nedoufali jsme, že to bude za měsíc nebo za rok, ale už byl člověk tak naštvaný na ten režim, že říkal - a mě už je to jedno, co řeknu nebo neřeknu“ (00:35:50)

„Nikdo nedoufal, že to takhle brzo praskne... takhle my jsme doufali, že to praskne už 68 roku“ (00:36:20)

„Jeli jsme stále svobodněji, nikdo nás netahal k žádným výsledkům, takže jsme si začali víc dovolovat.“ (00:36:41)

„Mám schovaný dopis od Logana s datem 17. 11. 1989, že chystá nějaký Setonův seminář, takže jako trošičku jsme byli s woodcraftery v kontaktu... dokonce jeden čas se uvažovalo, že by k nám Logan s Willym přešli“ (00:22:25)

„Pak teda Liga obnovovala svojí činnost pomalu a rychle obnovovali svojí činnost skauti, tak jsme se dali ke skautům“ (00:22:40)

Hovoří o rozporech se „starými, konzervativními skauty“, narůstajících sympatiích k LLM, i když i zde byli rozčarováni ze sporů mezi jednotlivými názorovými proudy. Poté narátor hovoří o svém působení ve vedení LLM (90. léta), práci na svitku březové kůry a změnách, které s sebou 90. léta přinesla. (00:29:00 - 00:32:00)

V další pasáži se narátor vrací k fenoménu trampingu, který byl s tehdejšími pobyty v přírodě spojen.

„V dobách normalizace to bylo hnutí, který bylo obsáhlý a přitom ho nebylo možný zakázat, protože nebylo nikde organizovaný“ (00:35:10)

V závěru rozhovoru se téma opět stáčí k událostem listopadu 1989 a následujícímu období.

„Byla velká potřeba se spojit s ostatními... patřit do nějakého většího celku, protože to nám vadilo ta roztržitost, když jsme před tím dva, tři oddíly udělaly nějakou společnou akci, tak už jsme se bály, aby to neprasklo.“ (00:38:16)

„Chyběla nám taková nějaká ta sounáležitost a to hned v těch prvních listopadových dnech bylo jasné, že se někam přidáme“ (00:38:32)

„Měli jsme (v oddíle) hodně dětí chartistů.“ (00:40:07)

„To je zajímavý, vedoucí se jako věnovali oddílu, ale potom záhy začali podnikat, protože zatímco za první republiky dělali vedoucí hlavně učitelé, tak v těch 70., 80. letech bylo hodně nadšených vedoucích, což byli lidi s podnikatelským duchem, který nemohli podnikat, tak tu svou energii realizovali v oddíle.“ (00:40:38)

Politicky se prý jeho okolí v těchto dnech neangažovalo, ale například byli lákáni do nově vznikajících struktur demokratického státu (BIS apod.).

Rozhovor narátor na popud tazatele uzavírá líčením, jak jeho velmi aktivní činnost při práci s mládeží ovlivňovala jeho rodinný život. Nicméně téma opět velmi rychle stáčí spíše k oddílovému životu.

Základní údaje o 2. rozhovoru (interview)

Datum pořízení rozhovoru	<i>19. 2. 2018</i>
Místo rozhovoru	<i>Kavárna Terra Coffee</i>
Forma záznamu	<i>Audio</i>
Délka rozhovoru	<i>00:31:07</i>
Důležité okolnosti rozhovoru	<i>Hluk od okolních stolků v kavárně</i>

Kondenzovaný rozhovor

V tomto rozhovoru narátor odpovídal na celkem sedm připravených okruhů témat. Některých z otázek se již dotkl v prvním rozhovoru, proto na ně navazoval, případně k nim odkazoval.

První téma, které jsme probírali, bylo komparativní srovnání procesu obnovy LLM a skautského hnutí. Zásadní rozdíl spatřuje v mnohem zachovalejším funkcionářském podhoubí československého skautu. Proces obnovy okamžitě navázal na zpretrhané svazky s rokem 1968.

„Obnovovala se tak nějak fungující struktura, v Praze přešlo hodně oddílů do takové nějaké poloilegality a bylo po 20. letech na co navázat... Kdežto v Lize, tam byli nějaký staří woodcrafteri, kteří to dělali před 40 lety, z jejich oddílů už nic nezbylo. A pak tam byli takový různý party, kde každá parta měla jinou představu o tom, co je to woodcraft.“
(00:01:50)

Hovoří o tom, že skauting byl jasněji definovaný a striktně se navázalo na jeho tradici.

„Liga neměla na co navázat, takže se hledaly cesty, který byly úplně jiný než v tom 68.“
(00:11:40)

Dalším tématem bylo hledání cesty, k jakému hnutí se narátor a jeho oddíl přikloní. Na počátku 90. let svou úlohu při tomto rozhodování sehrál fakt, že skauting byl v období

tzv. normalizace tvrdě potlačován, a proto si jej chtěli s nově nabytou svobodou užít. Právě tato příchuť „zakázaného ovoce“ byla jednou z hlavních motivací pro přihlášení se k tomuto hnutí.

„Ted' jsme chtěli dělat to, co jsme předtím nemohli“ (00:04:55)

Po čase však převážily u narátorova oddílu sympatie k LLM, od které si slibovali větší volnost při své činnosti.

„Skauting je velice sešněrován vnějšími věcmi.“ (00:05:16)

V další části rozhovoru jsem narátora požádal o jeho tehdejší vnímání ideové rozštěpenosti Ligy a jejího hledání dalšího směřování. K tomuto uvádí, že rozdělení mezi „euroindiány“ a „starou generaci woodcrafterů“ vnímal, ale že se tohoto sporu nikdy neúčastnil a angažoval se v práci s dětskými kmeny, což byl jakýsi třetí - nekonfliktní směr v tehdejší LLM.

„My jsme tak nějak stáli mimo tyhle spory bokem... našli jsme si cestu v práci s dětskými oddíly.“ (00:07:40)

Na toto téma navazují jeho vzpomínky na ustavující sněm Ligy v červnu 1990. Zde rovněž marginalizuje případné rozpory. Toto setkání spíše hodnotí jakožto určité seznamovací fórum a počátek diskuze, jakým směrem se dále vydat.

„Tehdy nebylo jasné, jestli Liga bude jako fungující organizace dětských kmenů a nebo jestli jenom takový volný sdružení vyznavačů Setona.“ (00:10:45)

Poté narátor hovořil o změnách, které přinesla sametová revoluce do činnosti oddílů, woodcrafterů, ale i třeba celého trampského hnutí. Obecně lze jeho tvrzení shrnout do teze, že s nabytou svobodou a množstvím alternativ došlo k ochabnutí zájmu o tyto aktivity.

„Zmizely takový ty oázy, který nás držely. To byl třeba důvod, proč jsem neemigroval, protože jsem tady měl spoustu koníčků.“ (00:12:50)

„Najednou bylo příliš mnoho možností, přestalo to být tak vysoce atraktivní.“

„Vedoucí se začali realizovat v podnikání apod.“ (00:13:50)

„Program, který dřív všechny naplňoval na 100 %, už je nenaplňuje.“ (00:16:00)

„Už ani nevznikaly nové oddíly, prostě byly jiné možnosti.“ (00:17:10)

Téma česko-slovenské nevyrovnanosti ve vedení LLM a v rozmístění jednotlivých kmenů nijak zásadně narátor nepocíťoval a v tomto ohledu odkázal na jiné narátory, kteří se v mezinárodní spolupráci angažovali mnohem více.

Poté jsem narátora požádal, zda by mohl ještě jednou shrnout jednotlivé názorové proudy, které určovaly směřování tehdejší LLM. Zde opět zmínil existenci tří základních směrů.

„Já bych řekl, že byly 3 proudy, první byl proud starých woodcrafterů, co navazovali na tu tradici, Mahykan, Sýc, Bobr, druhy byl euroindiáni, ale ono jich nebylo tolik, byť o nich bylo hodně slyšet, no a třetí proud to byly dětský kmeny právě v takovém skautsko - turistickém pojetí.“ (00:21:30)

Zásadní rozpory spatřuje mezi propagátory indiánství a woodcraftery z počátků československého hnutí.

„Od začátku nemohli skousnout, že ta liga je jiná než byla 40 let předtím... psali články, který pramenily z neznalosti (např. Hlas woodcraftu - Rousek - Šaman)²⁴⁴... třeba, že na táborech všichni mluví lakotsky, protože nemůžou jinak, přitom to byl jeden z dvaceti Bílého Wampumu, bohužel už se nepřišli podívat, jak to je.“ (00:23:30)

V závěru rozhovoru sdělil narátor svůj pohled na woodcrafterské hnutí po dalších „30 letech“. Své hodnocení pojal celkem v optimistickém duchu. V zásadě tvrdí, že vzhledem k obrovským sociálním změnám, kterými si prošla celá společnost, je úspěchem již to, že se Ligu podařilo udržet životaschopnou a ve stavu, kdy je schopna nabízet alternativu (přestože relativně malému počtu jedinců) ke způsobu života většinové konzumní společnosti.

„Nikdo nemohl vědět, kde bude celá společnost, jak se vyvine myšlení, to jsme si nedovedli představit. Jsme si mysleli, že to, co pro nás bylo tak významný, bude pokračovat dál...“

²⁴⁴ pozn. tazatele

takže je to asi v souladu s tím, jak se posunula celá doba, celá společnost, takže nejsem zklamaný. Spíš dneska vidím, že je to skvělý, že to ještě vůbec existuje," (00:26:10)

Svůj rozhovor uzavřel konstatováním, že woodcraft nikdy nebyl masová organizace a pokud společnost dospěje opět k částečnému odklonu od konzumu (stejně jako v období Hippies), může woodcraft opět nabídnout alternativu.

Josef Bláha

Protokol o rozhovoru

Projekt: Obnova československého woodcrafterského hnutí po roce 1989

Narátor: Josef Bláha

Tazatel: Roman Faů

Místo konání rozhovoru: Praha - byt narátora

Datum konání rozhovoru: 8. 3. 2018

1. rozhovor - životopisné vyprávění (01:23:37)

Kontakt na narátora jsem získal od Tomáše Studenovského, který jej označil za jednu z významných osobností československého skautského hnutí, který v inkriminovaném období měl i velmi blízko k woodcraftu a Lize lesní moudrosti. Pana Bláhu jsem oslovil pomocí emailu, kde jsem mimo projekt uvedl i toto doporučení s ohledem na jejich dlouholeté přátelství. Obratem se mi dostalo kladné odpovědi s tím, že je v důchodu a přivítá mě libovolný čtvrtek (tento den v týdnu má vyhrazený pro podobná setkání, kterých jakožto bývalý velmi blízký spolupracovník Jaroslava Foglara absolvuje velké množství.)

Setkání proběhlo v narátorově bytě, konkrétně jeho pracovně, která byla plná knih a písemností se skautskou tematikou. Zdi této místnosti zdobilo obrovské množství upomínkových předmětů odkazujících na narátorův trampský život. Nad zmíněnými knihami a předměty jsme strávili přibližně 30 min. Poté jsem narátora detailně seznámil s mou plánovanou prací. V této fázi byl nepatrně nervózní, protože již patrně absolvoval mnoho strukturovaných rozhovorů, ale k otevřenému životopisnému vyprávění nevěděl, jak přesně přistoupit. Tento fakt byl patrný i v průběhu samotného rozhovoru a několikrát se dotazoval, zda je jím podávaná forma takto v pořádku.

Při vyprávění postupoval chronologicky a současně svůj život rozdělil do celků „rodina“, „profesní uplatnění“ a „skautská činnost“. Přestože byl rozhovor poměrně obsáhlý, nezaznělo příliš mnoho informací k tématu woodcraftu. Nicméně několikrát narátor

poznámenal, že s tímto tématem počítá na příště (to zřejmě vyplynulo z dogmatického pochopení „životopisné vyprávění“ x „interview na téma woodcraftu“ ze strany narátora).

Po skončení nahrávání jsme se ještě vrátili k narátorově knihovně, kdy mi ukázal některé z jím ceněných titulů. Poté jsme se rozloučili s tím, že přibližně za měsíc dohodneme pomocí emailu druhé setkání.

V Praze 10. 3. 2018

Projekt: Obnova československého woodcrafterského hnutí po roce 1989

Narátor: Josef Bláha

Tazatel: Roman Faŕ

Místo konání rozhovoru: Praha - byt narátora

Datum konání rozhovoru: 29. 3. 2018

2. rozhovor - interview (01:51:09)

Termín druhého setkání jsme několikrát museli odložit s ohledem na mé pracovní povinnosti a také narátorovo nachlazení. Během této doby mi narátor navrhl, že na toto setkání přizve svého přítele Tomáše Studenovského, který by mi mohl k řadě témat také podat svědectví. Vzhledem k tomu, že se jmenovaným jsem byl v kontaktu ohledně písemných materiálů k danému tématu (nicméně rozhovor jsem s ním původně realizovat neplánoval), souhlasil jsem.

Následný rozhovor byl tedy částečně ovlivněn touto skutečností, nicméně je nutno dodat, že pan Tomáš Studenovský do rozhovoru příliš nevstupoval a k probíraným tématům hovořil velmi věcně bez jakýchkoliv odboček. Díky tomu se podařilo získat názor dalšího „narátora“ na řadu otázek souvisejících se studovanou problematikou. V první fázi hovořil k jednotlivým tématům narátor, poté (když byl vyrušen telefonátem) se k nim chronologicky vyjádřil pan Tomáš Studenovský, v další části rozhovor probíhal spíše formou diskuze mezi oběma narátory a mnou.

I přes tento netradiční formát rozhovoru považuji toto setkání za velmi přínosné, neboť osvětlilo řadu témat a formou debaty přimělo oba narátory k výměně názorů spolu polemizovat a dokládat své názory argumenty, na které by pravděpodobně při jednostranně vedeném rozhovoru nedošlo.

V závěru jsem se s oběma zúčastněnými dohodl na výměně některých materiálů a přislíbil jsem jim k nahlédnutí finální text realizované práce.

V Praze 29. 3. 2018

Karta narátora: Josef Bláha - Řešetlák

Příjmení, jméno narátora	Josef Bláha
Příjmení, jméno tazatele	Roman Faŕ
Informovaný souhlas	Ano
Kontakt:	Resetlak@seznam.cz
Projekt:	Diplomová práce - Obnova československého woodcrafterského hnutí po roce 1989

Biogram

Pan Josef Bláha se narodil v roce 1952 v Praze, kde prožil celý svůj dosavadní život. Po vystudování gymnázia se neúspěšně pokoušel o studium medicíny, poté absolvoval základní vojenskou službu a následně si doplňuje geodetické vzdělání. V tomto oboru pracuje celý život, nejprve jako geodet při stavbě pražského metra, poté u Českých drah a v období před důchodem na katastrálním úřadě. V 32 letech se seznámil se svou ženou, se kterou žije více než třicet let a spolu vychovali jejího syna z předchozího vztahu.

Pan Bláha celoživotně působil v nejrůznějších skautských a turistických oddílech, je autorem několika knižně vydaných táborových her a publikací s tematikou volnočasové výchovy mládeže. Do povědomí v této komunitě vstoupil zejména jako blízký spolupracovník a přítel Jaroslava Foglara, když v 80. letech vedl jednu z družin jeho legendárního oddílu „Hoši od bobří řeky“. Dále dlouhá léta působil jako vůdčí osobnost folkové skupiny „Cestáři“, která zažila dobu své největší slávy v 80. letech, nicméně působí dodnes.

Klíčová slova

Skauting - Jaroslav Foglar - Hoši od bobří řeky - Tecumta - Cestáři - Práce s mládeží

Základní údaje o 1. rozhovoru (životopisné vyprávění)

Datum pořízení rozhovoru	8. 3. 2018
Místo rozhovoru	Byt narátora
Forma záznamu	Audio
Délka rozhovoru	01:23:37
Důležité okolnosti rozhovoru	

Kondenzovaný rozhovor

První část svého vyprávění věnoval narátor popisu svého rodinného života. Líčí dětství strávené na periferii Prahy a to, jak byl tento věk ovlivněn dílem Karla Maye. Období střední školy prožil v době Pražského jara, o to bolestivější pro něj byla doba příchodu normalizačního režimu. (00:05:40)

Po střední škole se narátor neúspěšně pokouší o studium medicíny, poté je povolán k vykonání základní vojenské služby, odtud si odnáší nepěkné traumatické vzpomínky, na které nerad vzpomíná dodnes. (00:10:11)

Po návratu z vojny si narátor doplňuje odborné vzdělání na střední zeměměřičské škole v Hrdlořezech. Poté líčí své celoživotní zaměstnání geodeta (zejména při stavbě pražského metra). (16:20)

V další části vyprávění odbočuje k hodnocení svého vztahu k ženám a komplikovanému navazování známostí, které jej v mládí provázelo. Poté líčí, jak se seznámil se svou manželkou přes jejího syna, kterému dělal vedoucího v oddíle.

„Já jsem se s dívkami seznamoval dost těžce a nakonec jsem na to do jistý míry rezignoval“

„Já jsem byl v tom věku dobrý k těm rozvedeným maminkám, takže mi začaly různě nadbíhat, jenže já jsem byl na tohle úplně pitomej.“ (00:18:50)

Poté se chronologicky věnuje událostem, které jsou spojeny s jeho tramským životem. V roce 1975 zakládá tramskou osadu, ze které později vzniká i folková kapela

„Cestáři“, se kterou narátor (zejména v 80. letech) slaví řadu úspěchů (různá vystoupení, Porta atd.). (00:23:20)

Právě přes své angažmá na folkovém prostředí se zapojuje do oddílových činností při vedení mládeže (00:34:05), zde vystřídal několik oddílů. Během této doby se seznamuje s Jaroslavem Foglarem - Jestřábem, se kterým navazuje velmi přátelský vztah. (00:35:20)

„On mi naprosto seriózně nabídl, abych šel k němu do oddílu pracovat mezi „Hochy od bobří řeky“ (00:37:30)

Další pasáž se věnuje líčení Jaroslava Foglara. Při tomto nešetří obdivem vůči němu, ale nevyhýbá se ani kritice jeho osobnosti.

„Já jsem ho začal mít rád, až když jsem ho poznal jako člověka, když pro mě přestal být spisovatelský idol.“ (00:39:50)

Dále velmi letmo zmiňuje své aktivity směrem k woodcrafterskému hnutí. (Ustavující sněm LLM, skautské středisko Tecumta, ohnivecké společenství Midewiwin atd.) (00:42:10)

Poté se vrací ke skautskému hnutí, zejména do období jeho obnovy na přelomu let 89/90. Kritizuje dominanci „zasloužilých“ skautů ze 60. let a jejich namyšlené papalášství, vůči mladší generaci. Toto rozčarování jej vedlo k odklonu od skautské organizace.

„Já se prostě vrátím k indiánům, protože tohle už mě nebaví...“ (00:45:55)

V návaznosti na to líčí své těžkosti v rámci působení skautského střediska Tecumta a rozpory ohledně dalšího jejich směřování (spory s Čiksikou). Právě vzájemné animozity ze skautského hnutí se přenášely do vztahů ve znovuobnovené LLM, kam řada skautů přišla.

„V Lize už se angažoval Čiksika, který současně vedl skautský středisko Tecumta, tak jsem si říkal, já budu zase poslouchat nějaký takovýhle... takže už jsem nechtěl.“ (00:59:05)

„Já jsem třeba ty kluky chtěl učit demokracii, což ale taky bylo v příkrém rozporu s tím, co bylo v tom Midewiwinu.“ (01:08:40)

Závěr vyprávění věnuje vzpomínkám na setkání s poválečnou generací woodcrafterů, s odkazem, že toto téma bude akcentováno při následném setkání. Posledním tématem je narátorovo zamyšlení nad přínosem demokracie a svobody tramskému hnutí.

„Já jsem dá se říct Dubčekovo dítě, mě třeba víc vyhovovalo větší míra svobody a demokracie v nějakým dejme tomu totalitním státě, protože Češi pod tou pokličkou se dokážou dohodnout, ale jak se ta poklička odklopí, tak se nedokáže dohodnout nikdo s nikým.“ (01:15:50)

„Odklopila se nám ta poklička a lidi, který se znali, stýkali, viděli, jezdili spolu ven a najednou se nemohli dohodnout.“ (01:18:00)

„Nikdy by se neseznámili, pokud by zůstala ta demokracie, každý by zůstal v tý své třídě a nepotkali by se.“ (01:19:00)

Základní údaje o 2. rozhovoru (interview)

Datum pořízení rozhovoru	29. 3. 2018
Místo rozhovoru	Praha - byt narátora
Forma záznamu	Audio
Délka rozhovoru	01:51:09
Důležité okolnosti rozhovoru	Přítomnost Tomáše Studenovského

Kondenzovaný rozhovor

Tento rozhovor měl reflektovat některé skutečnosti, jenž byly naznačeny v předchozím narátorově vyprávění a dále zodpovědět několik tematických okruhů, které jsou předkládány v obdobné formě všem narátorům. Poněkud specifickou okolností byla přítomnost Tomáše Studenovského, který se k některým otázkám také vyjádřil a interview se ke konci změnilo spíše v debatu.

Na počátku jsem požádal o popsání komunit, jenž tvořily centra woodcraftu v 80. letech. Zmíněny byly opět aktivity spjaté s trampíngem na Brdech (Brdská smečka,

Roverské kmeny, Junácké oddíly „schovávající se“ za woodcraft), tramské sdružení Hledači, setkávání starých woodcrafterů (Walden, Samechov), bytové besedy, vydávání tiskovin atd.

„Starí woodcrafteri se scházeli několikrát do roka na tradičních místech, ať už to byl Samechov, Walden na Novém Hrozenkově, chaty v Jizerských horách apod. To bylo od počátku 70. let až do toho 89. To propojení, z jejich pohledu s mládeží, bylo složitější. Je nutný si uvědomit, že to byli lidi, co měli za sebou 1. sv. válku, 2. sv. válku, stalinismus, normalizaci, prostě byli opatrný.“

„Já si myslím, že to prolomil Wabimato, ten začal vydávat různé tiskoviny a to načalo srdce těch starých woodcrafterů.“ (00:34:50)

Dále je hovořeno o nutnosti skrývat svou činnost, zejména tu inklinující ke skautingu. (BVÚ, JILM - Josef Sokol) Komplikace měly oddíly zejména na malých městech. (Zábřeh - Stopaři - Čerokí)

„Ten tramping to nebyla organizace, to bylo velmi volné hnutí, pod tím se schovalo všechno, tam se schovali woodcrafteri, schovali junáci, prostě všechno.“ (00:36:50)

„Ten woodcraft měl trochu obezličku v těch indiánech, to bylo v Americe utlačovaný etnikum a ten režim nevěděl, jak se k tomu postavit.“ (00:37:20)

Přeměna turistických a skautských oddílů na indiánsko - woodcrafterské (Midewiwin - Neskenon, Tuscarora, Oswego). Na této platformě se již v 70. letech začalo rýsovat ilegální woodcrafterské společenství (Ivan Makásek - Hiawatha). V 80. letech rozmach Midewiwinu, přesto nesehrál významnější úlohu při obnově Ligy. Jednak se zpočátku přiklonil spíše ke skautingu a za druhé nebylo možné prosadit midewiwinská specifika v kontextu postojů Wanblitanky a jeho tlaku „euroindiánství“.

„Čiksika, který byl bezesporu v té době jednou z hlavních osobností Midewiwinu, tak ten nám řekl, že ta indiánská činnost byla zástěrka skautingu a že teď se může dělat ten opravdový skauting, čímž nás vlastně všechny naštvál, protože my jsme necítili, že jsme dělali jenom nějakou náhražkovou činnost, neměli jsme názor, že to bylo něco, co jenom suplovalo skauting.“ (00:12:20)

„Možná i proto do několika let všechny kmeny Midewiwinu dopadly tak, že vstoupili do Ligy.“ (00:15:50)

Další silnou skupinou byli předchůdci pozdějších euroindiánů (Ekstein, Pes). Východoněmecké filmy - Vinnetou, indiánky, vznikaly kluby věnující se indiánům (Setkání na Severu, Setkání na Západě) Indiancraft.

„Vazba na woodcraft byla ze všech stran a moc se to nerozlišovalo.“ (00:52:20)

Dále se narátoři věnují skautskému ekumenismu, zamýšlejí se nad tím, proč fungoval v období tzv. normalizace, ale po revoluci se již jej nepodařilo realizovat.

V polovině 80. let se projevují první spory (po společné táboření na Kepelském potoce) mezi poválečnou generací woodcrafterů a skupiny kolem Wanblitanky.

„Lidem, kteří ten woodcraft dělali nějakých 50-70 let, tak jim najednou osmnáctiletý Wanblitanka chtěl vysvětlit, že to celou dobu dělali blbě... tam začaly ty první spory.“ (01:00:00)

Poté na počátku 90. let tyto spory začaly být s posílením Wanblitankyho pozice mnohem intenzivnější.

„Vytratily se slovanský vzory, byla tady ta silná skupina indiánů, která dogmaticky tvrdila, že woodcraft jsou jenom indiáni.“ (00:32:15)

Opoziční platforma se seskupila kolem vydávání časopisu Wampum Neskenonu.

Dalším velkým tématem tohoto rozhovoru byl fenomén nabyté „svobody“ a to, jakou to znamenalo proměnu pro woodcrafterské hnutí. Opět se objevují odkazy na množství možností pro osobní realizaci, ale třeba i rostoucí majetkovou diferenciaci (restituce, dobře honorované posty), která v období tzv. normalizace mezi většinou členů tramského hnutí neexistovala, to opět přinášelo pocity vzájemného odcizení.

„Silné schopné osobnosti, které se realizovaly v té péči o kmeny, tak najednou ty své schopnosti realizovat v podnikání, nebo najednou jeden byl náměstek primátora, druhý někde na ministerstvu a třetí dál měl sotva na ten vlak na Dobříš, to se pak blbě jezdí spolu na vandr.“

„Nebo třeba Bílý Wampum, najednou mohl vycestovat do Spojených států a tam obsadil všechny ty trhy s indiánskýma výrobkami, protože byl nejmíň o třídu úplně jinde než kdokoliv jiný.“ (01:06:10)

„Chybí ti ten vnější nepřítel, na kterého u toho ohně a kytary nadávat... to kouzlo zakázaného ovoce najednou zmizelo.“ (01:08:20)

Rovněž nárůst byrokracie a předpisů je komplikací pro oddílovou činnost.

„Aby to ten vedoucí všechno dodržel, to není vůbec v lidských silách, tím pádem mají mnohem míň času na samotný program pro děti, kvůli kterým tam vlastně jsou.“ (01:50:25)

Dále se rozhovor krátce zastavuje u osobnosti Františka Kožíška - Biminijho, rozporů s Bílým Wampumem a jeho současné zájmy (sochař Bílek). (01:15:00)

Následuje zmínka o důvodech, proč obnova LLM neproběhla v řádu týdnů. Nejistá politická situace, reminiscence na rok 1968 a také mnohem roztržitější členská základna než u „polovojensky organizovaného Junáka“. (01:19:30)

„V 90. letech byli sice naladěni na stejný vlně, ale to hnutí bylo hrozně roztržitější, ČTO, Zálesák a další, spousta woodcrafterů bylo radši tam, než aby šlo do Ligy.“ (01:20:50)

Poslední probírané téma byla jejich reflexe následného vývoje woodcrafterského hnutí.

„Po zkušenostech z předchozích let snad ani nikdo nedoufal, že to bude fungovat dalších 30 let, Liga takhle dlouho nikdy nefungovala.“ (01:39:20)

„Nejhorší je, jak se na tom začátku zachovali k těm starcům, to, že se otočili k vlastní historii zády, jak řekl Havel, národ, který nezná svou vlastní historii, je odsouzen jí prožít znovu, no a tam přesně byla paralela s woodcraftem 1. republiky.“

„Pak ale spěla Liga vyloženě k lepšímu, stala se tolerantní platformou, dneska jsou tu Slované, trapeři, pravěk, samozřejmě indiáni, tak málo rozporů mezi jejími členy a taková tolerance k okolním organizacím tady nikdy nebyla.“